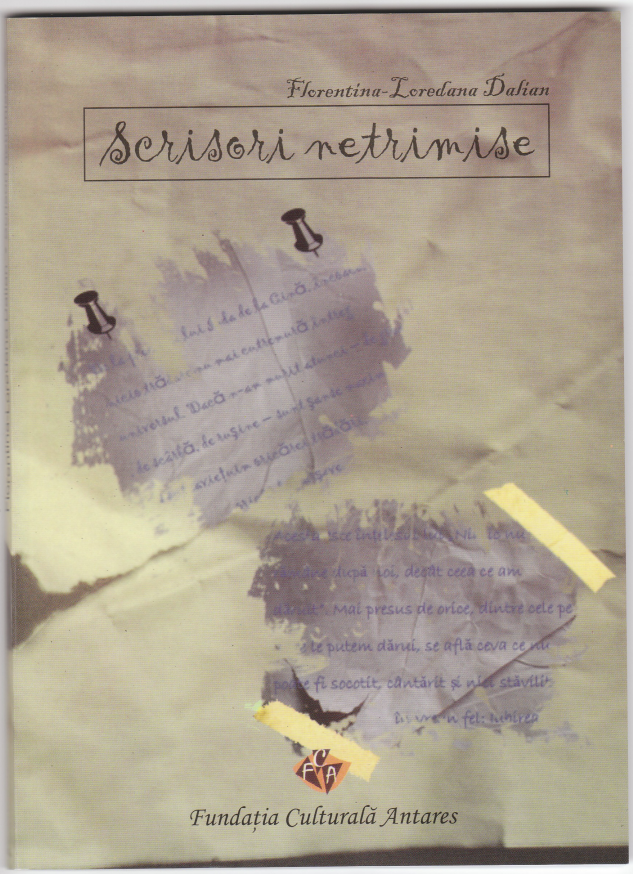
Florentina-Loredana Dalian
Scrisori netrimise
Fundația Culturală Antares

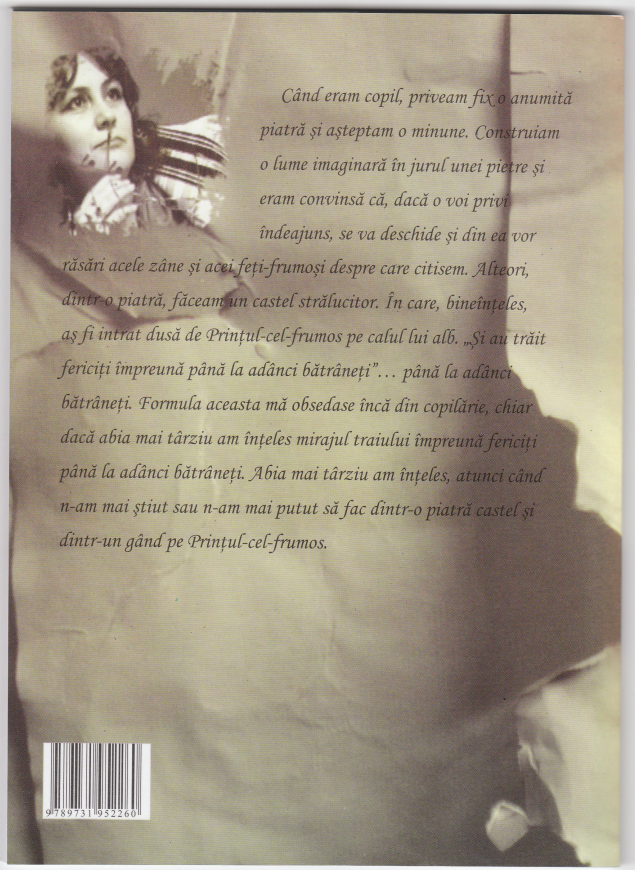

Când eram copil, priveam fix o anumită piatră şi aşteptam o minune. Construiam o lume imaginară în jurul unei pietre şi eram convinsă că, dacă o voi privi îndeajuns, se va deschide şi din ea vor răsări acele zâne şi acei feţi-frumoşi despre care citisem. Alteori, dintr-o piatră, făceam un castel strălucitor. În care, bineînţeles, aş fi intrat dusă de Prinţul-cel-frumos pe calul lui alb. „Şi au trăit fericiţi împreună până la adânci bătrâneţi"… până la adânci bătrâneţi. Formula aceasta mă obsedase încă din copilărie, chiar dacă abia mai târziu am înţeles mirajul traiului împreună fericiţi până la adânci bătrâneţi. Abia mai târziu am înţeles, atunci când n-am mai ştiut sau n-am mai putut să fac dintr-o piatră castel şi dintr-un gând pe Prinţul-cel-frumos.

ALT CUVÂNT DE ÎNSOȚIRE

Credeam că Florentina Loredana Dalian, interesată obsesiv de „cotloanele sufletului”, exersându-se dezinvolt pe spații mici (ca dovadă, palmaresul scriitoricesc) va ezita să atace genul romanesc, cerând, se ştie, oase tari. Iată că o face totuşi, deşi cartea de față nu e chiar roman (în sens canonic). Şi contemplând declinul genului epistolar în era internautică, ea, cu timbru confesiv şi înclinație monologală, ne pune în fața unor *scrisori netrimise* (poate că un alt titlu era mai potrivit!), provocând, de fapt, dialogul cu sine, încercând a recupera parfumul epistolar (ca irepresibilă dorință de comunicare). Şi de comuniune, bineînțeles! Ca deobicei, în prozele d-nei Dalian sunt examinate „sub lupă” destine frânte, invadate de tristețe, momente de derută, destrămarea ființei etc., protagoniştii aflând că *fericirea* „e singura cosmeticală care dă rezultate”. Şi care se plăteşte cu lacrimi. Scrisorile din acest volum nu constituie, de fapt, motorul narativ; sunt lungi depoziții, lucide şi sentimentale, altoite pe suportul unui scenariu al pribegiei (nomadismul românaşilor, căutând împlinirea pe alte meleaguri), vădind însă potențialul prozastic al autoarei.

Dacă e să facem nițică teorie va trebui să reamintim că pentru esteticianul şi filosoful M.M. Bahtin orice întâlnire / înțelegere este dialogică, înzestrând pe celălalt cu „voce”. Am putea chiar afirma că *voința de putere* a supraomului lui Nietzsche a devenit azi *voință de dialog*, într-o societate mediatică, suferind mai degrabă de exces

comunicațional. Dar, ne întrebăm, dialogăm cu adevărat? Îl înțelegem pe cel de lângă noi?

Dureroasa întrebare o frământă şi pe Ilinca, profesoară şi translatoare, voiajând spre Italia, chemată de marea iubire (dr. Mihnea Radian), eroina acestui „roman". Prilej pentru autoare de a descrie cursele lui Nae, fauna celor doritoare să-şi câştige „existențialitatea" (ar spune Ligia, sau alte „pupeze" interesate de a agăța italieni perverşi), purtând stigmatul prostituției. Protagonista cărții, după o despărțire (brutală) de Sabin Ladaru, speră că pedantul şi perfecționistul Mihnea este omul sortit, lepădând „zorzoanele meschinăriei". Va cerceta *caietele* doctorului (conținând scrisori neexpediate) şi va încerca să afle „rolul" enigmaticei Lăcrămioara. Îndoiala se insinuează, emoțiile, incertitudinile şi chiar certurile fisurează „cuplul", provocând finalmente înstrăinarea.

Nu e cazul de a dezvălui textura epică. Analiza psihologică este, neîndoielnic, punctul forte al scriitoarei (inginer de profesie), străină însă de sofisticatele inginerii textuale. Bună observatoare, cum spuneam altădată, ea coboară în cotidian, ia pulsul vieții, interesată de gestul mărunt, insignifiant. Cu urechea ciulită vădeşte o remarcabilă stăpânire a limbajelor; oralitatea e seducătoare, decupajele epice sunt colorate sentimental, cutreierate de un frison nostalgic şi asortate cu un binevenit pigment ironic (şi chiar autoironic). Iată, aşadar, premisele unei cariere de succes în tagma scriitoricească. „Expertiza" noastră, negreşit prietenoasă, mizează pe ascensiunea d-nei Dalian, capabilă, sunt convins, de mari surprize...

ADRIAN DINU RACHIERU

Scrisori netrimise

1

Primăvara asta cam şuie mi-a amintit că am o datorie către tine. Rămăsese să-ți povestesc cum au decurs lucrurile la întoarcerea din Italia. O! Dar să vezi mai întâi cum am plecat!

Inutil să-ți mai spun cât de radioasă pornisem, cum aş fi străbătut țara în zbor între punctele cardinale, de la sud-est la nord-vest. Trec peste dulcegăriile expirate care-mi hălăduiau prin cap, cu tot ce zboară şi se mănâncă totodată.

Din călătoria cu trenul, singurul lucru demn de amintit – înafară de fixația pe care o făcusem pentru ceas şi calculul mental al orelor/ minutelor/ secundelor rămase până la destinație – ar fi modul aproape agresiv în care o babă insista să mă culce, după ce, trăgându-mă insistent de limbă, aflase că îmi voi continua călătoria din BM până în nordul îndepărtat al Italiei. Mi-a trebuit cam mult să mă prind că mobilul bătrânei era, de fapt, să găsească un pretext ca să şi-l tragă mai aproape pe bătrânelul care împărțea bancheta cu mine.

- Veniți, domnu', veniți încoace, şi lăsați-o pe domnişoara să se odihnească! Are atâta drum de făcut!

Ce dacă eu nu voiam să mă odihnesc? Ce dacă nu puteam închide ochii, de grijă că nu mai am cu ce privi ceasul?

- Te culci, când am zis!

M-am culcat, ce era să fac? Mi-a pus şi haina ei sub cap, pe post de pernă, a făcut şi de strajă la uşă, la una din opririle mai de lungă durată, nu cumva să intre careva să-mi deranjeze somnul.

Drept mulţumire, când să cobor, zorită nevoie mare, i-am lăsat bagajul meu, cu tot cu poşetă. Noroc că n-a considerat c-ar avea nevoie de ele, şi se-agita bezmetică prin gară, strigându-mă: „Domnişoara Iolanda! Domnişoara Iolanda!” Ce dacă-i spusesem că mă cheamă Ilinca?

M-a găsit într-un final şi, tot îndatorată, de data asta i-am lăsat mănuşile, în timp ce luam bagajul, uimită, zăpăcită şi cu acea fericire tâmpă întipărită pe faţa aiuriţilor, pentru care lumea are o singură raţiune de-a exista – să-i servească pe ei.

Aşa m-a cunoscut Andrei, împărţind mănuşi prin gară babelor care mă alergau cu bagaje. Nu ştiu ce (primă) impresie i-am făcut, dar cea lăsată de el asupra mea a fost una extrem de favorabilă. Spre deosebire de prima impresie pe care mi-a făcut-o Dalia, nevastă-sa, care, în momentul intrării mele în casă, însoţită de Andrei, n-a catadicsit să ridice capul dintr-o cusătură pe care-o făcea, când mi-a răspuns la „bună seara”.

Abia mai târziu, când ne-am împrietenit, îndeosebi datorită încăpăţânării mele de-a mă face că nu observ primirea rece de care avusesem parte, mi-a mărturisit că o făcuse

intenționat, convinsă că trebuie să fiu „vreo altă pupăză de-a lui Mihnea”.

- Nu ştiu cum, îmi spusese, băiatul ăsta atât de special a avut parte numai de femei care să nu-l merite. Da’ ce spun eu? Care l-au tocat de nervi şi de bani, de-a ajuns, din ce boier a fost, să facă munci fizice pe-acolo, pe la alții, ca să aibă cu ce se întreține. Mă bucur că, în sfârşit, a găsit una ca tine.

Ce să zic, eu nu mă prea bucuram să găsesc un ins gata făcut puzzle, însă puterea dragostei îți dă un curaj şi o încredere nebănuite. Zic ceva nou?

Urma să plec cu unul dintre cei care făcuseră o afacere din trecerea românilor peste graniță şi înapoi; şi, până spre ora trei dimineața, când m-a sunat, nici că am avut stare. Să dorm, nici atât.

Când, în sfârşit, am coborât la maşină, eram precum copilul care pleacă pentru prima dată în excursie. Am fost dezamăgită când Nae, şoferul, mi-a spus că trebuie să trecem să mai luăm pe cineva. Voiam repede, cât mai repede. Atunci de ce nu luasem avionul? Ei, asta-i altă poveste; ar fi-nsemnat să pot face dovada că am un motiv serios să trec granița; că deh! Nici în Uniune nu eram, nici tu invitație, nici excursie... Că doar ai noştri care slugăreau ilegal pe acolo nu aveau niciun drept, nici măcar cel de a exista. Vreau să spun în hârtii, că altfel erau numai buni de-a curăța jegul altora.

De-aceea apelasem la Nae (de fapt, Mihnea, că eu nu-l cunoscusem înainte); era uns cu toate alifiile şi, la rândul lui, expert în ungerea vameşilor cu dolarii fraierilor ca mine. Integrarea înainte de integrare costă!

În sfârşit, oprim undeva, Nae coboară şi-mi zice că revine imediat. Ştiu că totu-i relativ, dar niciodată până atunci nu-mi imaginasem că „imediat” înseamnă o oră. Nu puteam să-nțeleg ce tot fac atâta; tipa nu-şi făcuse bagajul? Ei nu ştiau că cineva îi aşteaptă? Nu mi-am dat seama multă vreme, nici după ce am început să aud conversația lor:

- Fato, ți-am spus, dacă n-ai cu ce să plăteşti, te las la jumatea drumului! Ți-am zis de la-nceput că face o sută cin’zeci de euro. Tu ce credeai? Că ți-ai găsit fraierul? Nu
  s-a născut încă ăla care să mă fraierească pe mine.
- Hai, măi Nae, nu fii rău! Adică nu ți-am plătit? Nu-ți ajunge?
- Ha! Aia vrei tu să zici c-a făcut o sută cincizeci de euro? Eşti dusă, fato!
- Lasă, mă, că m-aşteaptă acolo, ți-am zis că m-aşteaptă. Eu, banii ăştia-i fac într-o seară; numa’ să mă duci unde ți-am spus şi să-mi dai timp să fac un duş şi să mă schimb.
- Auzi, fato, şi dacă nu te-aşteaptă? Eu ce fac, te iau înapoi după mine în România? Care va să zică plimbare gratis dus-întors, şi eu cu ce m-aleg? Şi-apoi, la-ntoarcere am clienți, maşina plină, că se pregătesc toți să vină acasă de sărbători. Ia zi!
- M-aşteaptă, Nae, m-aşteaptă, mă. Şi dacă nu, ce, nu găsesc eu vreo doi în toată Italia, să pot să m-achit de datorie la tine?

- Ai grijă! Oricum, paşaportul tău e la mine. Dacă nu plăteşti, bucăți îl fac.
- Plătesc, mă, ți-am spus că plătesc.

Mi se părea că văd un film prost, în care nimerisem şi eu din greşeală. Începusem cât de cât să mă dezmeticesc, dar parcă tot nu-mi venea a crede. Care va să zică, mă aflam în maşină cu o prostituată care „făcea" Italia şi plecase la drum fără niciun ban. Era tânără, cam la douăzeci-douăzeci şi trei de ani. Şi convinsă că eu tot aia căutam. Altfel de ce mi s-ar fi adresat la un moment dat cu compasiune de breaslă:

- Vai de capul nostru, câte mai trebuie să suportăm ca să ne ducem traiul!

Mie îmi venise să întreb care „noi", dar m-am mulțumit să încuviințez din cap şi cred, pentru prima oară, am privit-o cu milă. Deşi nu sunt sigură care dintre noi ar fi meritat mai multă – ea, care alerga după bani, sau eu, dând fuga după potcoave de cai morți, vezi Doamne, dragostea împărtăşită.

În schimb, Nae, sadic şi împărțind dreptatea pe pământ, a pus-o repede la punct:

- Doamna merge în Italia la logodnicul ei, cu care urmează să se căsătorească. Vezi-ți de ale tale!

Din clipa aceea, Ligia – aşa o chema – a început să mi se adreseze cu „dumneavoastră" şi, după ce am mai schimbat vreo două vorbe, a tăcut mâlc bună parte din drum. Doar pe la o vreme, după ce trecusem granița cu

Austria a îndrăznit, cu sfială, să-mi ceară o țigară. Nu-şi luase la ea decât o sticlă cu apă şi un pachet de gumă de mestecat. Aşa am ajuns membru cu drepturi depline în Liga „Salvați prostituatele de la dispariția prin înfometare şi lipsă de tutun".

Oricum, stigmatul prostituției l-am purtat şi eu până la destinație. Se ştia cine şi de ce trece dincolo, de ce se dă şpagă la vamă, lucru care m-a intrigat teribil – eu nu mă duceam nici să muncesc la negru, nici să fac trafic ori să mă prostituez. Dar cine să mă creadă? Eram azvârlită în aceeaşi oală, fără drept de-a mai ieşi, lucru care se putea lesne citi în privirea şi modul de comportament al vameşilor, polițiştilor şi altora dispuşi să judece. Şi, după toate astea, tot eu a trebuit să suport şi taxele la negru date prin vămi care se cuveneau Ligiei, că doar ea de unde era să plătească, iar Nae nici gând n-avea s-o mai crediteze şi pentru alte datorii. Drept pentru care beneficiarii italieni ai serviciilor Ligiei ar fi trebuit măcar să-mi ridice o statuie.

Schimbarea de atitudine a fetei m-a cam pus pe gânduri. De ce meritam să fiu „dumneavoastră", în timp ce ea rămânea „o aia"? Cu ce eram mai presus eu, care urma să mă leg pe viață, decât ea, care rămânea un om liber? E drept, la mâna unuia şi altuia, dar până la urmă liber. Şi cinstit, în felul său. Căci prostituția e o afacere ca oricare alta. Şi singura pentru care nu se fac acte. Ce nevoie să ai de hârtii, câtă vreme regulile sunt clare? Şi respectate. Pe când căsătoria, ei! Care va să zică, o hârtie îți dă drepturi depline asupra celuilalt, inclusiv să ştii ce simte, ce gândeşte, să pretinzi, să jigneşti, să urăşti... başca dreptul

de a fi apelat cu „dumneavoastră”. Ei, dar bineînțeles, asta nu se aplică în toate cazurile. În al meu, în niciun caz. Căci – nu-i aşa? – eu îmi întemeiam căsnicia pe iubire.
Uitasem că şi iubirea-i o şulfă, care te face să crezi că ai drepturi, să pretinzi, să judeci, să urăşti...

2

Aveam să aflu curând că Nae nu terminase surprizele. În drum spre Tortona, ne-am oprit la Verona parcă, unde avea de lăsat nişte colete altor români plecaţi la muncă. Am înghiţit-o şi pe asta, oricum n-aş fi avut încotro. Am coborât din maşină la insistenţele lui Nae, nu înainte însă de a asista la un mic conflict. Înţelesesem că acolo era o fabrică de prelucrare a pielii, unde lucrau foarte mulţi români. Nici nu oprise bine Nae maşina, că patronul italian se şi înfiinţase la geam, să vadă ce „marfă" i-a adus. Nu de lucrători avea nevoie. Nae îi face semn spre Ligia; patronul, o arătare cu mâini şi picioare scurte, nemulţumit, dă din cap a negaţie. Îşi roteşte ochii prin maşină şi, părând că găsise ce căuta, arată spre mine. Nae protestează – *No, no*! – dându-i câteva explicaţii într-o italiană de baltă, amestecată cu română. L-a convins greu şi acesta, urzicat, a plecat dezamăgit, nu înainte de-a face semn Ligiei să-l urmeze şi de a-l gratula pe Nae c-o dedicaţie: „*Va fan cullo*!". L-am întrebat pe Nae ce-nseamnă, dar a refuzat să-mi răspundă, de unde am dedus că era o înjurătură imposibil de rostit până şi de el. A şuierat doar printre dinţi: „Nişte obsedaţi!".

Vis-a-vis de fabrică, se afla spaţiul de cazare a lucrătorilor veniţi de departe – un fel de hangar întunecos, cu camere prin care treceai ca într-un tren, dintr-un vagon în altul. Ne oprim – Nae şi cu mine – într-una dintre ele, unde trei bărbaţi şi o femeie jucau cărţi. Îmi răsare în minte întrebarea dacă aşa s-o fi muncind în Italia. Aflu că urma ca ei să intre în schimbul de noapte. În cameră domnea o

dezordine desăvârşită – haine aruncate peste tot, ceşti cu zaţ de cafea, ibrice, chibrituri, ţigări, mâncare, cărţi de joc, ciorapi desperecheaţi, tot ce voiai. Femeia îmi face loc pe un scaun; mi-e teamă să-l ating. Până la urmă, mă aşez, regretând că n-am învăţat arta aşezatului pe scaun la un milimetru distanţă de acesta. Stau strâmb, într-o rână, incomodată de atmosfera din jur, nerăbdătoare să plec. Unul strigă:

- Lola, fă şi tu o cafea!
- Macao!, se trezeşte un altul.

Al treilea se adresează lui Nae:

- Hai, scoate ce-ai adus!
- Mai întâi banii!, îşi apără Nae interesele.
- Ce faci, mă, ceri banii înainte, ca la curve?
- Curve – necurve, nu desfac nimic până nu văd banii.
- Cât ai adus?
- Cincizeci de cartuşe. Ştii cât face asta.

Omul scoate un teanc de sub saltea, numără, mai cere unuia câţiva euro, apoi îi întinde lui Nae.

- Na!

Acesta numără atent şi-i pune într-un buzunar pe interior, apoi i se adresează:

- Să vină unu` să m-ajute! Ia şi ranga!

Ies şi eu, că şi-aşa mă sufocam. Românul italienizat mă priveşte strâmb, Nae îi face semn discret, ceva gen: „Las-o, că-i inofensivă!”. Îi văd desfăcând podeaua maşinii, cu mişcări experte, se observa că nu erau la prima „tentativă”. Nae scoate, iar celălalt numără cartuşe albe şi roşii de „Marlboro”.

- Pe-aici sunt foarte scumpe, îmi explică.

- Cât de scumpe?
- Triplu față de cât sunt la noi.

Calculez mental, amintindu-mi câți bani a primit Nae pentru cele cincizeci de cartuşe şi aflu că el le vindea numai dublu. Asta da afacere!

Mă gândesc la mine, cum mi-am ascuns în poşetă trei pachete de țigări cumpărate din țară, să am în primele zile, şi-am tremurat şi pentru alea la controlul vamal. Ştiam că nu e voie să le trecem granița. Nae, în schimb, n-a avut niciun stres. Presupun că face asta la fiecare cursă. Eh, banul se câştigă muncind!

După zdrobeala cu țigările, ne întoarcem să ne terminăm cafeaua. Dau să-l înduplec pe Nae: „Nu plecăm?" Îmi taie elanul, anunțându-mă că trebuie s-o aşteptăm pe Ligia. Mă înfior la gândul că am putea să mai facem vreo două opriri, necesare Ligiei să-i poată plăti lui Nae cursa. Îmi vine să scot o sută cincizeci de euro, să i-o plătesc eu, dacă aş şti că se mulțumeşte cu asta. Mă tem însă că nu ar ajuta la nimic; calic cum e, ar lua şi banii, ar şi folosi-o.

Reîntoarsă în cameră, o simt pe Lola studiindu-mă fără jenă. Apoi, cu jumătate de gură, parcă nevenindu-i să creadă, mă interoghează:

- Şi tu ai venit la muncă?
- Nu, răspund timid.

Nae completeaza: „Doamna e la plimbare".

- A! Ce fel de plimbare?
- Am... venit să văd pe cineva.
- Tu n-ai nevoie de bani?, îmi aruncă de sus. Sau ți-i dă „cineva"?

- Ba da, am nevoie, dar mi-i câştig în ţară.
- Aha! Şi ce faci ca să-i câştigi?
- Sunt translator şi profesor de limbi străine.

Făcând o faţă lungă, se uită la Nae pentru confirmare; acesta dă scurt din cap, fără vorbe.

- O! Păi atunci, dacă eşti profesoară de limbi, nu mă îndoiesc că ai un câştig bun acolo în ţară. Cu asta se câştigă bine peste tot, îmi aruncă răutăcioasă.

Mă prefac a nu fi priceput ironia (ce spun „ironie”?, grosolănia) şi zâmbesc, trântind pe masă ceaşca de cafea aproape neatinsă:

- Mulţumesc!
- Nu ţi-a plăcut?

Nu-i mai răspund. Mă rog în gând să am puterea de a nu judeca, atâta timp cât nu ştiu ce e în sufletul ei, ce viaţă duce, în parte lesne de observat. Spală, calcă, face mâncare la trei bărbaţi – un amant, un frate şi un văr, noaptea se duce la muncă; şi-o fi lăsat şi vreun copil prin ţară... Singurele distracţii – băutul cafelei, fumatul şi jocul de macao. Îi studiez mâinile: muncite, grosolane, noduroase (Nae zicea că se lucrează greu nenorocita aia de piele, d-aia românii sunt căutaţi – că sunt şi pricepuţi şi harnici. Şi nu fac nazuri, lucrează pe doi lei, pe care de multe ori îi văd la sfântu-aşteaptă). Pe lângă mâinile Lolei, ale mele – altfel normale – par nişte mâini de păpuşică dintr-o vitrină de lux. Îi înţeleg furia. Ce nu înţeleg e de ce, după ce că are mâini atat de urâte, şi-a mai pus şi câte două inele de prost gust pe fiecare deget. Şi două lanţuri groase la gât. Chit că e îmbrăcată ca o bucătăreasă.

Decât să-i stârnesc în continuare furia, mai bine plec. Îi spun lui Nae din mers: „Te aştept la maşină”, dau „bună seara” fără să-i privesc şi ies. Lola aleargă după mine şi mă strigă: „Doamna profesoară! Doamna profesoară!”. Nu-i răspund, convinsă că îşi bate joc. Mă ajunge din urmă, îmi înhaţă umărul cu lopata ei dreaptă şi mă întoarce spre ea. Constat cu uimire că are lacrimi în ochi.

- Doamna profesoară, iertaţi-mă! N-am vrut să vă jignesc; sau, mă rog, am vrut, dar îmi pare rău. O ducem greu pe-aici, câştigăm ceva, dar numai noi ştim câte îndurăm. Nu ne place să vedem femei elegante, curate şi care-şi pot câştiga traiul fără să se umilească. Vă invidiez! Dar aţi fost bună şi nu mi-aţi răspuns la măgării. E uşor să fii bun când eşti fericit...

Hm... iată cât de relativă e noţiunea de fericire. Pentru biata Lola, fericirea înseamnă să fii elegantă, curată şi să-ţi poţi câştiga traiul fără să te umileşti. Un student îmi spusese odată că pentru el fericirea înseamnă să-şi poată cumpăra o pereche de blugi.

Îi întorc spatele Lolei, intru în maşină şi îi trântesc portiera în nas. O deschide, hotărâtă să nu-mi dea pace. Îşi scoate cel mai gros inel de pe deget şi mi-l pune în plamă.

- Să-mi repar greşeala!

Fac un semn de neacceptare din cap, dar insistă, îmi strânge pumnul peste inel. Ce s-o înveţi că greşelile nu se repară cu aur? Pleacă fericită, zicându-şi probabil că eu ar trebui

s-o invidiez acum, de vreme ce ea şi-a permis să ofere. Foarte bine. Măcar de-ar ajuta-o!

Îi întind inelul Ligiei, care tocmai se urcase în spate, smotocită toată şi cu un zâmbet tâmp pe figură. Ţinea în mână cincizeci de euro, pe care a avut grijă să-i depună pe bord. Priveşte uimită inelul şi mă întreabă de ce.

- De-aia! Că nu-mi trebuie.
- Mersi!
- Dacă nu-ți place, poți să-l arunci.
- Aaaa, nu, o să-l vând, să mai scot un ban. Să nu-i spuneți lui Nae că mi l-ați dat!

Nu-i spun, toanto! De ce crezi că ţi l-am dat în lipsa lui?

- Ascunde-l! Vezi că vine!

Ocupându-şi locul, Nae priveşte cei cincizeci de euro şi se întoarce spre Ligia:

- Atât ai fost în stare?
- Hai, măi Nae, ştii şi tu cât sunt ăştia de zgârciți. Lasă că mai fac rost, ce atâta grabă?
- La drum!, mai zice Nae, lăsându-mă cu întrebarea: „Doamne, la care drum? Câte-mi va fi dat să mai văd până la destinație?”

3

Fiatul alerga în noapte cu o sută şaptezeci kilometri la oră pe interminabila autostradă A nu-ştiu-care a Italiei. Nae schimba cu repeziciune benzile, Ligia schimba cu lentoare picior peste picior, iar eu îmi schimbasem de-a dreptul meseria. Devenisem adică oftalmolog, studiind cu atenție ochii lui Nae din clipa în care observasem cum, pentru câteva clipe, s-au închis. Nu-mi pusesem până atunci problema cum ar trebui să reacționez de pe locul „mortului" dacă observ că şoferul a ațipit la volan. Din momentul acela însă am făcut o pasiune pentru asta. Îmi construiam în minte variante ale planului pentru situații de urgență: să-l strig pe nume (dar dacă tresare şi bruschează direcția?), să-l mişc uşor (dar dacă mişcă şi el, instinctiv, mâna? la asemenea viteză, nu era nevoie de prea mult), sau pur şi simplu să țin de volan (până când?) şi să-l trezesc cu un cântecel. „Un marinar avea o barcă". Sau cam aşa ceva. În timp ce îmi construiam strategia, am auzit un sforăit din spate, semn că Ligia nu dădea doi bani pe planurile mele, cum nu dădea o ceapă degerată nici pe viața ei. Rămasă singură cu Nae, semiadormit, am început să-l țin de vorbă, doar-doar i-o pieri somnul. Îl întrebam despre el, despre familie, despre prieteni şi despre toți Sfinții din calendar, şi îi ceream cât mai multe amănunte, zgândărindu-l cu întrebarea „şi?". Îmi răspundea monosilabic, rupt de somn, iar pe mine mă apucase disperarea, neştiind ce subiecte să mai atac. La ultimul meu „şi" mi-a replicat: „Şi-am

încălecat pe-o şa, şi v-am spus povestea-aşa". *Vezi mai bine să nu încaleci jeep-ul din față!* În scurtă vreme, însă, a tras pe dreapta într-o parcare, a oprit motorul, şi-a dus mâna stângă la buzunarul cu bani şi a adormit instantaneu.

Oprirea maşinii a avut efect invers asupra Ligiei, care – de unde se lungise pe bancheta din spate – s-a trezit şi s-a ridicat în capul oaselor. Cu chef de vorbă. În ciuda chefului meu de a dormi un pic, pătrunsă de importanța cumulului de funcții: copilot şi oftalmolog totodată.

- Ştiți, eu n-am vrut să mă fac prostituată.

Am eu față de popă? Totuşi mi-am înghițit replica şi am intrat în conversație fără să vreau, cuprinsă brusc de curiozitate:

- Dar ce?
- Am vrut să mă fac doamnă.

Hait! Şi ce te-a împiedicat?

- Meseria de doamnă nu există în COR.
- Păi nu vroiam neapărat coristă.

Doamne!

- COR-ul este Clasificarea Ocupațiilor din România. Şi ca să ajungi o doamnă, ar fi trebuit mai întâi să ai o educație, apoi o profesie respectabilă, fac pe deşteapta. Ce
  ți-ar fi plăcut să faci?
- Păi, nu cred că mi-ar fi plăcut nimic.
- Dar voiai să ajungi doamnă.
- Da.
- Atunci de ce nu te-ai măritat? Cu unul care să nu te pună să munceşti, să îşi permită să te țină acasă, fără să faci nimic.

- Nu l-am găsit.
- Şi unde speri să-l găseşti? Pe autostradă? Sau poate în maşina lui Nae...
- Era să-l găsesc odată. M-am îndrăgostit de un *dezgustător* de vin, a fost mai mult o dragoste *plutonică* între noi.

Aha! Care va să zică, era şi ceva plutoniu în atmosferă, pe lângă oxigen şi azot. Sau poate plutonică vine de la pluton, şi atunci dragostea aia se transformă de-a dreptu-n orgie.

- Şi?

Începusem iar cu „şi”-urile, chit că pe Ligia n-aveam vreun interes s-o țin trează.

- Şi a plecat într-o zi în delegație şi n-a mai venit. Mama a zis că „Ăsta-i bun să-l trimiți după moarte, că uită să mai vină”. Dar eu l-am tot aşteptat, am suferit mult, mă simțeam *devizată*-n două. Ştiți, prezența lui mă făcea să mă simt *măgulitoare*.

Cum spui tu, fată dragă.

- O dată am vrut şi să mă angajez. Aveau nevoie la o fabrică de textile. Dar ăla de la „Resurse *Umanitare*” mi-a făcut avansuri, şi am fugit de-acolo fără să-mi mai depun *Curriculu Vitei*.
- Păi nu mai înțeleg. Nu te deranjează s-o faci cu oricine pe bani, dar te-a deranjat că ăla de la „Resurse Umane” ți-a făcut avansuri.
- M-a deranjat, că eu, acolo, mă dusesem cu altă treabă.

Aha! Asta-i bună de ținut minte. Va să zică, dacă-ți face unul avansuri nedorite, îi spui că te afli acolo cu altă

treabă. Când o fi să vii şi cu chestiunea în cauză, n-are decât să te „avanseze”.

- Câte clase ai, Ligia?
- Opt. Atât m-a lăsat mama. Că, după aia, mi-a zis că trebuie să-mi câştig singură *existenţialitatea*.
- Şi ţi-ai câştigat-o?
- Asta încerc să fac. Dar e greu, tare greu... cu italienii ăştia mofturoşi...
- Cum adică?
- Adică perverşi. Îţi cer să faci tot felul de chestii.
- Şi le faci?
- Păi... am de ales? Dar când vine vorba de plată, atâta se ţigănesc! Ei zic despre noi că suntem ţigani. Nu-i adevărat, ei sunt! Odată, am fost la o familie să fac menajul (mai fac şi d-astea când n-am clienţi, dar tot „la negru”). După ce muncisem toată ziua, mi-au propus şi o partidă de sex în trei. Am acceptat, că nu mai aveam nicio *centessimă*. Le cerusem cinci sute de euro. Nu mi-au dat nimic. Şi m-au ameninţat că, dacă nu plec pe loc, cheamă *carabinieri*. Ce era să fac? N-am acte, n-am *permesso di soggiorno...* te bagă ăia la răcoare fără să te-ntrebe cum te cheamă. Toţi românii care lucrează ilegal sunt în situaţia asta. Unii au păţit-o mai rău: au lucrat o lună, sau chiar două; un euro n-au văzut. Când au început să facă scandal, au fost ameninţaţi cu denunţul. Poate-om intra şi noi o dată-n Uniune şi s-o schimba ceva...

Pierdusem firul, nu mai înţelegeam ce spune Ligia. Îi auzeam vocea ca pe un bâzâit, dar cuvintele ei nu mai

ajungeau la mine. Am adormit cu un cuvânt în minte – *nedreptate* – nu mai ştiu dacă fusese al Ligiei, adică rostit de ea, sau doar de gândul meu. Adeseori, cuvântul acesta îl asociez cu doctorul Rotea. Poate pentru că mi-a făcut una dintre primele nedreptăți care m-au afectat şi m-au urmărit ani de zile. Nu-i de mirare că l-am visat.

Eram în clasa a opta, extrem de pasionată de anatomie. Erau la modă concursurile „Sanitarii pricepuți". Împreună cu alte patru colege, cu care formam echipa din clasa mea, ne pregătiserăm minuțios, atât la teorie, cât şi la practică. În ziua concursului de la faza locală, totul fusese aranjat – de la bonetele scrobite şi călcate la dungă, până la părul – altfel rebel – cu toate firele adunate sub ea. Eram mândre foc, ce mai. Aveam şi de ce. Contracandidatele noastre, chipurile, singurele care ar fi putut să ne concureze, erau smotocite, la propriu şi la figurat, lente în mişcări, în răspunsuri, destul de stângace şi împiedicate. Şi totuşi am ajuns la baraj. M-am cam mirat, dar n-aveam timp să mă gândesc la asta atunci. La proba de baraj, echipa noastră primise subiectul „Primul ajutor în caz de electrocutare". Eu făceam pe „salvatorul" principal, ajutată de colege. Am executat totul ca la carte, vorbind în timp ce efectuam operațiunile, explicând nu doar cum se face, ci şi de ce. Inclusiv modul de deconectare de la rețea, ce trebuie făcut şi ce nu, astfel ca viața salvatorului şi a victimei să nu fie în pericol. Şi totuşi... am pierdut. Sub pretextul că, la momentul respirației artificială gură-la-gură, nu pusesem „victimei" un obiect între dinți, care să-l împiedice să-şi țină gura încleştată, în cazul în care ar fi avut această

tendință. Am fost şocată şi revoltată – bineînțeles că-l pusesem. La protestele mele, doctorul Rotea mi-a spus că el n-a văzut asta. Nu puteam crede. „De ce nu l-am întreba atunci pe el?”, am plusat, convinsă că nimeni n-ar putea să depună mărturie mincinoasă în nicio situație. Judecam oamenii după mine; întotdeauna mi-am pus conştiința, condusă de simțul dreptății, mai presus de orice interese personale. Din păcate, „el” era fratele mai mic al uneia dintre componentele echipei adverse. Se oferise voluntar pentru postura de electrocutat. Când a fost întrebat, se pare că-şi intrase prea bine în rol, rămânând sub impulsul şocului electric, care îi provocase şi lacune de memorie. De fapt, s-a uitat către soră-sa care se încrunta la el să-l mănânce, şi a rostit neadevărul: „Nu, nu mi s-a pus nimic între dinți”. A doua zi, am avut grijă să i se pună un junghi între coaste, l-am bătut măr, dar asta n-a schimbat rezultatul concursului.

L-am reîntâlnit pe Rotea după vreo treisprezece ani. M-a întrebat de ce nu m-am făcut doctoriță, că „erai tare pasionată şi te pricepeai”. Dintotdeauna, am aşteptat momentul cel mai prielnic pentru a răspunde unei polițe neplătite, chiar de ar fi fost să dureze o viață. Doctorul Rotea scurtase momentul la treisprezece ani, servindu-mi pe tavă ocazia, ridicând, fără să-şi dea seama, mingea la fileu. Am tras: „Poate pentru că cineva m-a scârbit definitiv de meseria asta”. I-am spus-o pe un ton sec, lipsit de ironie, fără inflexiuni ale vocii, cu o nuanță de amărăciune în glas. Nu mă aşteptam să şi înscriu, eram convinsă că nu-şi mai amintea. Răspunsul lui m-a uimit: „Te rog, nu-mi aduce aminte!”.

Aaa, care va să zică nici el nu uitase? L-am întrebat cum e posibil. „Este. Dintre toate nedreptățile omenirii, cele mai criminale sunt acelea săvârşite împotriva unor copii. Când un adult nedreptăţeşte un copil, se cutremură întreg universul”. „Atunci, de ce...?” „Încă n-ai înțeles că adulții au lumea lor, guvernată de reguli mârşave, pe care le respectă uneori, chiar şi atunci când asta-i determină să ocolească oglinda?”
Am aflat că îi era dator directoarei şcolii, cea care pregătise cealaltă echipă. Şi nu-i ceruse nimic altceva decât să facă aşa încât echipa ei să câştige. „Am urât-o. M-am urât şi pe mine. Am avut coşmaruri... Speram să vină odată ziua în care să-ți pot cere iertare. Văzusem clar cum i-ai înțepenit ăluia o bucată de lemn între dinți, chiar mă mirasem că nu ți-a scăpat nici măcar un lucru despre care nu se pune problema frecvent; am sperat că, atunci când a fost întrebat, să mărturisească. Poate aş fi putut s-o dau cotită cumva, să-i dau ăleia peste nas fără să pară că n-am făcut tot posibilul să o ajut. Dar vezi, n-a fost să fie... pesemne trebuia să aflu despre mine şi cât pot fi de mârşav, în ciuda „tâmpeniilor” idealiste pe care le târam după mine din studenție. Eram stagiar, iar directoarea fusese cea care intervenise pentru mine pe lângă primar să-mi ofere o locuință. Cineva spunea că dragostea trece prin stomac. Pesemne dreptatea trece prin acoperiş”.
„M-ai iertat?”
„Demult.”
„O să uiți?”
„Aş vrea.”
„Şi eu.”

Când Nae a pornit din nou maşina, m-am trezit. Îl visasem pe doctorul Rotea şi încă mai aveam în minte rugămintea lui din vis: „Te implor să-mi spui că nu eu am fost cel care te-a determinat să nu urmezi medicina!”. Nae cu motorul lui nu mi-a mai dat timp să aflu ce i-am răspuns. Dar am rămas cu întrebarea: oare chiar el, doctorul, să fi fost cel care m-a îndepărtat de medicină definitiv? Parcă cine ştie? Pe Ligia cine o împiedicase să ajungă doamnă? Poate chiar „dezgustătorul”ei care o făcea să se simtă „măgulitoare”, sau chiar propria mamă care o îndemnase să-şi câştige, de la o vârstă atât de fragedă, existența.

- Nae, tu ce ai dorit să ajungi?

Mă priveşte năuc, nepricepând ce i s-a năzărit cucoanei ăsteia să pună aşa o-ntrebare. Totuşi îmi dă răspunsul:

- Ceea ce mi-am dorit, am şi ajuns.
- Adică?
- Un om cu bani.

Mda. De grija cărora nu poți dormi noaptea într-o parcare amărâtă prin care nu umblă nimeni.

- De ce întrebați?
- Aşa... Voiam să ştiu dacă există şi oameni care-şi împlinesc visele.
- Există.
- Mă bucur să aflu. Nae, cum e când îți împlinești un vis?
- Ca dracu! Vreau să spun... e aiurea rău de tot. Când ți-l împlineşti, înseamnă că nu-l mai ai. Şi fiindcă

nu-l mai ai, îți lipseşte. Dacă-ți lipseşte... trebuie să pui altul în loc. De exemplu, eu visez acuma să fiu un om cu bani, dar care să nu şi-i mai câştige bătând şoselele şi dormind prin parcări.

Deschide geamul şi scuipă. Pesemne cea mai sănătoasă atitudine în calea spre împlinirea unui vis – să scuipi mai întâi pe el. Să-i demonstrezi că nu dai doi bani pe el, că nu el te joacă pe tine.

Aveam şi eu un vis. Dar nu mi-a venit să-l scuip. Şi rău am făcut.

4

Pe Mihnea îl cunoscusem cu vreo trei ani în urmă, la un Congres internațional pe teme de cardiologie, unde el participa ca medic, iar eu ca translator. Transpirasem în cabină, de emoție şi datorită încordării cu care lucrasem, fiind pentru prima dată în situația de a face translație în direct, în căşti, şi fără a fi avut dinainte un material din care să ştiu cât de cât despre ce se va discuta, fiind astfel în imposibilitatea de a mă pregăti. Colac peste pupăză, colega care-mi asigura schimbul la două ore, dându-mi timp să-mi revin pentru o nouă „rundă", avusese un trac teribil înainte de începerea lucrărilor, ceea ce a făcut să-şi piardă vocea. Astfel că toată conferința a rămas în cârca mea, oricum prea fragilă pentru ce avea de „cărat". Mă descurcasem bine (avusesem timp să zic înainte un „Doamne, nu mă lăsa!"), dar la final am simțit nevoia să mă întind undeva în zăpadă (de unde zăpadă, că era toiul verii), să zac acolo nemişcată până ce scăpam de toată emoția adunată, ca atunci când, copil fiind, o țigancă îmi dăduse găuri în urechi. Direct cu acul încins, fără vreun soi de anestezie. Rezistasem eroic, pentru că îmi propusesem, dar la sfârşit, ca să nu leşin, am ieşit în curte să îmbrățişez plapuma albă de zăpadă, până ce mi-am revenit.

La Congres, din lipsă de altă soluție, căutam un pahar cu apă minerală, pe care mi l-aş fi turnat în cap, dar deh!, convențiile trebuiau respectate. Deşi le urăsc, mărturisesc că sunt una dintre acele persoane care le încalcă rar.

Aşa mi-a apărut Mihnea în cale şi-n viață, întinzându-mi un pahar cu apă, ca şi cum mi-ar fi ghicit gândul. L-am privit atunci ca pe salvatorul meu. Mă întâmpinase firesc, de parcă ne-am fi cunoscut, cu un zâmbet sincer şi o privire caldă. Îşi scosese batista să mă şteargă pe frunte; probabil încă mai transpiram, dar cine ce mai putea să simtă. Şi-a explicat gestul, prezentându-se totodată:

- Sunt doctorul Mihnea Radian. Ştiu câtă nevoie are uneori o frunte de batista celuilalt. Am făcut operații multe şi grele, dar n-am ieşit niciodată din vreuna atât de transfigurat pe cât văd că sunteți. Trebuie să vă fi fost tare greu.

Impresionată, ce să zic? El, medicul, care salvase vieți, putea să-mi adreseze mie, care prestam o activitate atât de neînsemnată pe lângă a lui, astfel de cuvinte. I-am spus-o, nu din modestie; chiar credeam asta.

- Greşiți, a ripostat, tot zâmbind. Să luăm ca exemplu acest Congres. V-ați gândit că un singur cuvânt sau o singură expresie interpretată greşit ar putea schimba destine?

Nu mă gândisem. Parcă mai aveam cu ce să gândesc! M-aş fi mirat să mai fi putut gândi în următoarele zece zile, la cât mă simțeam de „stoarsă”. Exagera, desigur. Dar, neavând vlagă să-l contrazic, i-am lăsat ultimul cuvânt; şi cred... ba nu, sunt sigură, l-am îndrăgit în clipa aceea.

La serata care-a urmat, am mai făcut ceva conversație, am dansat vreo două dansuri împreună, apoi ne-am despărțit. Aşa cum se despart oamenii. Şi totuşi, altfel. Îmi intrase în suflet. Cred că şi eu lui. Dar pe atunci nu ştiam asta. El a

plecat primul. Îi priveam maşina depărtându-se, cu acel sentiment cu care priveşti plecând din gară trenul pe a cărui treaptă
n-ai mai apucat să pui piciorul, rămânând cu întrebarea unde te-ar fi dus.

Între timp l-am uitat, nu de tot, fireşte, dar îmi vedeam de cărările mele, cu bune, cu rele, aşa cum mă pricepusem să mi le aleg.

Cu trei luni în urmă, m-am pomenit cu un telefon de la el. E ciudat cum, deşi nu-l mai auzisem de la prima şi ultima noastră întâlnire, i-am recunoscut vocea, una dintre acele voci care te fac să visezi, să simți că, dincolo de ceea ce exprimă cuvintele, trebuie să mai fie ceva, un *ce* anume, de magia căruia ai vrea să te laşi învăluit. Îmi făcuse pe scurt rezumatul celor aproape trei ani, la capătul cărora ajunsese să lucreze ca asistent medical în Italia (urmând ca amănuntele acestei „deveniri" să le aflu la revederea noastră) şi m-a invitat să petrecem sărbătorile de iarnă acolo, la el, în Italia.

Şi iată-mă apropiindu-mă cu emoție de orăşelul în care urma să ne cunoaştem cu adevărat, unde aveam să aflu, sorbind fiecare silabă, povestea celui care mă cucerise cu un pahar cu apă şi o batistă.

Nae terminase surprizele, Ligia rămăsese „agățată" de noi (bineînțeles că n-o aştepta nimeni, prilej pentru Nae s-o amenințe c-o lasă-n drum la fiecare ieşire de pe autostradă, neîndurându-se, totuşi). Pentru mine, însă, nimic din toate acestea nu mai conta, ajungând – în cele din

urmă – în brațele celui pe care îl aşteptasem o viață. Sau cel puțin aşa credeam.
Oricât mi-aş fi dorit să rămân cu el, imediat, lucrul acesta n-a fost posibil, întrucât a trebuit să fac cunoştință cu cei cu care împărțea locuința – o casă destul de mare şi bine pusă la punct, închiriată de la un italian.
Mi-i prezentă, aşadar, pe Vasile, o rudă mai îndepărtată de-a lui, despre care am aflat că era singurul cu acte-n regulă, pe Nina, soția acestuia, cea care, din generozitate, avea grijă oarecum şi de Mihnea, pe Alexa, fiica lor şi pe Crin, fratele mai mic al lui Vasile. Dintre toți, Nina mi-a plăcut cel mai mult, am simțit-o caldă, apropiată, bucurându-se de bucuria lui Mihnea şi, implicit, a mea. Pe Alexa n-am plăcut-o foarte mult, un copil răsfățat, de vreo doisprezece ani, care cerea tot timpul atenția celor din jur, inclusiv a lui Mihnea, spre atenția căruia tânjeam şi eu şi pe care, evident, n-aş fi vrut s-o împart cu nimeni. Paradoxal, uneori iubirea, în loc să ne umple de generozitate, reuşeşte să scoată la suprafață egoismul din noi, într-o măsură pe care nici n-am fi bănuit-o.
Vasile mi-a părut destul de aspru şi de greoi, iar Crin – bădăran de-a dreptul. Nici măcar
n-a catadicsit să-mi întindă mâna ca răspuns la mâna mea întinsă.

Dar nu, nici aceste fleacuri nu mai contau, căci – nu-i aşa? – eu venisem la Mihnea. Cu toate speranțele târâş, cu toate zborurile nezburate, cu toate dorurile nealinate şi mai ales... mai ales c-un suflet plin de iubire. Iubirea aceea care te face egoist şi care îşi cere imperativ drepturile. Toate drepturile!

5

Câteva răspunsuri, probabil, n-am să le aflu niciodată. N-am să ştiu de ce, bunăoară, fericirea se plăteşte cu lacrimi. Mai de bun gust ar fi fost să o poți cumpăra cu bani, aşa cum îți cumperi batistele sau... locul de veci. N-am să ştiu nici de ce, uneori, e atât de greu să facem alegeri. De ce, uneori, oricum am alege, o umbră insinuantă ne însoțeşte de-a lungul drumului. De ce am prefera ca poate alții să aleagă pentru noi. De ce cărările pe care umblăm ni se par mai puțin interesante decât cele pe care n-am călcat niciodată sau pe care doar le-am atins, până când am dat de indicatorul „Strict interzis".

După ce depăşisem emoția reîntâlnirii cu Mihnea, m-a apucat panica. O panică pe care nu mi-o puteam exterioriza, fiind nevoită să o înăbuş în mine. Eram prizonieră. Dar nu prizonieră într-o țară, într-o casă, ci prizoniera hățişului propriului suflet. Nu mai ştiam. Nu mai ştiam dacă procedasem bine. Eram fericită. Prezența lui Mihnea în viața mea era cel mai minunat lucru care mi se putea întâmpla. Atunci de ce sufeream? De ce simțeam nevoia să plâng şi chiar o făceam uneori? Sufletul rebel nu asculta numai mesajul fericirii, nu voise să şteargă, să uite nici pe cel al durerii presărate în urmă.

Crezusem că despărțirea de Sabin Ladaru va fi fost simplă, formală, ca un fapt ce oricum ar fi urmat şi trebuia să se întâmple. N-a fost să fie.

Ladaru era decanul Facultății la care predam. Un om de care oricine se putea lesne îndrăgosti. Din punctul de vedere al femeii, avea un singur defect, ce-i drept major – era însurat. Trăisem cu el păcatul şi durerea de a mă fi îndrăgostit de cine nu trebuie. Dacă m-aş fi îndrăgostit numai eu! Până la urmă mi-ar fi trecut. Dar când viața îşi propune să te facă minge de baseball, nu-şi pierde vremea cu jumătăți de măsură. Ori tot, ori nimic!

Relația dintre noi, dacă ar fi să judecăm după fapte, mai mult nu fusese, decât fusese. Câteva întâlniri scurte, pe fugă, cu ochii pe ceas, ce mai viață! Însă legăturile, acelea invizibile, care se țes dincolo de noi, de voința noastră, fuseseră mult mai puternice. Aveam să capăt această certitudine abia în momentul rupturii, care nu voia să rupă nimic, ba încă, c-un soi de îndărătnicie, parcă mai tare suda. Cu acea disperare a iremediabilului.

I-o spusesem repede, într-o pauză, dintr-o respirație, privindu-l în ochi, grăbită să termin, să pot ajunge la punctul final în care să-mi spun „gata, am scăpat!”. De parcă se scapă atât de uşor! Am fost atât de stângace încât n-am făcut nicio introducere, n-am umblat cu finețuri, cu menajamente, nu m-am gândit la efectul de măciucă în moalele capului pe care vorbele mele l-ar fi avut asupra sa. Nimic. Brutal, scurt şi la obiect: „Ştii, trebuie să-ți spun ceva, vreau să afli de la mine. Ia loc! Nu, nu mai târziu... acum! M-am îndrăgostit. Am întâlnit un bărbat minunat, am început o relație frumoasă, deocamdată de la distanță, dar în curând mă voi duce la el. Vreau să intru frumos şi curat în templul dragostei...” Şi-am mai continuat aşa, de-a valma, până ce m-am oprit cu „am vrut să ştii”. Hm... ca şi

cum „ştiutul” ar fi suprema aspirație a omenirii. Nu tu „iartă-mă”, nu „îmi pare rău” sau ceva de genul acesta. A, da! Mi se pare că i-am mulțumit pentru frumusețea clipelor, acelea, puține, pe care mi le dăruise şi pentru limpezimea lacrimilor ale căror izvor fusese. Lacrimile te apropie ceva mai mult de mântuire.

L-am simțit făcându-se mic, retras în sine, parcă neînțelegând mesajul. A grăit, totuşi, cu voce scăzută: „Da, e firesc, era normal. Cred că, într-un fel, am fost tot timpul conştient că asta avea să se întâmple. La cât eşti de minunată, nu se putea să fi observat numai eu...”. Mi-a mai urat apoi să fiu fericită, să am parte de tot binele pe care „cu siguranță, îl meriți”.

Ce simplu mi-ar fi fost dacă mă înjura, dacă m-ar fi lovit! M-aş fi bucurat că se termină, aş fi răsuflat uşurată. Dar aşa? Mă iubise! Sabin mă iubea, deşi nu mi-o spusese niciodată. De teamă – cum avea să mărturisească mai târziu – să nu mă lege mai tare de el, conştient că trebuia să-mi urmez drumul. Puținii bărbați din viața mea, chiar dacă zgârciți la vorbe, fiecare în felul său, îmi oferiseră atâta iubire, încât abia o puteam duce. Eu părăsisem de fiecare dată, hotărât, fără a privi în urmă, însă lăsând, în fiecare dintre ei, o parte din mine, pe care n-aveam cum s-o mai capăt înapoi. Lui Sabin, simțisem că i-am lăsat cea mai mare parte şi, poate, cea mai de preț. Aveam totuşi resurse, prăvălisem peste Mihnea o avalanşă de iubire.

După anunțul meu, Sabin a plecat, târându-şi povara paşilor peste covorul aşternut din sufletul său. Glumisem odată cu el: „Atenție, cad suflete! Grijă mare pe unde călcăm...”.

Când îl mai întâlneam, era reținut, protocolar, fără însă a reuşi să ascundă un ghimpe stânjenitor. O singură dată l-am prins între patru ochi şi am profitat de ocazie să-mi exprim nemulțumirea:

- Credeam... că putem rămâne măcar prieteni. Aşa cum eşti cu celelalte – cu Marga, cu Ioana...

A răspuns cu ochii în gol:

- Sigur că da. Trebuie doar... să mai treacă timp. Nu ştiu cât. Atât cât va fi nevoie ca să se umple golul care s-a creat aici, un mare gol..., îmi arată spre inimă. Pentru a putea fi prieteni, eu trebuie să redevin acel Ladaru care am fost înainte. Înțelegi?

Înțelegeam. Dar mai înțelegeam şi că acel Ladaru de dinainte nu va mai exista. Iubirea e ca o transformare chimică ireversibilă. Într-o astfel de reacție, două substanțe se contopesc, rezultând o a treia. Reacția de disociere, în sens invers, nu mai poate avea loc. De aceea, cei care au fost atinşi de iubire, chiar dacă o pierd sau nu o mai vor, n-au altă şansă decât să-şi continuie drumul cu noua „compoziție", până când vor întâlni o altă iubire, când va avea loc o altă transformare...

Nu regretam despărțirea de Sabin, trebuia s-o fac, nu le puteam avea pe amândouă deodată, voiam să mă ofer întreagă lui Mihnea şi aşa se şi cuvenea. Față de mine, față de el şi de Sabin. N-aveam nevoie de compromis, de ascunzişuri – prea-i plină lumea de ele. Ce-i drept, nici de o suferință în plus n-aş fi avut nevoie. Nici de sentimentul de vinovăție pe care-l aveam, mai cu seamă față de Mihnea, sentiment care a stârnit panica aceea teribilă – să-i spun? să nu-i spun? Ce-o să creadă? Avea vreun sens? Până la urmă,

fusese. Se terminase. Venisem fără lanțuri, fără paranteze neînchise la întâlnirea cu el. Dar oare... nu mai făcea încă parte din mine? Şi dacă da, cum trebuia gestionată situația? De cine trebuia să fug? De Sabin, de Mihnea, de mine? Unde să fugi, unde să te-ascunzi de tine însuți? Cu ce lacăte să te fereci împotriva ta? Ce gardieni să aşezi de pază la porțile sufletului? Mă bântuiau frământări. Şi Nae plecase. Altfel, poate nu mi-ar fi trebuit mult să mă urc în maşină şi să-i strig: „Dă-i bice, birjar! Înapoi în țară!" Uitând că nicio țară, niciun ocean nu te poate feri de propria conştiință, de propriul păcat ori... de poverile pe care le porți, sub formă de cruce, în suflet. Cum, mai ales, nu te poate feri de înşelătoarea dantelă a iubirii.

6

Nu prea aveam vreme să stau cu Mihnea. Era mai tot timpul plecat, seara venea rupt de oboseală, schimbam câteva vorbe, apoi adormeam îmbrățișați. Dimineața pleca foarte devreme. Cum şi ceilalți erau plecați la muncă, tot aşa, de dimineața până seara târziu, eu eram cam singurul trântor pe-acolo. A, mai era şi Alexa, dar până şi ea mergea la şcoală. Mă mai ruga uneori să-i dau lecții de engleză, ceea ce acceptam bucuroasă, încântată că, în sfârşit, aveam şi eu ceva de făcut.

Am fost şi mai bucuroasă când am găsit nişte caiete de-ale lui Mihnea, care semănau cu un fel de jurnal. L-am sunat să-l întreb dacă pot să le citesc şi, cum şi-a dat acordul, am fost în al nouălea cer. Nu era vorba doar de plictiseală, ci de ceva mai mult. Aveam să-l cunosc, să-i pătrund în intimitate, să mă apropiu mai mult de el.

Caietele erau numerotate cu cifre romane; l-am luat pe primul şi am început să-l devorez. Doar la început, până să încep prima filă, am avut o uşoară ezitare: „Dar dacă... dacă voi descoperi ceva ce n-ar fi trebuit să aflu?” „Prostii!”, mi-am spus tot eu, lăsându-mă pradă bucuriei de a fi cu Mihnea, măcar în felul acesta.

*

Lăcrămioara mea dragă,

Ups! Asta nu eram eu. Să continui, să nu continui... Să continui, desigur.

În ziua aceea, ştii tu care, mi s-a întâmplat ceva ciudat. După vreun an de inerţie – a spiritului şi a trupului deopotrivă – am primit minunatul dar de a te întâlni. Când te-am văzut în sala aceea mare, impozantă, plină de oameni scorţoşi, când te-am văzut atât de mică, dezorientată, stăpânită parcă de o dorinţă de a fugi departe de lumea aceea, pe care o simţeai ca nefiind a ta, când te-am văzut astfel – mignonă, frumoasă, delicată, speriată ca o căprioară – primul gând a fost să mă reped la tine – ce dacă nu mă cunoşteai! – să te iau în braţe şi să fug cu tine de acolo. N-am făcut-o. Atât de rar dăm frâu dorinţelor noastre izvorâte din suflet, atât de tare ne-a schimonosit lumea asta plină de convenienţe, încât uităm aproape să fim oameni, devenim un fel de roboţi aserviţi lui „ceea ce se face şi ce nu". Totuşi n-am rezistat tentaţiei de a mă apropia de tine, iar zâmbetul tău m-a încurajat. Ce a urmat, cunoşti. Ce nu cunoşti e tumultul de sentimente care au pus stăpânire pe mine, propria mea mirare când am realizat ceea ce simt. Mi se ciocneau în cap tot soiul de gânduri, războindu-se. Îmi spuneam, pe de o parte, că nu trebuie. Că nu ştiu mai nimic despre tine, că poate eşti căsătorită (ce uşurare când am aflat, mai târziu, că n-ai fi!); zeci de întrebări îmi bombardau creierul, dar, în ciuda lor, eram atras inevitabil către tine. Uitasem că îl însoţeam pe marele doctor H., a cărui mână dreaptă eram, atât în operaţii, la conferinţe, cât şi la mesele festive. Probabil şi el şi-a dat seama că ceva nu era în regulă cu mine. La plecare, mi-a aruncat într-o doară, cu ironia care nu-l părăseşte nicio clipă: „Astăzi, domnule doctor, se pare c-aţi uitat că salvarea omenirii nu stă în zâmbetul

unei distinse domnişoare". De nu l-aş fi ştiut atât de scorţos, i-aş fi răspuns că totuşi în zâmbetul acela poate sta salvarea unui suflet, ceea ce, când vine vorba de al meu, s-ar putea să mă intereseze mai mult decât salvarea întregii omeniri. Dar am preferat să dau din cap într-un mod care putea să însemne multe lucruri. Nu-mi place să-l contrazic. Lui, nici atât. Am făcut-o o singură dată, iar experienţa aceea se pare că ne-a marcat profund pe amândoi. S-a întâmplat să fim chiar în operaţie. De obicei, când doi medici operează împreună, se pun de acord asupra celor ce trebuie făcute. Şi noi ne puseserăm. Dar, cum în timpul intervenţiei au apărut complicaţii, fiind necesar a se acţiona rapid într-o direcţie, el a avut o idee neinspirată, cu care eu nu m-am declarat de acord. Nici n-aveam cum; pusă în aplicare, ar fi distrus toate şansele pacientului. Pe viaţă. De aceea, când l-am văzut hotărât să treacă la fapte, singurul gând a fost să-l împiedic. Şi n-am găsit altceva mai bun de făcut, decât să-i crestez o rană cu bisturiul pe mâna dreaptă. Un gest necugetat, care m-ar fi putut costa cariera. Care m-a şi costat până la urmă. Am făcut-o din disperare, fără să mă gândesc la mine, ci doar la bietul nefericit ce stătea inconştient, întins pe masă, încredinţându-şi soarta celor patru mâini care îl operau. Doctorul H. a ieşit val-vârtej, răţoindu-se la o asistentă. Am continuat singur, am dus totul la bun sfârşit, apoi prima mişcare a fost să mă înfiinţez la el în cabinet, în ciuda sfârşelii care mă copleşise. N-am mai apucat să-mi cer scuze, mi-a luat-o înainte:

- Ştii ce ai făcut astăzi şi ştii la fel de bine ce ţi s-ar putea întâmpla. Încă nu am luat o decizie asupra soartei tale.

Vreau să judec la rece, cu mintea limpede. Dar, indiferent ce voi decide, vreau mai întâi să-ți mulțumesc. M-ai împiedicat să fac o prostie. Una mare de tot, de care am fost conştient încă din clipa în care am rostit-o. Dar ce să fac? Ăsta sunt. Mi se întâmplă rar să greşesc, dar nici măcar atunci nu accept să fiu contrazis. Poți pleca!
Şi cu asta m-a „concediat" până la noi ordine.
Dar m-am depărtat de la subiect. Care era, de fapt, subiectul?
Îți scriu orice, indiferent ce, pentru că nu pot vorbi cu tine. Eşti atât de departe! Tot ce nădăjduiesc e ca, într-o bună zi, să poți citi aceste caiete. N-are rost să îți trimit scrisori. N-ar avea vreun sens să te tulbur, câtă vreme nu am nicio garanție că ceva trainic ar putea exista între noi. Şi asta nu pentru că nu m-aş baza pe sentimente. Dimpotrivă. Dar eu vreau să-ți dăruiesc totul, fără jumătăți de măsură. Ori situația mai nouă şi atât de incertă în care mă aflu cred că ar strica totul, sau cel puțin deocamdată mă împiedică până şi să sper. N-aş îndrăzni să te poftesc în mizeria mea. Tot ce-mi rămâne e să schimb situația şi apoi, dacă (ce mulți de „dacă"!), ... vom vedea.
Gândul la tine, dragă Lăcrămioară, e tot ce mă ajută să trec mai departe, zâmbind, prin toată această tragi-comedie care mi se întâmplă, la care asist ca şi cum n-aş juca în ea, de parcă aş fi spectatorul, nu actorul principal.
Te sărut şi adorm cu gândul la tine, la o nouă zi care poate mi te va aduce mai aproape. M.

Aşadar, cine era Lăcrămioara? Poate o fostă iubire, deşi nu-mi vorbise de ea. Îmi era greu să cred că mai exista

în viața lui Mihnea, nu era genul fals, mincinos, care să joace la două capete. Dacă fusese, sigur fusese în trecut. Atunci de ce ghimpele geloziei mușca din mine atât de nemilos? Ce nu-mi ajungea? Ce-mi trebuia mai mult, de voiam să pun stăpânire până şi pe trecutul lui Mihnea? De ce nu ne putem bucura de prezent, agățându-ne de firimiturile trecutului? Nu-mi puteam lua gândul de la faptul că mie nu-mi scrisese niciodată atât de frumos. De fapt, nu-mi scrisese deloc. În cele câteva luni, conversațiile noastre decurseseră la telefon şi prin scurte SMS-uri: „Te iubesc, Ilincuța mea!" şi altele asemenea.

Cum mă voi comporta în seara aceasta, când se va întoarce Mihnea? Nu cred că puteam să-l întreb. Să aştept să aducă el vorba? Dar dacă n-o aduce?

Şi când mă gândesc cât de liniştită venisem, cu ce tembele certitudini că nimic şi nimeni nu-mi poate altera fericirea. *Certitudinile, când se dărâmă, fac ravagii în sufletele noastre*. Asta mi-o spusese Ladaru, nu cu mult timp în urmă. Iată că n-a trecut nici o săptămână de la venirea mea, şi ghimpele geloziei a început să-şi arate colții hidoşi. Încercam să mă conving că n-aş avea motiv. Dar aşi! În astfel de situații, sentimentele nu dau doi bani pe argumentele rațiunii.

Mă frământam. Şi mă întrebam dacă sunt normală sau m-am născut cu un defect – să nu mă pot bucura de nimic, chiar şi atunci când există toate premizele pentru asta.

Am hotărât să alung răul acesta, să nu-l mai las să mă tulbure. Când Mihnea s-a întors, i-am sărit de gât şi ne-am sărutat, apoi l-am interogat dintr-o suflare, că doar nu era

să mă prefac că n-am citit, după ce îl rugasem să-mi dea voie:
- Cine-i Lăcrămioara?
A zâmbit misterios şi m-a lămurit buştean:
- Ai să afli. Vei afla singură până ce vei fi terminat de citit.
Apoi, tot zâmbind, m-a luat de gât:
- Hai la masă, că am o foame de lup!

Dar mie numai de masă nu-mi ardea. Cum nu-mi ardea nici de zâmbete. Aveam o singură idee şi aceea fixă: cine-i Lăcrămioara, ce făcea, cum arăta şi ce rol jucase în viaţa lui Mihnea? Şi, dacă jucase vreun rol, se terminase acesta?

7

Revelionul l-am petrecut în casa unor italieni înstăriți, capul familiei fiind şeful secției chirurgie a spitalului în care lucra Mihnea. Îmi spusese că relațiile dintre ei nu erau tocmai bune, însă Battista – celebrul doctor – făcea tot posibilul să-l țină pe Mihnea de partea lui. Mirosise bine că, deşi era numai asistent (şi fără acte-n regulă), cunoştințele medicale ale lui Mihnea le egalau şi chiar le depăşeau uneori pe ale sale. Nu prea înțelegea el cum fusese posibilă o astfel de ratare a carierei, deşi Mihnea îi explicase cu sinceritate, fără să ocolească vreun detaliu: mai întâi, răzbunarea doctorului H., care-l dăduse afară din spital, profitând de influența pe care o avea să-i facă şi reclamă pentru fapta lui necugetată, deşi fusese pusă în slujba pacientului; pe de altă parte, despărțirea de soție, după ce pusese tot sufletul şi toți banii câştigați cu greu, după ani de muncă, într-o relație din care avea să plece cu o mână în buzunar, iar cu cealaltă târând un geamantan cu pijamale, ceva şosete şi alte mărunțişuri personale, printre care şi vreo câteva cărți de specialitate. Femeia fusese chiar generoasă, strigându-l din poartă: „Ți-ai uitat fularul!” şi alergând după el să i-l restituie. Restul – casa, grădina, maşinile, cele două apartamente de închiriat şi firma - nu erau uitate, fuseseră lăsate de bunăvoie femeii care nu acceptase să-i ofere cel puțin copilul pe care el şi-l dorise atât de mult. Desigur, toți îl priveau cu suspiciune pe Mihnea, aproape nevenindu-le să creadă.

Battista avea o soție cel puțin interesantă, genul de femeie care n-aş fi putut fi eu, de exemplu, niciodată. Anume femeia care, deşi neîndreptățită prin nimic a avea pretenții sau a cere prea mult de la viață, ştie exact ce urmăreşte, cunoaşte căile prin care să ajungă la țel – prețul nu contează - şi care îşi ține bărbatul nu sub papuc (ce atâta blândețe!), ci sub bocancul mărimea 42, apăsat ferm pe grumaz, gata să-l sufoce la prima mişcare greşită. Mihnea, care-l asista adesea în operații, spunea că Battista nu îndrăzneşte să închidă mobilul nici măcar într-o atare situație. Mai mult, o asistentă are rolul de a prelua pe loc apelurile consoartei şi de a i le transmite instantaneu. Odată, Mary (a se citi *meri*, cu accent pe ambele silabe), avusese pretenția ca umilul ei sclav, pardon, soțul, să iasă din operație şi să-i ducă de urgență o anume pereche de pantofi la pus flecuri, pe care îi căşunase să-i încalțe la recepția din seara respectivă. Cum doctorul avusese tupeul să pună viața pacientului mai presus de interesele meschine ale diabolicei soții, şi-a primit plata cu vârf şi-ndesat: o săptămână de „gardă forțată" în spital; iar ca să-l primească înapoi acasă, l-a costat zece perechi de pantofi nou nouți şi de firmă, biete victime ce urmau să se scâlcieze curând sub greutatea stabilopozilor pe post de picioare ale „fragilei" Mary.

Întrebarea ivită automat când afli astfel de istorii adevărate o ştim: bine, bine, ea e cum e (să evităm cuvintele dure), dar cu el ce nu-i în regulă? Întrebarea mi-am pus-o şi eu. Până când i-am dat în cap cu o altă-ntrebare: până la urmă, care era diferența dintre mine şi Mary, exceptând zecile de perechi de pantofi în plus, de

partea ei, precum şi zecile de centimetri tot în plus şi tot de partea ei – de-a lungul şi de-a latul, oricum ai privi? Păi diferența era - şi culmea! tot în favoarea ei – că, în timp ce ea avea un om să-i poarte de grijă, eu îmi purtam de grijă singură, cum mă pricepeam, cu rezultate uneori dezastruoase; apoi, în timp ce fața ei ca o lună plină şi veşnic flămândă n-avea niciun rid, a mea începuse deja să dea semne de oboseală, cu toată strădania de a masca. Că de părul albit mai mult de jumătate, nu mai vorbim! Şi-atunci? Aveam vreun motiv să cred că aş putea fi mai presus de ea în vreo privință? Nu. Dimpotrivă. Studiind-o fără să vreau, îmi puneam întrebarea dacă femeile de acest fel deținеau secretul reuşitei în viață – să nu-ți pese de celălalt, de dorințele lui, de orgoliul şi demnitatea pe care ar trebui să i le protejezi, nu să le terfeleşti. Să nu-ți pese de nimic, cu excepția modestei tale persoane pe care ți-o imaginezi centrul universului. Siguranța pe care o afişa Mary şi aerul de superioritate cu care privea pe toată lumea, dar mai ales pe mine, îmi întărea convingerea că da, secretul fericirii stă bine ascuns în lada de zestre genetică a femeilor cu mustăți şi fără sentimente.

Să nu fiu nedreaptă, trebuie să recunosc că Mary se dovedise o gazdă perfectă. Chit că pregătirile nu le făcuse ea, ci „*la ragazza*”, tot o românсă.

La ragazza avea şi un nume, pe care Mary nu se obosea să-l rețină – Ligia. Am fost surprinsă s-o găsesc aici, mi-a făcut complice cu ochiul, semn că ştiam noi ce ştiam şi mi-a strecurat într-un moment în care m-a prins singură:

- Ştiți, m-am hotărât să devin o doamnă.

- Bravo, zic, gata să vărs băutura pe mine, dar cu un soi de admirație, recunosc, pentru puterea ei de a se smulge singură dintr-un mediu pentru care nu era făcută; chit că nimerise de pe centură la bucătărie, dar parcă tot era mai bine. O-ntreb cum îi merge.
- Bine. Cu scorpia asta mi-a fost mai greu la-nceput, dar am pus-o cu botul pe labe imediat.
- Cuuum?, întreb de-a dreptul contrariată, gata de data asta să-mi muşc limba. Mi se părea imposibil ca o astfel de mătrăgună, pe care propriul soț nu reuşise s-o îmblânzească, să fie pusă la punct de o pipernicită şi chiar timidă cum era Ligia.

Mi-a spus pe fugă, amuzându-se de întâmplare, rememorând cu plăcere parcă:

- Cineva i-a „suflat" c-am fost prostituată. A venit să mă întrebe dacă-i adevărat. Nici nu ştiam ce să-i răspund. Dar am fost sigură că mă dă afară şi-am zis că, dacă tot n-am scăpare, ce să mă mai complic? I-am spus adevărul. Şi ce credeți? În loc să mă dea afară-n şuturi, mi-a mărit salariul... cu condiția s-o învăț şi pe ea. Mă-nțelegeți... Zicea că ea nu ştie decât să desfacă picioarele. I-am spus că e o artă şi asta. Că nu poți să ți le desfaci aşa cum o face *aruncătorul de discobol*.
- De disc, Ligia, aruncătorul de disc se numeşte discobol.
- Totuna.

Ia te uită la *madamme* mustață! M-a amuzat teribil. Curiozitatea mă îndemna s-o trag de limbă pe Ligia cu privire la metodele didactice folosite – eu ştiam cum se

predă engleza, nicidecum... Însă „discoboala” nu ne-a mai dat timp, apărând impunătoare în uşă, astfel că am rămas pentru totdeauna cu lecția neînvățată. Dar m-am ales cu-n şirag de dinți albi-gălbui pe care şi i-a etalat Mary sub formă de rânjet şi în semn de „*va fan cullo*”, înjurătura cel mai des uzitată de italieni şi a cărei traducere o aflasem între timp. La ei, era aşa ca un fel de bună dimineața, ce mai faci?

Dacă la primit oaspeți şi arta seducției Mary stătea cât de cât bine sau măcar era în curs de, la capitolul conversație era catastrofală. Am apreciat delicatețea lui Mihnea şi-a lui Battista de a evita discuțiile pe teme medicale, făcând un efort vizibil de a schimba subiectul ori de câte ori acestea apăreau involuntar. Astfel că se vorbeau de toate. Până şi de Lenin, la un moment dat. Motiv pentru Mary de a se învineți la față, reproşându-i atroce lui Battista că acest sau această Lenin nu făcea parte din cercul ei de cunoştințe. Cum îşi permitea să cunoască pe cineva, fără să i-l prezinte şi ei, care s-a sacrificat pe altarul meseriei lui, întrucât dacă el câştiga aşa mult, ei ce-i mai rămânea de făcut decât să colinde toată ziua prin magazine, ceea ce, la un moment dat, putea crea dependență, iar dependența asta nu-i bună, a auzit ea la coafor c-ar fi un fel de boală a secolului, dar ce-i păsa lui de bolile ei, etc. În timp ce Battista se transformase-n semafor, schimbând culorile de la verde la roşu şi trecând neapărat prin galben, eu şi Mihnea ne-am prefăcut a avea treabă undeva.

Ce-i ține pe oameni atât de diferiți împreună, în timp ce pe alții, care par făcuți unul pentru altul, îi despart

chestiuni mărunte şi stupide, aberant de stupide uneori? N-am să aflu. Probabil şi aceasta e una dintre întrebările la care n-am să aflu vreodată răspuns.

Nu conta că nu-mi place compania, nici că nu prea mă distram. Nici n-aş fi avut nevoie. Cu Mihnea, era bine oriunde. Câtă vreme mă ținea de mână, mă stăpâneau numai certitudini şi sentimente frumoase şi înălțătoare. Când iubeşti, ai fi în stare să săruți şi broaştele râioase. Când îți trece, începe să-ți pută până şi parfumul celei mai minunate flori. Cum care? Lăcrămioara. Ah! Fir-ar să fie! Numai numele ăsta nu trebuia să mi-l amintesc, acum la trecerea dintre ani. Uite şampania, uite şi ceasul...

Mi s-a părut că Mihnea mă sărută cam rece, cam grăbit. Ce-a fost asta? E drept că nu m-am întrebat niciodată cum trebuie să se sărute oamenii în noaptea dintre ani. Vorbim de cei care se iubesc. Sau care trăiesc cu această iluzie.

8

Dragă Lăcrămioară,
Îmi îndrept gândurile tot către tine... către cine altcineva? Astăzi sunt bântuit de amintiri. E duminică, stau în casă şi mă gândesc ce minunat ar fi să te afli aici. Vijelia de afară, vântul năpraznic îmi amintesc de o altă zi în care parcă vremea era hotărâtă să smulgă totul din rădăcini. Pe vremea aceea, încă mai trăia tatăl meu. Bătrân, şubrezit, dar tot mai pâlpâia, ca o lumânare gata să se stingă. Dădusem o fugă până la el, la ţară, una din rarele evadări din carapacea conjugală, spre a-mi vizita sărmanul tată rămas cu desăvârşire singur. Nevasta mea nu mă însoţea niciodată, chiar dacă nu avea ceva de făcut. Nu-i plăcea bătrânul, deşi el o iubea şi mă întreba mereu „Rozica ce mai face? Ea unde-i, de ce n-a venit?". Asta până într-o zi când, enervat de faptul că îi e ruşine de rădăcinile mele (nu mai zic că se ruşina chiar de ale ei, atunci când, ajunsă „mare doamnă", s-ar fi vrut eventual vreun pui de prinţ sau măcar de preşedinte), am strigat la bătrân, rugându-l să nu mai pună întrebarea aceea care nu făcea altceva decât să răsucească un cuţit în rană. Ce-i drept, n-a mai pus-o niciodată, dar avea un fel al lui de-a mă privi – cu o durere amestecată cu reproş - că nu mai era nevoie de cuvinte. Uneori îmi arunca în doi peri, crezându-se subtil: „Mai spune-mi ce faci, că despre ce nu faci nu-i greu de bănuit!". Sau: „Cu viaţa cum te mai ai?"; „Pe-acolo, pe la oraş, de ce se mai moare? Că noi, la ţară, murim de bătrâneţe. Pe la voi se moare de oftică şi

de-atâta izmeneală. Că dacă v-aţi îndepărtat de Dumnezeu şi de părinţi...”

Prin „izmeneală”, tata înţelegea „snobism”. În rarele ocazii când ne vizitase, văzuse cam ce lume ne calcă pragul şi mirosise bine, cu nasul celui cu rădăcinile bine înfipte în pământ, atmosfera snoabă în care ne învârteam şi în care mă lăsam „târât” de Rozica, deşi nu-mi plăcea, dar voind să-i fiu pe plac, înţelegând prin aceasta una dintre dovezile că o iubeam. Am înţeles târziu că nu trebuie să-ţi joci sufletul în picioare pentru nimeni, oricât de mult l-ai iubi. Asta ne e tendinţa celor care ştim cu adevărat să dăruim: facem orice de dragul celuilalt, uneori cu preţul pierderii identităţii de sine. Întotdeauna unul oferă mai mult, iar celălalt funcţionează pe post de absorbant, mai vrea, mereu şi mereu; dacă nu eşti puternic, te trezeşti într-un punct secătuit de vlagă şi incapabil de regenerare. Sufletul se regenerează mult mai greu decât ţesuturile.

Despre cercul nostru de cunoştinţe, Rozica nu vorbea niciodată ca despre X sau Y sau Z. Întotdeauna o auzeai spunând: doctorul cutare, ministrul sănătăţii, domnul colonel-doctor, domnul judecător de la Înalta Curte de Casaţie, etc. Încerca să epateze astfel chiar şi pe bietul tata, simplu învăţător de ţară, arătând interlocutorului cam prin ce lumi se învârtea dumneaei, chiar dacă în lumile acelea ajunsese prin intermediul meu. Când venea însă vorba de părinţi, schimba iute subiectul, neputându-se adresa în acelaşi mod – cu cine ştie ce titluri – cu grija ca nu cumva s-o întrebe careva de origini. Odată, îşi umilise

propriul tată care îndrăznise s-o caute la spital (era asistentă) fără s-o anunțe.
- Ce-i cu tine? Cum îndrăzneşti?!
Omul, îmbrăcat țărăneşte, cu cizme de cauciuc în picioare, ținându-şi căciula în mâini, dăduse să explice:
- Rozi, m-a trimis doctorița din sat... să mă caut. Am zis că-i mai bine să vin aici, unde sunteți voi.
Şi, cum pe lângă ei începuse o foială de medici şi asistente, ea a continuat adresându-i-se ca unui străin:
- Mergeți jos la recepție şi stați la rând cu toată lumea! Ce-i aici, Armata salvării?
Omul, năuc, n-a mai îndrăznit să zică nici pâs, dar, cu încăpățânarea țăranului plecat să rezolve o treabă, m-a căutat pe mine, întrebând o asistentă, dându-se drept un vecin de-al socrului meu, zicând că are să-mi transmită ceva. Avea ochii plini de lacrimi şi cu greu am smuls de la el motivul suferinței. „Grijania lor de copii! Că dacă acuma mi-a înghețat sângele-n vine, de nu mai am circulație, o fi pentru c-am stat iarna la căldură, nu că luam gerurile Bobotezii în nas, să mă duc la muncă, să am cu ce-i creşte!" Când i-am reproşat mai târziu Rozicăi, spunându-i că nu trebuia să se poarte astfel, mi-a replicat: „Părințiii sunt datori să ne crească, apoi să nu ne stea în cale dacă n-au fost în stare de ceva mai bun în viață!". M-a făcut să-i promit că n-o să-l mai primesc niciodată pe tatăl său în spital. Culmea, i-am promis! Îmi călcam în fiecare zi pe suflet, mutilându-l, mă sufocam în pielea mea, dar aveam o ceață pe ochi care mă împiedica să văd limpede. Astfel că tata, în loc să întrebe „Cum te mai ai cu

viața?" mai bine ar fi întrebat „Cu tine cum te mai ai?". Ajunsesem să mă urăsc, fără să ştiu de ce.

Ziceam de ziua în care am fost la el. L-am găsit în curte, pe vântul ăla duşmănos, îmbrăţişându-şi nucul.

- *Tată, ce-i cu tine? De ce stai aici?*
- *Păi nu vezi? Ce-ai vrea să fac? îmi zise ca despre o evidență pe care eu mă încăpățânam să n-o observ, motiv să-mi strige cu enervare:*
- *Mă băiete, eu nu te-am făcut prost! Ce-i aşa greu de priceput? Numai pe el îl mai am!*

L-am desprins cu greu din îmbrăţişarea aceea, explicându-i – de parcă n-ar fi ştiut! – că, dacă e să-l smulgă vântul din rădăcină, el nu i-ar fi de folos.

- Eeei, ce ştii tu? V-ați sulemenit de tot sufletele pe-acolo pe la oraş. Înconjurați de-atâtea betoane, cred şi eu că nu mai auziți glasul unui pom care plânge... Unde merge lumea, băiete? Şi voi încotro vă-ndreptați? Ştiu şi eu că – ori cu mine, ori fără mine – dacă i-o fi nucului soarta să-l dezrădăcineze, nu mă pot opune. Dar una e să mori singur, alta să fii îmbrăţişat de cineva. Că ceasul tot vine... Uite, totdeauna mi-am imaginat că eu o să mor primul. Mai întâi, am crezut c-o să mor înaintea maică-tii. Aşa am şi vrut. N-a fost să fie. Apoi, c-o să mor înaintea nucului. Mă vedeam ducându-mă lângă el, în ceasul acela, să nu fiu singur, să-l simt lângă mine. Dacă mi-l smulge, mie cine să-mi vegheze plecarea?

A oftat şi-a turnat în două pahare țuică. Apoi a continuat:

- Nu te uita la mine ca la un nebun! Stai liniştit, o să mor cu mintea întreagă.

După o pauză, a simțit nevoia să-mi explice, oftând:
- Nucul... e mai mult decât un pom. Într-un fel, când mă uit la el, parcă îmi retrăiesc viața. Poți să mă crezi un bătrân senil şi sentimental... Dar eu, în jurul acelui nuc, am trăit clipele mele de fericire. Omul se-agață de fericirea lui trecută ca de un colac de salvare. Mai cu seamă atunci când nu mai are de ce se bucura, când simte, pe undeva, că fericirea lui nu se mai poate întoarce. Sub nicio formă, cu niciun chip...
Nici eu nu pricepeam astfel de lucruri când eram tânăr. Mi-aduc aminte... bunicul avea o soră – Sonia. Nu fusese căsătorită niciodată şi n-avea copii. Ne considera pe noi ca pe copiii ei, răsfățându-ne din cale-afară. Era o femeie cât se poate de normală, dar avea şi ea o ciudățenie. Avea o rochie, o rochie de bal, pe care o îmbrăcase o singură dată când era tânără, nu o spălase niciodată, o ținea într-un dulap şi, când şi când, se mai uita la ea. Uneori, de sărbători, o-ntindea pe pat. Am întrebat-o o dată ce-i cu rochia aia. Mi-a spus că-n ea era îmbrăcată singura dată când a dansat cu bărbatul pe care-l iubise mult, cu care a crezut că se căsătoreşte, dar n-a fost să fie. Am sfătuit-o, făcând pe deşteptul, mai bine să vândă rochia, să nu se mai tortureze privind-o, iar pe bărbatul acela să încerce să-l uite. M-a privit ca pe un picat din lună şi mi-a vorbit simplu, dar ferm: „Cum să uiți ce ai iubit mai mult? Şi-apoi, cum să vinzi? Orice e de vânzare, înafară de ceea ce iubim." Nu pricepusem eu mare lucru, eram şi prea tânăr şi fără experiență, dar un lucru îmi amintesc clar, de parcă l-aş trăi şi acum: ori de câte ori vedeam rochia întinsă pe pat, mă treceau nişte fiori... n-aş putea să explic. De parcă

o biată cârpă strâsese-n ea toate trăirile omenirii pe care acum i le returna, prin mine. Era un amestec ciudat de sentimente care-mi dădeau fiori pe şira spinării. Un fel de ploaie de vară - şi tunete şi soare şi nori...
Vezi, băiete, şi nu fusese decât o singură noapte. Ce să mai spun de nucul meu care mi-a fost martor la jumătate din viaţă? Cum să-l las să moară singur?

Dragă Lăcrămioară, de ce-ți spun ție toate acestea? Poate pentru că simt că m-ai înțelege. Poate pentru că eu n-am un nuc, precum tatăl meu, la care să mă duc să-i spun. O, el vorbea mult cu nucul. N-avea cu cine altcineva. Şi-apoi zicea: „Măcar ăsta nu te contrazice! Nici nu te ceartă, nici nu te judecă. Ba încă nu-mpărtăşeşte nimănui taina ta. Ce motive ai avea atunci să spui ce te doare unui om? Despre care nici măcar nu ai garanția că te-ințelege..."
- Dar nucul te înțelege, tată? Şi ce garanții ai?
- O, da! Te înțelege şi-ncă cum! Dar asta n-o puteți pricepe voi orăşenii, schimonosiți de-atâta politețe mincinoasă, voi care ați transformat cuvântul în armă, de parcă Dumnezeu ne-a lăsat graiul să ne încăierăm...

Acesta era tatăl meu, dragă Lăcrămioară, pe care tare mult mi-aş fi dorit să-l cunoşti!

9

Mă bântuie sărăcia lumii, sub diversele ei forme. Probabil din dorința de a uita propria-mi sărăcie. Mai întâi, oameni săraci din țara mea. Am întâlnit câțiva, pe vremea când nu ştiam cum e să-ți numeri banii. Avea cine. O „armată" de contabili se îngrijeau de încasările mele. De cheltuieli aveam eu grijă. Şi, mai ales, Rozica.

La cofetăria în care intram frecvent, era un băiat, să fi avut optsprezece ani. Uşor retardat, scăpat probabil de pe la vreo casă de copii. Stătea la uşă, mă obişnuisem cu prezența lui zdrențăroasă, făcea aproape parte din decor. Nu cerea bani, nu stătea cu mâna întinsă. Îşi dăduse singur o sarcină, pe care şi-o luase cât se poate de în serios: deschidea uşa tuturor celor care intrau şi ieşeau. N-avea importanță dacă primea sau nu ceva. Îi mulțumeam şi îi întindeam bani. Când mă grăbeam foarte tare, doar îi spuneam „mulțumesc". Răspundea, invariabil, cu „săru`mâna". Odată, îmi căzuseră nişte bani din buzunar. M-a strigat: „Şefu `, ți-a căzut banii, bre!". Şi, pentru că mă uitam nedumerit în jur, neştiind dacă mie mi se adresează, s-a aplecat, i-a ridicat şi mi i-a întins. Erau destul de mulți. Am luat câteva bancnote şi i le-am pus în palmă. Le-a studiat, a oprit una singură, iar pe restul mi le-a înapoiat. La întrebarea mea nedumerită „Nu le vrei?", a râs în felul său tâmp, râs urmat de

nelipsitul „săru`mâna”. Insistând asupra întrebării, am aflat motivul refuzului: „Păi dacă mata n-o să mai ai bani, de unde-o să-mi mai dai mie când îți deschid uşa?”. Am râs şi eu. Dar în secunda următoare, ceva s-a clătinat în mine, sub impulsul raționamentului ieşit de sub țeasta păduchioasă. Care va să zică, important nu era să aibă el bani, ci eu, ca să nu-mi pierd obrazul în fața lui la o adică. Mai mult, „jocul” nostru de-a deschisul uşii şi întinsul banilor nu trebuia să înceteze, fiind mai mult o relaționare, decât o necesitate strict materială. Am fost înduioşat, aceasta fiind prima ființă care se gândea la banii mei astfel, la cum să fac să mi-i păstrez, mai degrabă decât cum să facă ei să mi-i cheltuiască. Acasă, i-am povestit Rozicăi întâmplarea, cu un entuziasm care n-a reuşit să-i stârnească decât dezgustul: „Mai scuteşte-mă cu păduchioşii tăi! Altceva mai vesel n-ai găsit să-mi povesteşti? Spune mai bine dacă te-ai mai întâlnit cu cineva din lumea politică! Tot nu te-ai hotărât să intri în partidul ălora? Că de când te curtează! N-ai nicio ambiție! În schimb, îți pierzi vremea cu orice zdrențăros de pe stradă. Du-te şi spală-te pe mâini, să nu fi luat microbi de la ăla!”

Dezumflat şi cu sentimentul celui care-a coborât în halta greşită uitându-se lung după coada trenului, i-am replicat numai: „Nu de astfel de păduchi şi microbi se moare. Sunt alții mult mai periculoşi şi, din păcate, e mult mai greu a lupta cu ei.”. „Vorbeşti de parcă n-ai fi doctor! Auzi, dragă, de ce nu te-ai făcut tu mai bine preot?”, a mai zis şi a plecat, plictisită, fără să mai aştepte răspunsul. Ce-i drept, o nimerise. Târziu am aflat că vocația mea era mai

degrabă aceea de „doctor” de suflete decât de trupuri. Noi, medicii, suntem nişte bieţi limitaţi, cu toată ştiinţa cu care ne-ndopăm. Dregem, cârpim, facem omul „ca nou”, dar numai acolo unde ar trebui să umblăm n-avem nicio putere – la cauze. Unii dintre pacienţii mei mă priveau ca pe un ciudat când, în faza premergătoare operaţiei îi întrebam când au fost ultima oară la Biserică, de când nu s-au mai spovedit, dacă au credinţă, dacă se roagă sau măcar dacă se roagă cineva pentru ei. Acolo unde primeam răspunsuri negative, dublam eu rugăciunile. Oricum, nu intram niciodată în operaţie înainte de a spune „Tatăl nostru”. Nicio abilitate, nicio ştiinţă, nicio diplomă şi niciun bisturiu nu-ţi sunt de folos fără ajutor de la Dumnezeu. Aici, în Italia, nu mai am astfel de conversaţii cu pacienţii, Battista m-ar desfiinţa. Şi-aşa am fost la un pas de a părăsi spitalul, când a încercat să mă convingă să dau jos de pe peretele cabinetului o icoană cu Maica Domnului, căreia el îi spune Maria sau Mary, ca şi nevestei lui. „Eu sunt protestant, şi o consider pe Maria o femeie obişnuită. Nu înţeleg de ce o veneraţi.” „Iar eu te consider pe tine un tâmpit irecuperabil, şi totuşi te suport în fiecare zi. Va trebui să te hotărăşti acum, pe loc – mă dai afară sau mă păstrezi. Dar, dacă mă păstrezi, rămâne şi icoana!” S-ar zice că are încă destulă nevoie de mine, dacă mai lucrez şi acum cu el.

Gore, fostul meu partener de tenis, profesor de sport la o şcoală de copii „cu probleme”, îmi povestise odată despre devotamentul şi corectitudinea acestora. „Am luat doi la mine acasă, să-mi bată covoarele. Am făcut

greşeala să nu le spun până când. I-am lăsat în curte, am intrat în casă, cred că am cam exagerat cu băutura şi m-am culcat. Asta era pe la prânz. M-am trezit pe la nouă seara şi mi-am adus aminte de ei. Erau tot acolo, bătând la covoare.''

De altfel, am avut ocazia să mă conving şi singur cum stau lucrurile. Într-una din zile, ne-am dus la sala de sport a şcolii, să jucăm baschet. Doi dintre copii s-au înfiinţat imediat lângă maşina mea, întrebându-mă dacă vreau să mi-o spele. Cum abia o scosesem din spălătorie, le-am mulţumit, zicând că nu-i nevoie, dar, pentru că s-au oferit, le-am dat nişte bani. Au ezitat înainte să-i ia, privind întrebător către Gore. Apoi imediat m-au întrebat ce să facă în schimbul acelor bani. Am dat să protestez, cum că n-ar fi nevoie, dar Gore mi-a făcut semn. Acolo îi învaţă că banul se câştigă muncind. Neavând altă inspiraţie, le-am spus să păzească maşina, crezând că s-or duce şi ei la joacă şi-şi mai aruncă din când în când un ochi către ea, chit că nici de asta n-ar fi fost nevoie. Am uitat de ei, bineînţeles. Ne-am luat cu jocul, apoi cu poveştile... Când am ieşit din sala de sport, se înnoptase bine. I-am găsit dormind în fund, unul în faţa, altul în spatele maşinii, rezemaţi de ea. Nevenindu-mi să cred că fac asta din proprie iniţiativă, l-am întrebat pe Gore dacă nu cumva acolo sunt bătuţi şi execută de frică. Mi-a infirmat teoria, adăugând: ,,Şi fii convins că nu banii tăi i-au dat pe spate. Oricum i-au luat cei mai mari; aici e o junglă, în care ei s-au adaptat foarte bine. Dar faptul că i-ai întrebat cum îi cheamă, câţi ani au, că unuia i-ai spus că are ochi frumoşi, că pe celălalt l-ai ciufulit în glumă, a

contat mai mult pentru ei decât toţi banii din lume. În privinţa asta, sunt mai sensibili decât copiii normali. Bag mâna-n foc că, dacă i-ai pune să alerge după maşină, ar scoate sufletul din ei, dar nu s-ar opri."

Da. Până la urmă, nu toţi suntem la fel? Mie la ce-mi foloseau banii, dacă tânjeam după o mângâiere, după o vorbă bună, după o privire din care să-nţeleg că sunt iubit?
Şi iată-mă ajuns în situaţia în care îmi lipsesc şi una şi cealaltă. Şi culmea! Acea împlinire sufletească după care atât de mult tânjesc e condiţionată de prima lipsă – aceea materială. Căci n-aş îndrăzni, Lăcrămioară, să te poftesc în viaţa mea, să-ţi cer să-mi fii o prezenţă şi fizică a fiecărei zile care-mi este dată, câtă vreme n-aş şti ce pot să-ţi ofer de azi pe mâine. Cine spunea că banii n-aduc fericirea?

10

- Care-i povestea ta, Nina?

Mă priveşte cu un aer şugubăț, în timp ce aşază cafelele pe măsuța din curte. Rămăsesem numai cu ea, băieții plecaseră la fotbal, iar Alexa – în vizită, la o colegă.

- Povestea mea e scurtă şi dreaptă, zise râzând.

Din ce apucasem să văd, mie numai de râs nu mi-ar fi ars. Vasile, soțul ei, era o brută, şi nu se sfia să se manifeste ca atare nici față de noi. Nu doar o dată o scosese Mihnea din mâinile lui. Crin, frate cu Vasile, nu intervenea niciodată. Doar rânjea, ca dobitocul. Dar Nina era făcută parcă din alt aluat, ştia să se bucure din orice, să râdă tare de viață. Sau poate râsul era doar o mască.

- Scurtă şi dreaptă, cum ți-am spus, ca țigara asta, zise arătându-mi-o, înainte de a şi-o aprinde.
- Cum adică... dreaptă?
- Adică aşa, fără ocolişuri, fără nimic interesant. L-am cunoscut pe Vasile, m-am măritat cu el... şi-aşa am rămas.

Râde iar. Neconvingător, căci luminițele care-i jucau în priviri păreau să spună altceva. Am ridicat din sprâncene, dându-i de înțeles că n-o cred. Apoi mi-am dat şi cu părerea, ca să mă aflu-n treabă:

- Iartă-mă, te admir mult, dar nu înțeleg ce-ai găsit la Vasile. Şi, mai ales, cum poți suporta fără să crâcneşti atâta umilință.

Brusc serioasă, ba chiar un pic iritată, mi-a replicat:

- Umilință? Înseamnă că nu ştii ce-i umilința. Pesemne n-ai avut parte de cineva să-ți joace sufletul în picioare. Altfel ai fi înțeles că două-trei palme şi câteva şuturi în zonele moi pot părea de-a dreptul rezonabile.
- Bag seama că tu ai avut.
- Ei, bine, am să-ți spun. Deşi nu e ceva care-mi face cinste şi nici despre care îmi place să vorbesc. A fost înainte să fac „pasul" cu Vasile. Un doctor, care lucra în spitalul în care eu eram asistentă. Știu ce gândeşti – aşa gândesc toți – vechea poveste între doctori şi asistente. Dar n-a fost nimic de genul ăla. Cel puțin, nu din partea mea (Că dintr-a lui, cine mai ştie ce-a fost?). Sigur, aveam şi eu colege care întrețineau „relații" cu doctorii. Adică mă-nțelegi... şi-o trăgeau şi cam atât. N-am dat niciodată prea mulți bani, nici pe ei, nici pe ele. Îmi păreau nişte animale în călduri. Nu vreau să judec pe nimeni, dar n-ai cum să-i numeşti altfel. Unele erau chiar căsătorite sau aveau „prieteni stabili". Parcă erau mai în călduri decât cele singure şi se piteau sub umbrela căsniciei sau relației lor, făcând pe tipele respectabile. Cât despre ei – nişte maimuțoi, fără niciun criteriu de selecție. În sfârşit... Între mine şi George a fost altceva. Mă îndrăgostisem de el până peste cap, îmi plăcea mult şi pentru că era genul intangibil şi, în orice caz, nu se amesteca prin gloata aia de obsedați sexual. Eu, cu toate că

eram „topită”, n-aş fi îndrăznit să ridic nasul, bunul simț m-a caracterizat toată viața, (Deşi, uneori, tare-i bine să nu-l ai!). Dar el a început. Mi se părea că visez. Bărbat frumos, inteligent, respectat, serios... cu intenții serioase. Chiar şi cu ceva bani, chit că asta conta mai puțin. Mă şi vedeam o femeie fericită toată viața. Mda, am avut nesimțirea să cred în această iluzie. Dar măcar m-am lecuit...

- Ce s-a întâmplat?
- Stai să termin! Să vezi şi tu până unde poate ajunge prostia unei femei îndrăgostite.

O vreme, am plutit ca într-un vis frumos. După care, încet-încet, am început să mă îngrijorez. Zic – măi, ce fac? Cum apare omul ăsta în lume cu mine – el, doctor, cu toate „gradele” luate, eu – o pârlită de asistentă. Părea că nu-l deranjează, dar orice-ai zice, lumea vorbeşte, te toacă mărunt, azi un pic, mâine un pic... mai ales că cei mai mulți nu suportă fericirea altora. Şi-n loc să se gândească la cum să fie ei fericiți, îşi consumă energia inventând metode ca să-ți răpească ție fericirea. Sau măcar să ți-o umbrească. Dar mie mi se părea că pot lupta cu lumea toată, iubirea îmi dădea puteri aproape supranaturale. Cred că pentru toți e aşa. Apoi, nici prin cap nu-mi trecea că nu din „lume” mă pândea pericolul. De George eram mai sigură decât de mine, îi simțeam dragostea şi dăruirea. Şi parcă eram făcuți unul pentru celălalt. Mă bucuram de el cu bucuria unui copil în fața lui Moş Crăciun. Şi eram atât de

mândră de el. Dar şi el trebuia să fie. Îmi încolțise un gând. Pe care l-am pus repede în aplicare. M-am apucat să învăț pentru *Medicină*. Nici eu nu ştiu cum reuşeam să fac față, serviciul era destul de solicitant, acasă ajungeam obosită, mai petreceam şi ceva timp cu el... Dar ce puteri nebănuite revarsă dragostea în noi! Acum n-aş mai putea să fac asta. Atunci, aş fi fost în stare de şi mai mult. În spital eram numai ochi şi urechi, nu lăsam nimic să-mi scape, puneam mereu întrebări, la care medicii erau bucuroşi să răspundă, chiar dacă nu prea înțelegeau ei de ce-a dat curiozitatea ştiințifică peste mine. Apoi învățam ori de câte ori prindeam un moment, ajunsesem să mă mulțumesc cu trei-patru ore de somn într-o zi întreagă. Şi zău dacă simțeam vreo oboseală! Lui nu-i spusesem, voiam să-i fac o surpriză. Sau, dacă n-aş fi luat, nu voiam să fie părtaş la eşecul meu. De obicei ne întâlneam la el (nu ne mutaserăm încă împreună, urmând ca asta să se petrecă după căsătorie – adusese vorba de câteva ori); astfel că mă puteam folosi de timpul pe care-l petreceam separat ca să învăț, fără să fie nevoie să-mi ascund hârțoagele de el.

- N-am ştiut că ai încercat la *Medicină*...
- Nimeni n-a ştiut. Acum ai aflat tu. Şi încă nu totul. Am şi reuşit. În prima jumătate dintre admişi, la o concurență de 7,5 pe loc.
- Ooo! Asta înseamnă că ai şi urmat cursurile...
- Nu. Nici măcar o zi.
- Cum... nu? După ce munciseşi atât?

- Exact. Pentru că n-am mai avut motivația. „Ruptura” noastră s-a petrecut în intervalul dintre examenul de admitere şi afişarea rezultatelor. N-am mai apucat să-i spun. Nici acum nu ştie. A plecat ca un laş, aşa, peste noapte, fără să sufle o vorbă, fără să-mi dea o explicație înainte, tocmai în Canada. Am aflat de la colegi.
- Nu pot să cred!
- Ba să crezi! Mi-a dat un singur telefon la vreo săptămână şi mi-a bălmăjit ceva de prioritățile lui la momentul acela... deşi n-am înțeles cum l-aş fi împiedicat eu să-şi vadă de priorități. Dimpotrivă, l-aş fi ajutat în toate. Explicații puerile, de om fără caracter, care n-are curajul să privească o femeie în ochi şi să-i spună pe şleau: „Te părăsesc pentru că eşti tâmpită, sau mi-am găsit pe altcineva, sau mi-e ruşine cu tine, sau mi s-a năzărit să plec singur tocmai la dracu-n praznic!” Nimic din toate astea. Când l-am chestionat de ce măcar n-a considerat de cuviință să îmi spună, să nu pic de proastă în fața colegilor (îți dai seama ce-a fost la gura unui întreg spital!), n-a găsit o explicație mai cretină decât aceea că n-ar mai fi putut pleca dacă mi-ar fi spus-o privindu-mă. Şi-atunci de ce-a plecat? Tu înțelegi ceva?
Aşa că vezi, ce să mai fi făcut cu medicina? Pentru mine, Facultatea de Medicină n-a fost niciodată un țel, am fost mulțumită cu meseria mea. Dar asta o făcusem pentru el, pentru noi, chiar dacă nu mi-o ceruse. Voiam să se mândrească, nu să meargă cu

nasul în jos printre papițoii care, chiar dacă şi-o trăgeau cu infirmierele, când venea vorba de însurătoare îşi alegeau tot doctorițe, din tagma lor, sau, în orice caz, intelectuale. Doar tolomacul de Mihnea se pricopsise c-o asistentă, ceea ce n-ar fi fost nimic rău în sine, dar asta a fost o pupăză cum rar se vede, care şi-a bătut joc de el cum a vrut. Vezi, ajung la concluzia că bărbaților asta le place – să fie bine struniți de vreo ordinară, din astea care ştiu să-i joace.

- Lasă asta. Mă întreb totuşi de ce n-ai profitat de ocazie, zic de facultate, dacă tot reuşiseşi. Poate viața ta s-ar fi schimbat în bine. Apoi, dacă te îndrăgosteai de alt doctor? O luai de la capăt?
- Ha! Să nu mai văd doctori în fața ochilor! Darămite în viața mea. Nu. În primul rând, după ce a plecat cum a plecat, eu n-am mai fost bună de nimic o mare perioadă de timp. Bineînțeles că m-am şi îmbolnăvit, destul de grav, am avut de luptat cu boala... şi, oricum, fără el, nimic nu mai avea sens. Medicina – nici atât! După vreo trei ani, l-am cunoscut pe Vasile. Şi-aşa am ajuns să frec podele-n Italia. El n-avea niciun căpătâi pe-acolo, nici cine ştie ce calificare. Nu m-am îndrăgostit de el, nici nu-l iubesc, iar el simte asta, i-am şi spus-o, de fapt; nu pot şi nici nu vreau să mă prefac. Dacă mă acceptă aşa, bine, dacă nu, măcar să ştie adevărul. D-aia îmi mai dă pe cocoaşă, şi mai e şi gelos pe deasupra. Dar când am hotărât să mă mărit, mă săturasem să-mi

port singură de grijă; apoi voiam un copil, pe care nu concepeam să-l cresc fără tată. A! Am uitat să-ți spun – la vreo lună după ce a plecat, colac peste pupăză, am aflat şi că sunt însărcinată. Cui să spun? Şi ce să fi făcut? L-am dat afară, desigur. E unul dintre marile mele regrete. Ce ştie el de asta? De toate suferințele prin care am trecut, şi fizice dar mai ales sufleteşti. Aşa că nu-mi vorbi mie de umilință! Câteva palme de la țăranul de Vasile, chiar şi date pe nedrept, nu înseamnă nimic pe lângă umilințele „rafinate" pe care le-am suportat de la marele intelectual, pe care ajunsesem să-l venerez până am înțeles că toate calitățile lui nu valorează mai mult decât cele ale unei păpuşi din cârpă, de la care cel puțin nu ai aşteptări. Pe Vasile măcar mă pot baza. Cu tot comportamentul lui brutal, ăsta nu m-ar lăsa niciodată baltă. Aşa necioplit cum e, face parte din veriga bărbaților adevărați. Când a zis o vorbă, aia e. Se ține de cuvânt chiar de-ar fi să crape. Până la urmă, asta contează. Că de inşi frumos „ambalați", „rahați în ciorapi de mătase", care doar vorbesc şi visează ca proştii, e lumea plină. Cât despre cei care îți umple capul cu iluzii, nu mai vorbim. Ți-aş da un sfat, dar mi-e să nu te superi...

- Orice ar fi, spune! Nu mă supăr.
- Hm... când mă uit la tine, mă văd pe mine acum nişte ani. La fel de îndrăgostită şi de fericită. Dar

îmi spun „sărăcuța!”. Ai grijă, că şi Mihnea e tot din tagma ălora care visează frumos!

- De unde ştii, Nina? Nu trebuie să-ți căşune pe el doar pentru că e tot doctor. Nu-mi plac generalizările. Apoi, Mihnea e un tip atât de serios, simt că mă pot baza pe el în orice împrejurare, nu e un mincinos, n-aruncă vorbe-n vânt...
- O, desigur! E dreptul tău să crezi asta. Doar că... Of! Nici nu ştiu dacă fac bine acum sau rău... mai bine tac. Hai să ne dezmorțim puțin oasele prin grădină, să vorbim de lucruri frumoase, cum ar fi...
- Nina!
- Da, ştiu, n-ar fi trebuit să încep. Bine. Ți-a zis ceva de Carla?
- Da. Mi-a spus că e o fostă prietenă de-a lui, o italiancă de care s-a despărțit.
- Aşa... de ce s-au despărțit?
- Nu l-am tras de limbă, l-am lăsat să spună ce-a vrut el. Am priceput că... nu se înțelegeau sau, mă rog, nu erau făcuți unul pentru altul.
- Îhm... dar n-a fost în stare să-şi dea seama de asta înainte să-i rupă sufletul! Ți-a spus şi că-i dăduse inelul de logodnă şi că programaseră nunta, că-i implicase şi pe părinții ei, că amețise de cap şi copilul, care începuse să-i spună „tată”, că se jucau împreună, ieşeau la plimbare...?
- Da, parcă...

- Şi ție nu-ți sună în niciun fel asta? De ce un om care se implică atât de mult într-o relație cedează brusc, răsucindu-se la o sută optzeci de grade? De ce crează iluzii atâtor oameni, lăsându-i apoi să facă ce-or şti cu ele, când mai cinstit şi de o mie de ori mai demn ar fi fost să-i spună acelei femei: „Hai, *madamme*, la una mică! După aia, fiecare cu-a mă-sii. Dacă mi se mai scoală vreodată, te-oi mai chema!”. Cel puțin, când unul îți spune asta, ştii de la început cu cine ai de-a face. Accepți sau refuzi. Dar nu-ți pierzi luni sau poate ani din viață ca să ajungi la concluzia că tot ca o târfă ai fost tratată, în timp ce îți lăsa impresia falsă că te-ar considera demnă să-i porți numele.
- Nina! În primul rând, Mihnea n-ar folosi un astfel de limbaj, nici în ruptul capului. Apoi, nu ar gândi atât de vulgar la adresa unei femei, oricare ar fi ea.
- Desigur! Că doar şi ăsta-i un rafinat! Unde-ar mai fi distracția dacă nu ți-ar strivi sufletul sub bocancii plini de rahat, de mizerie umană, în timp ce-ți ține umbrela deasupra capului, îți deschide portiera maşinii, îți aprinde țigara şi te tratează ca pe o doamnă! Ştii ce? Eu nu mai cred în bărbatul perfect. E-adevărat că, la prima vedere, poate chiar şi la a doua, Mihnea pare bărbatul ideal. Dacă n-aş fi avut de-a face cu genul, mai că te-aş invidia.

Nu mai ştiam ce să cred. Nina reuşise să-mi strecoare îndoiala în suflet. Dar ea mi-a fost îndată spulberată de zâmbetul ca de sfânt al lui Mihnea. Nu, el nu putea fi unul dintre cei aşa-zis bărbaţi care una spun alta fac, iar după ce te ameţesc, te lasă baltă, ascunzându-se cu laşitate în spatele unor scuze penibile. Cine ştie ce fusese cu acea Carla. Sau cine ştie ce se întâmplase în relaţia Ninei cu George? Parcă cine poate şti adevărul întreg?

Asta e. Suntem tentaţi de fiecare dată să credem că în cazul nostru va fi altfel. Uitând că, de fapt, prezentul este un copac ce-şi are rădăcinile în trecut. În trecutul pe care de multe ori îl negăm, sau îl rememorăm altfel, sau de care pur şi simplu am vrea să scăpăm. Dar câţi putem fugi de el? Şi, mai ales, câţi dintre noi putem scăpa de propriul nostru fel de a fi? Mai bun sau mai rău, învăţând sau nu din greşeli, se pare totuşi că anumite erori se repetă consecvent pe aleea destinului. Cea mai grosolană dintre ele fiind aceea de a ne îndrăgosti, iar şi iar, sperând cu stupizenie că de data aceasta va fi... altfel. Adică exact aşa cum ar trebui să fie.

11

- Ce crezi, mă întreabă Mihnea, Dumnezeu are simțul umorului?
- Cred şi eu, de vreme ce ne-a plămădit pe noi! Şi ne mai şi suportă...
- Hm...
- Ce nelinişti metafizice te-ncearcă în toiul nopții?
- Nu ştiu... nu pot s-adorm.
- Normal, câtă vreme sunt lângă tine!
- Obrăznicătură!

Mă sărută, apoi se desprinde din îmbrățişare, aşezându-se pe spate, cu o mână sub cap.

Adevărul e că îl simțeam frământat în ultimul timp. O frământare pe care se străduia să n-o afişeze, însă nu mă putea păcăli. Îmi transmitea stările lui chiar şi când era, fizic, departe. Se întâmpla, când era la lucru, să mă stăpânească vreo angoasă. Analizam cauzele, dar nu găseam nimic. Nu mai era vorba de panica ce mă cuprinsese la scurtă vreme după sosirea în Italia. Aceea îmi trecuse, Mihnea avusese darul de a mă linişti complet. Dar, când o stare inexplicabilă de teamă sau tristețe mă „inoportuna", ştiam că de la el mi se trage. Se zbuciuma, îi mergeau tot timpul rotițele, se gândea permanent la ceva, chiar şi atunci când zâmbea sau dădea să glumească. De data aceasta însă nu mai încerca vehement să ascundă. Am profitat de moment, să îl determin să vorbească, având convingerea că, orice ar putea fi, era mai uşor de rezolvat împreună, decât vorbind de unul singur.

- Ce-ți veni cu Dumnezeu?
- Mă întreb ce planuri are cu mine. Şi cât crede c-o să mai rezist.
- La ce?
- La tot ce mi se-ntâmplă.
- Vei rezista atâta timp cât va fi nevoie.

Îmi apucă nasul între degete şi mi-l răsuceşte uşor.

- Ți-am spus că eşti o obrăznicătură! Ia şi te culcă! Numai eu, dintre noi doi, sunt gânditorul.
- Nu mă culc. Doar nu crezi că-mi mai e somn, când te văd astfel.
- Atunci marş la cratiță! mai zise, gâdilându-mă.

Dar nu i-am ținut isonul cu joaca, voiam cu tot dinadinsul să-l determin să vorbească, măcar în felul acesta să-i mai uşurez chinul. M-am lipit de el, apoi i-am sărutat mâna, ştiind că gestul acesta îl face să cedeze oricărei rugăminți. Avea mâini frumoase, elegante, fine. Deşi, după propria expresie, se cam bătătoriseră de când se „băgase slugă la macaronari".

- Te ascult.

Cu ochii în tavan, a dat drumul unui oftat prelung. Şi, odată cu el, neliniştei care-l măcina:

- Mă gândesc la viitorul nostru comun... Ce se va alege?

Asta mă enerva la culme! Eu aveam altă atitudine în fața acestor chestiuni. Ştiam că, dacă-ți doreşti mult ceva, nu trebuie să ai îndoieli sau frământări, ci doar să crezi că totul se va rezolva. Deşi, ce-i drept, vorba lui – cineva mai trebuia să şi gândească. Erau probleme concrete şi imediate: unde vom locui, din ce vom trăi, cu ce vom

creşte copiii; Mihnea îşi dorea mult copii, dorinţă pe care eu o consideram firească şi pe care aş fi fost încântată să i-o îndeplinesc. Dar sigur, erau mulţi de „dacă”. La care eu, spre deosebire de el, refuzam să mă gândesc.

Nu mă arătasem prea încântată de ideea de a mă stabili în Italia. Deşi, cu ani în urmă, îmi imaginam că oriunde în lumea civilizată e mai bine decât în România. Abia când am stat mai multă vreme departe de ţară, când am văzut cum se trăieşte printre străini, când m-am confruntat pentru prima dată, concret, cu ideea de a-mi părăsi locurile natale, am înţeles că oricât de mari, de frumoase şi de soprane erau privighetorile altora, niciodată un tril nu-mi va atinge sufletul dacă nu era cântat „româneşte”. Că există un „cordon ombilical” care nu se rupe niciodată. Că însuşi Dumnezeu, Atotputernicul, Atotştiutorul şi Atoatefăcătorul, îmi putea vorbi numai pe limba mea. Sau numai aşa puteam eu să-l înţeleg. Şi nu mă refer aici la abilitatea de comunicare într-o limbă sau alta. Căci dacă nici eu, care eram profesor universitar de limbi străine, nu mă puteam descurca, atunci câţi ar fi făcut-o?

Înainte de plecarea în Italia, nu pricepeam în ruptul capului noţiunea de „dor de ţară”. Ba încă-i mai luam şi la rost pe alţii. Ce-i aia ţară? Peste tot e pământ, sunt ape, dealuri şi munţi, şi iarba creşte la fel. Când îi auzeam pe cei stabiliţi „departe” că le e „dor de ţară”, îi consideram nişte *fiţoşi*. Gândeam: „Ăstora li s-a urât de-atâta bine şi simt nevoia să-şi inventeze probleme. Şi altceva n-au mai găsit decât dorul de ţară. N-or avea şi ei facturi de plătit, copaci de tăiat, copii de hrănit?”. Eh, acum eram lămurită. Dar

evitam să vorbesc prea mult cuiva despre asta, din teama de a nu fi suspectată de patriotism ieftin, sau pur şi simplu de a nu fi considerată *fiţoasă*. Uite-aşa, vorba bunică-mii: „Râsul nu doare, da' te-ajunge". Însă ceea ce eu simţeam, nu putea nimeni să mă convingă că nu simt. Tot bunica zicea „Mi-e dor de mi se rupe sufletul!". Poftim! Tradu asta în engleză sau italiană. Adică nu s-o traduci, ci s-o spui în aşa fel încât chiar să simţi ce simţea bunica atunci când o spunea. Italienii, când vor să-ţi spună că le e dor de tine, zic „*Tu mi manchi*", ceea ce s-ar traduce cam la fel cu englezescul „*I miss you*". Adică ce? *Îmi lipseşti*. Sublim! Ca şi cum ţi-ar lipsi o şosetă sau... nu ştiu... schimbătorul de viteze. Ce faci când îţi lipseşte o şosetă? O cauţi pân-o găseşti sau o înlocuieşti cu alta. Dar atunci când ţi se „rupe sufletul"? Ce pui în loc?

Mihnea m-a înţeles. Dar cu el era altă problemă: nici prin cap nu-i trecea să se întoarcă în România. Oricât am încercat să-l conving, m-a combătut cu argumente cu care nu eram de acord, chiar dacă le înţelegeam, la rândul meu. Consideram că era mai mult o chestiune de orgoliu masculin (să recunoaştem, uneori aberant), că nu mai vrea să se întoarcă de unde a plecat dat afară în şuturi. Se pare însă că era ceva mai mult: doctorul H. nu-l dăduse doar afară din spital, dar reuşise să obţină şi să i se interzică dreptul de a mai practica medicina ca doctor. Şi, în cazul acesta, ca asistent medical, n-ar fi câştigat mai nimic în ţară. În plus, aici chiar intervenea o problemă de orgoliu. Apoi, nici bani să-şi deschidă o afacere n-avea. Când am încercat să-i sugerez că, până la urmă, şi eu aveam o profesie, care nu era chiar prost plătită, că aveam suficient

timp şi destulă energie să mai pot lucra şi în timpul liber şi am putea, eventual, să ne unim forţele, l-au apucat furiile: „Doar nu crezi c-am să trăiesc de pe urma ta! Ai putea câştiga oricât, dar în clipa în care ţi-ai dori ceva, orice, fie şi numai o cafea sau un ciorap, nu mai vorbim de-o bijuterie, şi n-aş putea să-ţi ofer *eu* ceva-ul acela, din banii câştigaţi *de mine*, în clipa aceea aş şi muri!” Scârţ! Degaba am încercat să-l conving că nu sunt genul care să-şi dorească mult, că singurele lucruri de care aveam neapărată nevoie de la el şi de care nu concepeam să mă lipsesc erau dragostea şi tandreţea lui. N-am reuşit, cred, nici să-l fac să m-asculte. O ţinea una şi bună. Şi mă-ntrebam dacă asta se datora firii lui, sau poate obişnuinţei de-a fi avut mulţi bani cândva, ori pur şi simplu faptului că împărţise zece ani din viaţă cu o femeie pentru care banii, bijuteriile, toaletele şi alte fleacuri costisitoare constituiau o necesitate de netăgăduit.
Dar oare era atât de puţin inteligent sau lipsit de imaginaţie încât să-şi închipuie că toate suntem la fel?
Oricum, eram conştientă că, până la urmă, tot eu trebuia să fac compromisul. De dragul lui Mihnea, o să-mi calc pe dragostea de ţară. Că-n fond, eu nu dormeam cu ţara-n braţe. Şi nici ea cu mine.

- Hai, lasă, nu te mai gândi! Dacă asta este problema, că tu nu vrei să te întorci, ne vom stabili aici. O să vezi că totul va fi bine!

A oftat iar şi, în sfârşit, mi-a spus:

- Nu e numai asta! Nu voiam să-ți spun... mă simt prost... dar poate-i mai bine să afli. De două luni, Battista nu mă mai plăteşte. Şi-mi tot caută nod în papură.

- Îmi pare rău... N-ai cum să-l constrângi? Du-te şi plânge-te!

- Cui? Tu nu înțelegi că eu, aici, nu exist? Ce să le spun? Fraților, muncesc la negru şi ăştia uită să mă plătească. Primul *carabinier* mă bagă la zdup sau mă trimite în țară. Au ăştia o plăcere nebună să ne hăituiască.

- Atunci poate-ți găseşti în altă parte.

- Crezi că alții sunt diferiți? Întreab-o pe Nina ce pățeşte, întrebă-l pe Crin. Singurul dintre noi care-i sigur pe banii lui de la o lună la alta e Vasile. Ți-am spus că doar el are documente în regulă. A prins ultimul tren şi l-a şi ajutat cineva care îi era dator. La poker. Eu ce vină am dacă nu joc jocuri de noroc? Aici eşti protejat numai dacă eşti cu acte.

- Chiar aşa, poate-ți faci actele.

- Nicio şansă! Ăştia tărăgănează special legea, şi apoi or s-o aplice după cum îi taie capul. Singura şansă ar fi să intrăm mai repede în Uniunea Europeană.

Păi să intrăm odată! Dar eu ce fac până atunci? Psihoterapie lui Mihnea? Şi mie, cine?

Nu vedeam lucrurile clar. Nu c-aş fi fost vreodată prea lucidă! Dar nu mă întrebam nici măcar de ce, dacă ştia că lucrurile stau astfel, Mihnea a mai tulburat apele. De ce m-a chemat la el? De ce-mi vorbise de căsătorie? Ca să-mi explice după aia cum *nu* putem fi împreună, de ce *nu* ne putem căsători? Cine avea nevoie de explicații?

Însă la vremea aceea, toate aceste întrebări mi-erau străine. Căci – nu-i aşa? – dragostea-i oarbă. Şi oarbă şi tâmpită pe deasupra!

12

Câtă diferență! De obicei, nu cad în greşeala de a face comparații, conştientă că fiecare om este o individualitate aparte, cu farmecul sau, dimpotrivă, cu hibele sale. Dar uneori, fără să vreau, mai pic în păcatul acesta. Ca şi astăzi, când Mihnea mi-a oferit flori. Evident, trandafiri. Aleşi cu grijă, după ce adusese aproape la exasperare biata florăreasă, ambalați corespunzător (nu funda aia, că nu li se potriveşte, vezi că unul trebuie să stea mai sus, coada asta le depăşeşte pe celelalte, ai grijă, nu le strivi frunzele!). Mihnea face totul ca la carte. Extrem de pedant, perfecționist, atent la cele mai nesemnificative amănunte. Nu că nu mi-ar plăcea. Dimpotrivă, sunt încântată, chiar măgulită, deşi ştiu că nu o face în mod expres pentru mine, ci pentru că aşa este el. Mereu atent la felul în care se-mbracă, la gesturi, la ordine. Totul trebuie aliniat într-un mod anume: lenjeria de pe pat, pijamaua, ceasul de pe noptieră. Toate lucrurile se fac numai într-un anume fel: doar aşa se mănâncă, doar aşa se ține furculița, etc.

Prima dată când m-a văzut la masă, m-a admonestat: „De ce ții furculița în mâna dreaptă şi cuțitul în stânga?" Rămăsesem cu gura căscată, gata să scap tacâmurile. I-am replicat, parcă cerându-mi scuze: „Pentru că sunt stângace. Nu pot să tai cu mâna dreaptă. E vreo problemă cu asta?" N-a răspuns, dar se vedea clar că stângăcia mea naturală îi stricase armonia, amenințând echilibrul său de persoană extrem de riguroasă pentru care e limpede că, dacă bunele maniere impun să ții cuțitul în dreapta şi furculița în stânga,

n-ai decât să rămâi nemâncat dacă nu poți astfel. Îl simțeam studiindu-mă pe furiș, parcă neîncrezător în faptul că aș fi putut mânca „așa cum se cuvine” mânuind cuțitul cu stânga.

După ce mi-a trecut stinghereala, mi-am propus să mă amuz de întâmplare, povestindu-i câte am pătimit datorită acestei stângăcii care la școală era interzisă pe vremea când eram elevă. Va să zică, nu conta cum te năşteai, trebuia să te aliniezi cu toată lumea, altfel nu erai bun de nimic. Învățătoarea îmi dădea constant peste mână și, pentru că o dată mă revoltasem, încercând să-i demonstrez că fac literele mai frumoase cu mâna stângă, m-a ținut la „arest” cu toți codașii, dându-mi să scriu, cu dreapta desigur, câte trei pagini din fiecare literă pe care-o învățasem până atunci.

La ora de sport, profesorul se răstea la mine când jucam handbal: „De ce nu tragi cu mâna dreaptă? Am să ți-o leg pe stânga la spate!” Încercam zadarnic să-i explic că e ca și cum ar trage el cu stânga. Și, ca să mă învețe minte, în loc să mă lase extremă stângă, unde mă simțeam în largul meu și mai și nimeream poarta, m-a trecut extremă dreaptă, obligându-mă să mă folosesc de mâna aferentă și incompetentă. Astfel că mingile mele nimereau ca oiștea-n gard și dincolo de el. Odată, chiar am ratat la milimetru „creasta” directoarei; mai să mă tundă, nu alta. Avea acest obicei – pardon! metodă pedagogică – de când o reclamase un părinte (milițian!) că ne bate (ăla-i spusese: „În satul ăsta, numai eu bat, cucoană, ai înțeles?); astfel că a înlocuit bătaia cu o metodă pe care noi am considerat-o mai diabolică: coafatul gratis. Fetelor le tundea bretonul, iar

băieților le făcea „cărare” pe mijloc. Tragedie, nu alta! Ne rugam de ea să ne „mângâie” cu câteva bețe, dar să ne lase neatinsă podoaba capilară.
Tot de la stângăcie, am tras-o şi-n armată, că şeful de Stat Major care ne asista la poligon, nu putea să priceapă-n ruptul capului poziția mea de tragere. „Parcă eşti pe dos! Nu foloseşti umărul care trebuie ca să sprijini patul puştii, nu iei cătarea cu ochiul care trebuie; că despre mâna aia stângă cu care-apeşi trăgaciul nu mai vorbim!”
M-am întors triumfătoare de la ținta mobilă, precum un Napoleon în variantă feminină, arătându-i că, din trei gloanțe, am nimerit două în inimă şi unul în cap. Dar asta n-a părut defel să-l mişte pe insensibilul maior. Ce-i drept, nu-l mişcase prea tare nici faptul că mototoalele mele colege lăsaseră țintele virgine, băgând, în schimb, spaima-n nişte vaci care păşteau liniştite dincolo de poligon. Victoria mea însă îl lăsase rece precum se presupune c-aş fi lăsat eu presupusa victimă cu cele două gloanțe-n inimă şi unul în cap. M-am ales cu un „Nesatisfăcător” de toată frumusețea şi cu o zi de spălat vase la cantină. Că „Nu se poate, domnule, lupta cu inamicul aşa pe dos şi să mai vrei să obții şi victorie. Ați înțeles, domnişoara caporal?” Să trăiți! Dar de-nțeles, n-am înțeles.

Şi, după toate astea, Mihnea, cu furculița lui! Doar că el m-a găsit gata resemnată. Învățasem de mică lecția lui „trebuie să fii aşa cum este toată lumea”. De-a lungul timpului, mai mult obligată, dar şi cu-n soi de îndârjire de-a arăta că sunt cel puțin la fel de bună ca alții, învățasem să fac toate lucrurile la fel de bine cu ambele mâini. Ba încă mai aveam şi avantajul că, atunci când îmi obosea o mână,

o-nlocuiam cu cealaltă. Ce bine-ar fi fost să am şi două suflete! Când unul oboseşte, să poți să-l scoți pe cel de rezervă din cutie, proaspăt, gata de a ține piept „bocancilor” care dau năvală. Un singur lucru nu reuşisem să fac cu mâna dreaptă, poate şi pentru că nu mă obligase nimeni: să mă folosesc de cuțit. Astfel că, atunci când Mihnea a făcut observația, mi-am ordonat că şi asta va trebui să se întâmple cât de curând. Căci nu voiam să fac nimic care să nu-i fie pe plac. Dimpotrivă! În prezența lui, aveam tot timpul tendința de a mă controla excesiv, eram mereu atentă la tot ce fac, la ce spun, cum spun, la ce îmbrac. Îmi studiam încordată toate gesturile şi, datorită acestei încordări, riscam să par chiar mai stângace decât sunt, adică stângace de colo până dincolo - şi la propriu, şi la figurat. Eram stresată în prezența lui şi la asta se adăuga şi disconfortul mental şi sufletesc la gândul că încerc să par altfel decât sunt, parcă evadată din mine, certată cu propria-mi ființă insuficient de „înălțată” la nivelul lui.

Astfel că, dincolo de voința mea, n-aveam cum să nu fac comparația cu Ladaru. Câtă diferență! cum spuneam. Prezența lui Sabin era atât de reconfortantă! În preajma lui, nu mi-am studiat nici măcar o clipă gesturile, puteam să fiu eu, cea de toate zilele, fără să-mi fie ruşine de mine, să mă mişc în voie în nişte coordonate, şi fizice, dar mai ales sufleteşti, într-o stare de totală relaxare, fără să-mi pun întrebarea ce crede, cum mă va privi, dacă-l va deranja... Sabin mă iubea aşa cum sunt, fără niciun artificiu, fără zorzoanele meschinăriei. Şi nu ştiu, zău, de unde-mi venea certitudinea aceasta! Poate din felul său de a fi: simplu, direct, „nefardat”, aproape țărănesc. Dar țărănesc numai în

simplitate, în partea formală a lucrurilor, căci, altfel, avea o delicatețe sufletească pe care nu cred să mai fi întâlnit-o la cineva. Cred că asta am iubit la el cel mai mult: blândețea şi nemărginita bunătate. Felul direct în care te privea în ochi. Spunea atât de multe în vorbe atât de puține! Îmi transmitea stări, fără niciun cuvânt. Şi numai stări de bine. Nu ştia să urască. Pe nimeni! Nu ştia să certe ori să facă observații sarcastice. Singurele ironii pe care le-am auzit de la el îi erau adresate lui însuşi.

Şi în latura „vizibilă" era atât de diferit de Mihnea. Chiar dacă nu umbla neglijent, Sabin nu părea niciodată interesat de lucrurile pe care le poartă, de felul în care îi stă cravata, de scamele de pe costum. Odată, îl văzusem în curtea Facultății, suflecându-şi mânecile şi pantalonii pentru a intra într-o groapă noroioasă în care alunecaseră nişte pui de cățel care nu mai puteau ajunge la mama lor; şi nici ea la ei. După ce-i scosese şi-i dăduse cățelei, se dusese la cursuri, aşa, plin de noroi, scuzându-se că a intrat într-o baltă pe care n-o văzuse la timp. Dar nimeni nu era interesat de noroiul de pe pantofii lui Sabin, căci el tot era o lumină, lângă care ți-ai fi dorit şi tu să fii, spre propria-ți luminare. Iar studenții simțiseră asta şi îl iubeau enorm pentru marea lui bunătate pe care zadarnic încerca s-o ascundă, pe de o parte nespunând niciodată când ajuta pe cineva (lucru pe care-l făcea întotdeauna cu discreție, dar, evident, faptele se aflau), pe de alta, prin înfățişarea sa care, dacă nu-l cunoşteai, inspira mai degrabă teamă: foarte înalt, impunător, sobru, aproape morocănos. Dar nimeni dintre cei care-i stătuseră în preajmă nu se mai lăsa păcălit de aparențele acestea. Studenții lui, nici atât.

Trandafirii perfecți ai lui Mihnea, în loc să mă dea pe spate, mi l-au amintit pe Sabin şi felul în care îmi oferea flori. Nu mi-a adus niciodată o floare din florărie, şi nu pentru că era un zgârcit. Dumnezeu ştie de unde fura câte-o floricică, cu coada scurtă, pe care-o aducea pitită sub haină şi mi-o întindea când mă aşteptam mai puțin, uneori smotocită, şifonată sau chiar pălită de atata stat în buzunar. Poate că sunt defectă de la natură (căci se pare că şi partea de creier pe care-o folosesc eu nu-i cea folosită de toată lumea), dar n-aş da toți trandafirii perfecți din lume, cu tot cu ambalajele lor sclipitoare, pe o singură floare şifonată de la Sabin! Poate şi pentru felul în care o oferea. Aşa cum era el: simplu, direct şi cu sufletul pe tavă.

Când Mihnea mi-a întins, în plină iarnă, galant, trandafirii, eu l-am văzut pe Ladaru, într-un sfârşit de primăvară, venind grăbit la mine, între două ore de curs, scoțând de sub haină şi întinzându-mi cu bucurie o floare mov de ciulin, adresându-mi-se cu mirarea unui copil: „Ai mai văzut, tu, ceva atât de frumos?”

Acasă, pe marginea patului, fără vlagă, privesc la Mihnea cum aşează, meticulos, trandafirii în glastră.

- De ce lăcrimezi? mă întreabă.

Ridic din umeri. Ce să-i spun?

- Nu trebuie să fii aşa emoționată! Îți voi mai oferi multe flori, am să te sufoc, te vei împiedica de ele prin toată casa! îmi spune exaltat. Apoi ceva mai

stins: când îmi voi permite, desigur. O să-ți placă, nu-i aşa?

- Sigur..., răspund ca din altă lume, simțindu-mă vinovată, nemernică şi nelalocul meu pentru că Mihnea nu ştia şi, chiar dacă ar fi ştiut, nu cred că ar fi-nțeles, că eu plâng pentru o floare pierdută de ciulin...

13

Dragă Lăcrămioară,

De-a lungul vieții, am fost nedrept, uneori. De-o nedreptate crudă, care – judecând la rece – n-aş zice că mă caracterizează. Şi totuşi, am tăiat cu drujba copaci ai sufletelor, am scuipat peste curățenie, am hăcuit iubirea în bucăți mărunte, lăsând numai Dumnezeu ştie ce urme nevindecate. Eu, tămăduitor de trupuri, am strivit suflete sub talpa intoleranței. Pe vremea când mă purtam astfel, mi se părea firesc, îmi găseam scuze nobile, nici n-aş fi conceput că se poate altfel. Ba încă, mă consideram îndreptățit. Traiul alături şi ulterior despărțirea de Rozica mă vlăguise sub toate aspectele: fizic, moral, sufleteşte şi material. Tot ce-am avut mai bun îi dăruisem ei (sau poate ea a ştiut cum să ia de la mine), fără să cer la schimb, fără să pretind nimic, lăsându-mă călcat în picioare, stors, uscat. După ani de dăruire şi de speranțe deşarte, Rozica mă transformase într-un adevărat monstru. Ea a avut norocul să ne despărțim la timp, astfel că roadele acestei transformări le-au cules altele, total nevinovate de faptul că eu avusesem o căsnicie ratată. Relațiile care-au urmat divorțului meu au fost de scurtă durată şi s-au lăsat cu răni adânci de partea cealaltă. În mod inconştient, mi-am revărsat asupra femeilor care i-au urmat Rozicăi toate neîmplinirile făcăturii mele de căsnicii, toată otrava adunată în ani. Şi culmea! Îmi imaginam că astfel voi reuşi să-mi acord o a doua şansă la fericire. Unde mai pui că norocul mă răsfățase, scoțându-mi în cale femei minunate, pe care n-am făcut decât să le rănesc. Un vechi proverb

spune: „Căruța cu merinde nu trece prin poarta prostului de două ori". Imaginează-ți că eu am fost cretinul prin poarta căruia căruța a trecut nu de două, ci chiar de trei ori. Condusă, pe rând, de Viorela, Crina şi Sanda. Toate au fost tinere, frumoase, de o noblețe rară sufletească, incomparabile cu insensibila şi materialista Rozica. Toate m-au iubit şi mi-au arătat aceasta, fiecare în felul în care s-a priceput. Şi totuşi, niciuna n-a reuşit să mă „țină" mai mult de patru-cinci luni; în timp ce Rozica mă înrobise mai bine de zece ani. Am încercat să-mi explic aceasta, dar n-am reuşit încă. Poate secretul înrobirii e acela de-a nu te şti iubit, apreciat, fiind determinat în felul acesta să lupți, să asuzi pentru a te ridica în ochii celuilalt. Sub jugul acestor eforturi de-a ajunge la inima lui, prins în vârtejul străduinței de abilitare, uiți esențialul, anume că nu-ți doreşti decât un pic de tandrețe, prețuire, acceptare şi, dacă se poate, dragoste, pentru ceea ce eşti. Căci dacă cineva nu te iubeşte aşa cum eşti, fără eforturi, fără artificii, orice străduanie de a-i cerşi iubirea e zadarnică şi n-ai s-o primeşti în veci, orice ai face. Mă iartă, aşadar, Lăcrămioară, că-ți voi descrie un pic pe cele trei, însă exercițiul acesta mă ajută să mă „aşez", să-mi ordonez gândurile şi poate chiar să mă împac cu mine.

Viorela era purtător de cuvînt al Inspectoratului Județean de Poliție. O fată extraordinar de frumoasă şi de inocentă, brunetă, cu ochi verzi, mari şi melancolici, pe lângă care se învârteau mulțime de ofițeri de poliție cărora însă ea nu le acorda importanță. Pe mine mă cunoscuse în spital, când i-am operat tatăl. Acesta, după însănătoşire, a consimțit bucuros la relația noastră, şi nu

doar o dată a făcut aluzii discrete la o posibilă nuntă. Asta pentru că şi eu dădusem speranţe, atât ei, cât şi familiei sale care mă primise cu braţele deschise. Treceam (şi îndrăznesc să cred că şi eram) drept un tip serios şi responsabil. Nu s-a ales nimic din relaţia noastră, întrucât mă plictiseau aerele ei de virgină. Ţinea la fecioria ei până după căsătorie, iar eu nu puteam s-o pricep în ruptul capului. Acum stau şi mă-ntreb câte-s ca ea, în lumea în care trăim. Şi câţi bărbaţi nu s-ar considera norocoşi având iubirea unei fecioare.

Dar, cum ziceam, monstrul din mine începuse să-şi arate potenţa. Am părăsit-o fără remuşcări, zvârlindu-i în faţă vini închipuite, încercând, de fapt, să ascund aversiunea mea faţă de o posibilă căsătorie, atât de repede după încheierea uneia din care nu mă puteam mândri cum am ieşit. Am simţit-o suferind enorm, căci mă iubea cu dăruire. M-am hrănit cu această suferinţă, m-am folosit de ea ca balsam pentru rănile mele, încă nevindecate. Se pare, însă, că nu mi-a fost de ajuns.

La scurtă vreme, m-am consolat cu Crina. Aceasta mi se dăruise total, şi trupeşte, încă de la a doua noastră întâlnire (lucru care avea s-o coste despărţirea, căci trebuia să-i găsesc şi ei pricină, să pot hrăni vampirul din mine). Legat de cele două, voi insista numai asupra unei întâmplări, menită a le pune într-o situaţie destul de penibilă, ba chiar dureroasă. N-a fost nimic premeditat. Se întâmplase. Şi mărturisesc, jenat, că mă simţisem bine o dată-n plus. Crina, care era profesoară de biologie la un liceu, a dorit să organizeze o acţiune la una dintre orele de dirigenţie având ca temă „Drogurile". Astfel că mă

invitase pe mine în calitate de medic, pentru a explica influența drogurilor asupra organismului uman şi consecințele nefaste ale dependenței de acestea şi pe şeful Departamentului Combaterea Crimei Organizate şi Antidrog de la IJP, în vederea referirii la aspectele legale cu care se confruntă consumatorii şi traficanții de droguri. Cum însă acesta a fost nevoit să-şi schimbe programul în ultima clipă, datorită unei misiuni, a rugat-o pe Viorela să-i țină locul. Astfel ne-am trezit toți trei în sala de clasă, fără să ştim că soarta ne jucase o festă, aşa cum face ea uneori vrând să-ți mai dea câte-o lecție. Crina s-a simțit jenată, iar Viorela, care nu ştia de relație, dar îşi dăduse repede seama, căci avusesem eu grijă, a fost de-a dreptul şocată. S-a bâlbâit, s-a rătăcit şi s-a cam ales praful de lecția de dirigenție. Eu, în schimb, am profitat de ocazie să mai răsucesc o dată cuțitul în rană, bucurându-mă de suferința Viorelei ca, de altfel, şi de fâstâceala Crinei şi, bineînțeles, de gelozia care le stăpânea pe amândouă. Nici măcar nu realizam că-n spatele acestui comportament grosolan pe care, nu cu multă vreme înainte, l-aş fi judecat şi condamnat la un altul, stăteau frustrările eşecului meu anterior şi umbra neagră a Rozicăi, ce mă urmărea din străfundurile subconştientului. În loc să iau această întâmplare ca pe o lecție, întrebându-mă ce a vrut să mă-nvețe, am profitat de ea pentru a-i picura constant Crinei otravă în suflet. Zilnic, îi pomeneam de Viorela, îi lăudam frumusețea, calitățile sufleteşti, făceam comparații necuvenite între ea, care mi s-a dăruit cu uşurință, şi cealaltă, care riscase să mă piardă decât să-şi piardă virginitatea. Spuneam numai tâmpenii, pe care biata Crina

mi le suporta, din dragoste şi pentru a mă avea lângă ea. Când am considerat că nu mai am resurse s-o amărăsc pe acest subiect,
i-am dat lovitura finală, părăsind-o. Inutil să-ți mai spun ce tragedie am provocat, tăind nişte fire pe care le ţesusem, tot eu, cu iscusință, lăsând-o neconsolată, chinuită şi agățată de speranţele pe care i le indusesem cu consecvență.

M-am aruncat apoi, ca un nemernic, în brațele Sandei, ştiind deja clar că nu am nimic de oferit, dar promițând, evident, câte-n lună şi-n stele. Aş zice că Sanda mi-a făcut terapia finală, căci răul pe care i l-am produs a fost amplificat de faptul că rămăsese însărcinată. I-am făcut o adevărată scenă când mi-a spus – crezând, sărmana, că-mi face o bucurie – eu, care o implorasem pe Rozica să-mi dăruiască un copil, care mă imaginasem tată ani de-a rândul. I-am pus în mână banii de chiuretaj, ca uneia de pe şoseaua de centură, mi-am luat sarsanalele şi-am lăsat-o plângând şi implorându-mă în timp ce mă îmbarcam pentru Italia. Evident, găsindu-mi şi de data aceea scuze nobile, că doar ce fusesem dat afară din spital şi îmi făceam, vezi Doamne, griji pentru ziua de mâine. Grijile altora nu mă pasionau.

Ca să vezi, Lăcrămioară, întreaga imagine a nemerniciei mele, îți voi mai spune un lucru, anume că pe fiecare dintre ele am lăsat-o să creadă că e posibil oricând să mă întorc la ea, deşi eram perfect conştient că n-am s-o fac niciodată. Dar ce nevoie aveam de lacrimi, de suspine, de reproşuri? Deodată îmi venise cheful să umblu cu mănuşi cu propria-mi persoană, deşi mai înainte, mă

lăsasem terfelit şi umilit după bunul plac al nevestei. Nici astăzi, când îţi scriu, nu le-am spus un definitiv „adio”.

Ei, ce zici? Crezi c-ai putea iubi un asemenea om? Iată un motiv în plus pentru care nici nu-ţi trimit scrisorile, nici nu m-am hotărât încă să te chem la mine. Nu sunt convins că m-am vindecat de mine, c-am reuşit să sufoc monstrul care s-a trezit, fără să fi fost dintotdeauna acolo. Încă mă urmăresc ochii melancolici ai Viorelei, pe care i-am umplut de lacrimi, privirea de căprioară rănită a Crinei, pântecul pulsând de viaţă al Sandei. Cine sunt, de fapt? Bărbatul care a sacrificat totul pe altarul iubirii pentru o femeie care nu l-a meritat sau călăul care se hrăneşte cu suflete înjunghiate? Nici unul, nici celălalt nu-mi dau motive de mândrie. Dacă m-am îndrăgostit de tine e pentru că am simţit că vei învia pe cel care a fost înaintea celor doi, cel care crede în dragostea reciprocă şi în acel minunat cuvânt „noi”. Dar încă mi-e frică. Iar frica ucide cugetul.

Ca un epilog la toată povestea, am să-ţi mai spun ce ştiu despre ele. Am aflat trăgându-i de limbă pe Andrei şi Dalia, prietenii mei, singurii care îmi ştiu istoriile, dar evident în lumina în care le-am prezentat eu, o lumină falsă, ceea ce a determinat-o pe Dalia să le numească pe cele trei cu apelativul „pupeze”, convinsă fiind că eu aş fi tipul extraordinar, dar care n-a avut noroc. Viorela, din fata cuminte care era, a ajuns un soi de prostituată. Şi-o trage cu toată Poliţia Română, asta ca să folosesc tot o expresie de-a Daliei. Dacă mi-ar arde să glumesc, aş zice că Poliţia Română ar trebui să-mi poarte recunoştinţă veşnică. Crina a făcut o depresie puternică din care n-a

reuşit să iasă, a luat-o razna şi n-a mai putut lucra în învăţământ. Umblă pe la colţuri de stradă, opreşte trecătorii şi le spune că e virgină şi îşi aşteaptă iubitul s-o ia de nevastă. Iar Sanda a încercat să-şi ducă mai departe viaţa, fără succes. S-a căsătorit, însă bărbatul a părăsit-o, întrucât ea nu mai poate avea copii. Se pare că asta este urmarea chiuretajului făcut de vreun nepriceput. Nici măcar nu mă dusese mintea s-o recomand unuia dintre ginecologii buni pe care-i cunoşteam. Am considerat că-mi făcusem datoria oferindu-i bani. Ea lucrează ca secretară la firma lui Andrei şi a Daliei (de fapt, prin ei am şi cunoscut-o). Dalia mi-a spus că adeseori o găseşte plângând şi desenând bebeluşi.
Iată deci că revin cu întrebarea: eu cine sunt? Cu ce măsură să cuantific răul pe care
l-am făcut? Căci nu există unitate de măsură pentru a ierarhiza durerile sufleteşti, nici sistem de monitorizare prin care să poţi evalua toate consecinţele. Şi cum să te cureţi de asemenea păcate? Pentru alţii, toată situaţia ar putea să pară o ecuaţie cu mai multe necunoscute. Pentru mine există garanţia că tot ce a urmat rău în viaţa acestor nevinovate mi se datorează în întregime.

Dar eu, eu cine sunt, în această ecuaţie în care, pentru mine, apare o necunoscută în plus: Lăcrămioara…

14

Ce-i omul? Mai bine zis, ce rămâne?

Lăcrămioară, de două zile stau în casă, cu o durere de spate sâcâitoare. S-ar zice că mă doare-n spate. (Eh, bine-ar fi! Bine-ar fi să nu le mai pun pe toate la inimă). Battista mi-a zis să nu mă prezint la spital în halul ăsta, să nu-i deprim pacienţii. Au ăştia o grijă teribilă de sănătatea lor mintală! I-am spus că pot face faţă îndatoririlor mele şi aşa, chiar dacă strângând din dinţi. Dar el zice că, în spital, măcar personalul medical trebuie să arate ca şi cum ar plesni de sănătate. Nimeni n-are voie să se prezinte în faţa pacienţilor nici măcar cu o grimasă. Trebuie să fii zâmbitor, bine-dispus, să te poţi dedica trup şi suflet celor atinşi de boală. Eu sunt de părere că n-ar strica, inclusiv moralului pacienţilor, ca, din când în când, aceştia să constate că medicii şi asistenţii sunt şi ei oameni, cu durerile şi problemele lor. Mi se pare mai deprimant, pentru un bolnav, să vadă în jur numai oameni fără griji. Omul se mângâie cu gândul că şi altul îi împărtăşeşte suferinţa. Uneori am senzaţia că societatea ne vrea nişte roboţi: zâmbeşti la comandă, suferi „în direct", dacă asta dă bine, iubeşti între ore fixe, aşa cum iei masa la ore fixe. Nu mă pot adapta acestui mod de viaţă şi opun cât de multă rezistenţă posibil. De data aceasta, însă, n-am avut nicio şansă, şeful a fost categoric. Astfel că mă văd nevoit să rămân izolat între pereţi, cel puţin o vreme. Statul ăsta în casă de unul singur mă cam deprimă. Mergând la serviciu, confruntându-mă cu problemele altora, reuşesc să-mi fentez propriile probleme. Când vin acasă frânt de

oboseală, numai de stat cu ochii pe pereți și filozofat nu-mi arde. Dar așa... Așa ajung să-mi pun întrebări de genul „Ce rămâne?”. Citisem cândva, nu mai știu unde, că „Nimic nu rămâne după noi, decât ceea ce am dăruit”. Mi-a plăcut mult cum sună, dar n-am stat să meditez niciodată asupra acestui enunț. Dar iată că a venit și ziua aceea. M-am tot gândit ce ar putea să rămână din ceea ce dăruim. În niciun caz lucruri care țin de registrul material. O casă, cât ar fi ea de rezistentă, tot se dărâmă la un moment dat. O mașină, oricât de fiabilă, tot la fiare vechi ajunge. Banii zboară, de multe ori fără să știi pe ce. Bijuteriile? Să fim serioși! La ce ne folosesc? Atunci ce rămâne? Și de ce-mi plăcuse atât de mult enunțul amintit? E limpede că „ceea ce am dăruit” se referă la frânturile din sufletul nostru pe care le-am oferit în diverse contexte, cu diferite ocazii unora și altora. Acele frânturi imateriale, invizibile, dar atât de lesne sesizabile, care au interacționat cu sufletul altora, lăsând urme imposibil de șters. Exemplul care-mi vine în minte acum este domnul Profesor.

Când eram în clasa a opta, puțin înainte să dăm examenul de admitere la liceu, ne-a murit profesorul de matematică. Nu-ți pot spune ce durere ne-a lovit pe toți, iar pentru mine (dar sunt convins că și pentru ceilalți) a fost ca și cum – chiar dacă pare un clișeu – a murit o parte din mine. Greu explicabilă această reacție. Îmi mai muriseră până atunci unchi, mătuși, chiar și un coleg de clasă, dar, cu excepția morții mamei, n-am mai simțit o durere atât de mare ca la moartea Profesorului. Toți elevii

lui au suferit enorm. Mă gândesc că, în general, profesorii de matematică nu sunt prea iubiți. Şi nici nu-i greu de înțeles de ce. De regulă, dascălul se asociază cu materia pe care o predă, iar matematica – să fim sinceri! – această ştiință abstractă care-ți dă dureri de cap şi dorință de a escalada pereții, nu-i deloc o materie îndrăgită de elevi, excepție făcând numai câțiva împătimiți care par mai degrabă „plecați". Dar imaginează-ți o clasă de elevi (vorbesc de a mea) în care toți – fie că se pricepeau, fie că nu – voiau să ajungă matematicieni.

Mă întreb câți şi-or fi împlinit visul. Profesorul de matematică a luat cu el până şi visurile noastre de adolescenți cărora abia începuse să le mijească mustața. Ne-a lăsat mai săraci de-o parte din suflet pentru că, de fapt, ne dăruise iubire, înainte de matematică şi de orice altceva.

Avea un obicei de la care nu s-a abătut decât o singură dată: imediat ce se termina ora, după ce ne dădea tema pentru acasă, arunca creta în suportul de la tablă, se scutura de praful de pe mâini şi rotea ochii prin clasă, adresându-ne întrebarea pe care atât de bine o cunoşteam: „Unde-i mingea?". Era ca un ritual. Ne buluceam toți spre ieşire şi năvăleam direct pe terenul de volei, unde jucam cât ținea pauza. Asta făcea cu toate clasele după ora de matematică. Omul ăsta n-avea pauze, nu dădea prin cancelarie nici cât să schimbe catalogul, trimitea cîte un elev să i-l ducă şi să i-l aducă. Intra la ore, făcea matematică şi în toate pauzele juca volei cu elevii. Se mai întâmpla să ne uităm rigla sau echerul acasă, dar mingea niciodată. Această amintire, a jocului de volei de după ora

de matematică, este cea mai frumoasă pe care o păstrez din copilăria mea şi cea mai frumoasă amintire legată de şcoală. Jocul în sine nu era important. Nimeni nu ne-ar fi oprit să jucăm volei la ora de sport, în recreaţii sau în timpul liber. Dar cele zece minute de după ora de matematică făceau cât zece zile de jucat continuu. Nu voleiul ne bucura, ci faptul că domnul Profesor juca împreună cu noi. Că se făcea egalul nostru, mai luând şi câte-o minge-n faţă, nemaiinterpunând catedra între noi şi el.

Mie mi-a fost şi diriginte. Am învăţat de la el de toate, până şi literatură (îl adora pe Caragiale şi ni-l cita ori de câte ori se ivea ocazia; pe Marin Preda, redându-ne dialogurile care-i plăcuseră la nebunie din „Moromeţii”; pe Coşbuc, din care ne recita. Să-ţi mai spun că pe aceştia trei şi eu i-am îndrăgit cel mai mult? Profesoara de română s-ar supăra dacă ar şti că de la ea n-am învăţat atâta literatură). Ne-a învăţat şi religie, chiar dacă, la vremea aceea, era interzisă în şcoală; era tobă de teologie, citise foarte mult şi nu se temea să pronunţe numele lui Dumnezeu în şcoală, pe vremea când alţii se temeau până şi de umbra lor. Uneori ne spunea, zâmbind, că, probabil, dacă nu şi-ar fi ales matematica, s-ar fi făcut preot.

O singură dată ne-a pedepsit – mai trebuie să-ţi spun cum? – pentru că-i pusesem un şarpe sub catedră profesoarei de biologie. Am aflat de la femeia de serviciu că, atunci când „victima” îl oprise pe hol să ne reclame, mai întâi a râs de s-au zguduit geamurile, după care, străduindu-se cu greu să fie serios, i-a dat asigurări că ne

va pedepsi el ca la carte, dar că o roagă să nu țină supărare pe noi şi să ne ierte. A plusat chiar, spunându-i să-i ceară lui orice, numai să ne lase pe noi în pace. Şi ea, profitând de ocazie, i-a cerut nici mai mult nici mai puțin decât o noapte de dragoste împreună. La care el, serios, dar cu râsul stând gata să izbucnească, i-a replicat: „Se pare că şarpele pe care vi l-au adus este chiar cel din Grădina Edenului". Tolomaca i-a răspuns înțepată că ea ştie prea bine clasificarea şerpilor, că doar e licențiată-n biologie, şi-n niciun caz şarpele-ăla de care zice el nu se află în tratatele pe care le studiase. Şi-apoi, ce mai contează din ce grădină l-au luat; gestul este incalificabil şi trebuie musai pedepsit. Profesorul n-a mai rezistat unei asemenea comicării şi i-a şoptit femeii de serviciu: „Tanti Victorița, dă-mi voie să intru în debaraua cu mături, că-mi vine un râs de nu mai pot să-l țin!".

Dar ne-a pedepsit, într-adevăr. La următoarea oră de matematică, n-a suflat o vorbă despre incident, însă la pauză a fost singura dată când n-a mai întrebat „Unde-i mingea?". Am fost în doliu, ce mai! Credeam că ne-am lins pe bot de joacă pentru totdeauna. Dar a doua zi n-a mai rezistat. Cu cinci minute înainte de pauză, a azvârlit creta, ne-a studiat cu dragoste părintească şi ne-a „certat": „Măi loazelor şi obrăznicături care sunteți, ce v-a apucat cu şarpele-ăla? N-ați găsit şi voi un animal mai frumos? Nu ştiți voi cât de frumos e leopardul?". Şi, fiindcă noi nu îndrăzneam să râdem, a dat el tonul. Ne-a luat o mare piatră de pe inimă. L-am iubit atunci mai mult ca oricând, dacă se poate spune asta, căci dragostea nu prea cunoaşte unități de măsură. Apoi a continuat: „Să nu

mai faceți asta niciodată, că mă omorâți! M-a durut sufletul că n-am jucat ieri volei cu voi. Când am părăsit clasa, m-am simțit ca un tată care-şi lasă copiii în gară şi se urcă în tren. Bă, voi ați înțeles? Şi ce staţi şi vă uitaţi la mine? Scoateți o dată mingea-aia, că i-o fi de când stă degeaba!"
Aşa era domnul Profesor. Nici acum, după atâția ani, nu-mi pot stăpâni lacrimile când mi-l amintesc. Şi parcă văd ziua în care cortegiul a trecut ca o pasăre neagră, uriaşă, purtându-l pentru ultima dată prin fața şcolii, prin dreptul terenului de volei. Ne-am luat la revedere de la el înşiraţi de-a lungul şoselei, cu câte o floare şi-o lumânare aprinsă în mâini, plângând cu vorbe, ca un cor de bocitoare. La fileu, agățaserăm o minge şi-un doliu care se zbătea animat de vânt, cum se zbăteau inimile în trupurile noastre firave şi sufletele care iubiseră atât de mult marele lui Suflet.

Matematica am uitat-o demult. Volei n-am mai jucat de atunci. Dar când mă gândesc la domnul Profesor, îmi vine să-i spun tată. O parte din el a rămas în mine pentru totdeauna. Acesta este înțelesul lui „Nimic nu rămâne după noi, decât ceea ce am dăruit". Mai presus de orice, dintre cele pe care le putem dărui, se află ceva ce nu poate fi socotit, cântărit şi nici stăvilit în vreun fel: Iubirea.

15

Îmi era bine cu Mihnea. Şi totuşi, uneori se căscau între noi prăpăstii de neînțeles. De neînțeles, tocmai pentru că elementul generator era lipsit de însemnătate. Sau, poate, doar aparent neînsemnat.

Prima dată am simțit hăul dintre noi cu ocazia unei conversații banale. Într-un context oarecare, îşi exprimase admirația pentru Jacqueline Kennedy. Presimțind că, dacă mi-aş fi exprimat opinia, nu tocmai favorabilă pe care o aveam despre „subiect", ar fi urmat să ne contrazicem, am preferat să tac. Lui Mihnea însă nu i-a plăcut lipsa mea de entuziasm în fața unei asemenea „personalități" şi a ținut cu tot dinadinsul să-mi afle părerea.

- Nu văd – i-am spus – nimic de admirat la o nevastă de profesie. În afară de o oarecare frumusețe, care şi aceea e discutabilă. Un singur lucru pot spune că mi-a plăcut la ea: văzând filmul asasinării lu Kennedy, am rămas impresionată de faptul că, la momentul împuşcăturii, în loc să aibă tendința de a se ascunde, de a-şi feri capul sau ceva de genul acesta, s-a repezit îngrijorată spre soțul ei. Felul în care reacționează oamenii în momente limită dă indicii despre cum sunt în realitate. Dar, oricum, nu suntem siguri ce a putut însemna gestul.
- Cum ce? E clar că l-a iubit mult.

- O primă interpretare aceasta ar fi.
- Mai există şi o alta?
- Da. Grija pentru ea însăşi. Faptul că nu se simţea în siguranţă decât sub protecţia lui. Cu alte cuvinte: „Îmi eşti mai de folos viu decât mort”.
- Eşti cinică!

Recunosc. Eram. Şi evident că exageram şi răstălmăceam lucrurile după cum îmi convenea. Totuşi, pentru a nu-l lăsa pe Mihnea cu impresia că aşa sunt de obicei, i-am dat şi explicaţia faptului că eram atât de pornită împotriva acestei „personalităţi” pentru care el avea o stimă deosebită, dar care, pentru mine, nu însemna mai mult decât o femeie care nu a ştiut să-şi conducă existenţa în afara unui bărbat (dar care nu putea fi unul oarecare, ci unul de mare succes). Explicaţia stătea în repulsia pe care mi-o stârnise felul în care această Jackie se agăţase ca o iederă de Onassis şi faţă de modul abject în care procedase acesta, părăsind-o pe Maria Callas pentru a se căsători cu ea. Desigur, informaţiile le aveam din documentare, dar, dacă aşa se scrisese istoria, eram datoare s-o cred. Mă revoltase şi mă urmărea gândul că Onassis a distrus cariera unei mari artiste, mă cutremurase drama acestei femei al cărei suflet nu l-a putut pătrunde insensibilul armator bogat şi, în final, mă umpluse de durere faptul că a băgat-o, mult prea devreme, în mormânt. Căci Maria Callas de aceea nu mai cântase, îşi pierduse vocea, se îmbolnăvise şi murise. Pentru că n-a putut supravieţui tristeţii, poate şi umilinţei de a fi fost părăsită de cel pe care îl iubise atât încât, de dragul lui, renunţase până şi la scenă. Marea artistă, marele suflet şi marea frumuseţe... călcate în picioare pentru o

femeiuşcă, nevastă de profesie cum am numit-o, care apelase la un truc dezgustător pentru a-l determina să se însoare cu ea: miorlăindu-se că ce vor spune copiii ei când vor vedea fotografia din ziar în care cei doi apăreau la un restaurant. Mă întreb: când a decis să iasă cu Onassis (cunoscând bine relația acestuia cu artista), Jackie uitase că are copii? Nici vorbă. Poate tocmai la ei s-a gândit, plănuind cum să-i pună mai bine la adăpost. O femeie incapabilă să-şi crească singură copiii şi care, pusă în fața acestui fapt, şi-a pierdut mințile. Şi onoarea. Dar ce contează, câtă vreme înhățase omul cu bani. Care, probabil, ca orice bărbat slab şi, la rândul lui, lipsit de onoare, n-a rezistat ispitei de a se încălța în papucii fostului Preşedinte al Americii. L-aş fi înțeles dacă măcar ar fi iubit-o pe Jackie, dar se pare că, în momentele de adâncă frământare sufletească, dădea fuga tot la Maria.

I-am spus, ca pe o concluzie, lui Mihnea, că, şi de-ar fi fost să aibă drept unic criteriu frumusețea exterioară, Onassis tot pe Maria ar fi trebuit s-o aleagă.

Mihnea m-a acuzat că judec oamenii. Nu-i judecam. Oricum, fiecare şi-a primit plata şi a dat socoteală în fața Acelui Tribunal de care nu scapă nimeni. Îmi exprimasem doar un punct de vedere (pe care, inițial, refuzasem să mi-l exprim) şi mă durea faptul că el nu coincidea cu cel al lui Mihnea. Am fugit din cameră pentru că nu voiam să ne certăm. Ar fi fost absurd să pornim o ceartă pe un astfel de subiect. Şi totuşi... pentru mine era foarte important dacă Mihnea aprecia aceleaşi valori morale ca şi mine, dacă respingea aceleaşi cutume la oameni prezenți sau trecuți.

M-am dus s-o caut pe Nina, era singura care putea să-mi redea echilibrul. Am urcat scara interioară sărind treptele câte două. Îmi dăduseră lacrimile.

- De ce plângi?, mă întreabă.

Nu mă văzuse niciodată plângând. Nici eu nu ştiam prea bine de ce plâng. Cred că adunasem prea multe: emoţii de-a valma, schimbări, certitudini, incertitudini... discuţia fusese doar scânteia. Simţeam că lacrimile îmi fac bine. I-am răspuns Ninei, trăgându-mi nasul ca un copil:

- Pentru că eu o iubesc pe Callas, iar Mihnea pe Jackie şi pe porcul de Onassis!

M-a privit siderată.

- Ai mâncat ciuperci otrăvite?

Rămăsese nemişcată, ţinând în mâini bluza pe care o clătea. Era la baie şi spăla rufe. Cu mâna. Căci, deşi ne aflam în plină eră tehnologică, deşi îşi permitea, Vasile nu considera necesar să-i cumpere Ninei maşină de spălat, privind-o ca pe o cheltuială inutilă. Mai mult, când Mihnea şi cu mine am vrut să-i facem acest cadou de ziua ei (care fusese cu câteva zile înainte de Crăciun), Vasile ne-a interzis, zicând că „Nu-i cazul să se boierească". I-am spus revoltată lui Mihnea că nu-mi poate interzice Vasile sa fac un dar, însă m-a potolit imediat, amintindu-mi că vila în care locuiau era închiriată pe numele lui Vasile (singurul „cu acte-n regulă") care nu se sfia să arunce afară vreun obiect sau vreo persoană. „Aşa că, zisese Mihnea, în cel mai fericit caz, ar zbura maşina de spălat. Dacă nu cumva am urma-o şi noi. De ce crezi că i-am cerut lui permisiunea să-i facem acest cadou? Nina nu are voie să-şi cumpere nici

o pereche de ciorapi fără aprobarea lui. Nici s-o primească din altă parte. Ştiu ce spun!”

Brusc, mi s-a făcut ruşine. Nina, care nu merita maşină, spălând manual mormane întregi pentru patru persoane, nu se plângea niciodată de viață, era tot timpul veselă, chiar dacă uneori îi simțeam veselia ca pe o mască. Iar eu îmi permiteam luxul de a plânge fiindcă Mihnea n-o iubea pe Maria Callas (căci ce altceva însemna admirația lui pentru Jackie?). Parcă eram un copil prost care se ceartă cu frate-său fiindcă ăla ține cu *Steaua*, iar el cu *Dinamo*. Îmi dădeam seama de absurdul situației, însă aş fi vrut ca cineva să mă înțeleagă. Nici Nina nu părea dispusă. Deşi ceva intuise ea. Îi dădusem o serie de explicații, dar mă cam încurcam în ele, mă loveam de propriile mele cuvinte în încercarea de-a scoate la iveală gândurile şi sentimentele care mă stăpâneau.

- De ce te chinui să schimbi lumea? Ce n-ai înțeles? Vezi rufa asta?, îmi arată un prosop pe care se căznea să-l stoarcă. Aşa suntem şi noi în mâinile lor. Când ai să accepți acest lucru, vei putea să fii fericită.
- Nu voi putea accepta niciodată!
- Atunci cumpără-ți batiste! O să ai nevoie.
- Nina, tu cum... poți?
- Hm! Eu am avut noroc. De mică am aflat că nu există Moş Crăciun. A fost ca un vaccin, m-am imunizat. Să-ți povestesc ceva. Când aveam vreo cinci ani, tata m-a dus la Casa de Cultură, unde întreprinderea la care lucra a organizat o serbare de Crăciun. Cu tot cu Moş... Gerilă, cum îi zicea pe

atunci. După spectacol, a apărut Moşul pe scenă. Era prima dată când îl vedeam. Până atunci, doar auzisem de el, primisem darurile sub brad, mă rog... toate tâmpeniile cu care sunt mințiți copiii. Nu-ți pot spune cum îmi bătea inima! N-am mai trăit niciodată în viață o emoție la o așa intensitate. Aşteptam cu neliniște momentul în care aveam să urc pe scenă, să-i spun poezia lui Moş Gerilă (toată ziua o recitasem prin casă), apoi să mă ia în brațe, să mă sărute şi să-mi primesc darul. Numai că idiotul ăla care fusese angajat pe post de Moş habar n-avea de emoțiile mele. Voia să-şi termine mai repede treaba, să plece acasă la nevastă. Aşa că, total neinspirat, a dat startul: „Acum, dragii Moşului, poftiți să vă luați cadourile!" Să vezi îmbulzeală! Bineînțeles că m-am bulucit şi eu. „Dragii Moşului" erau copii inclusiv până la optsprezece ani care, chiar dacă nu mai credeau în Moş, au năvălit primii să-şi ia pungile cu daruri. Am fost îmbrâncită, lovită, călcată în picioare. Evident că n-am ajuns nici să-l văd pe Moşul, darămite să-i mai şi spun poezia. Şi-acum o ştiu (râde). Colac peste pupăză, ăia calculaseră greşit, astfel că erau câteva pachete în minus. Câțiva mai mici, printre care şi eu, am coborât de pe scenă aşa cum urcasem, adică doar nițel mai zmotociți, dar fără nimic în mâini. Atunci am urât prima dată. L-am urât pe Moş Gerilă cu toată ființa mea. Tata încerca să mă liniştească, spunându-mi că Moşului nu-i ajunseseră darurile, dar în mod sigur le va aduce a doua zi (ceea ce s-a şi întâmplat, inutil însă. Pentru

mine, răul fusese făcut. Şi n-am mai putut iubi niciodată acel personaj pentru care îmi bătuse inima să-mi iasă). Îmi era ciudă şi că tata părea să nu înţeleagă că eu nu după cadoul acela plâng. Acasă, am distrus toate imaginile Moşului de pe unde le-am găsit. A doua zi, când tata mi-a adus cadoul (căci amețiții ăia care greşiseră numărătoarea au încercat apoi s-o dreagă), am scuturat pe geam sacoşa de tot ce-avea în ea, după care am rupt-o-n bucăți, cu sadism, căci avea chipul lui Moş Gerilă pe ea. Trebuie să-ți aminteşti că erau vremuri în care atât de greu găseai o portocală sau dulciuri. Nu fusesem o răsfățată, ai mei erau muncitori simpli, aşa că, în mod normal, ar fi trebuit să îl iert pe Moşul şi să „mă sacrific" mâncând toate bunătățile alea. Îți poți imagina că nici măcar poftă nu mi-a fost? Că scârba mea era atât de mare, încât sunt sigură că, dacă aş fi mâncat, aş fi vomat totul în clipa următoare? Aşa că vezi... o singură dată a fost nevoie să repet doza de vaccin, când cu povestea cu George. De-atunci m-am lecuit. Nu mai aştept nimic de la nimeni, nu-mi mai fac iluzii, nu mă mai agăț de speranțe, nu mă mai mir de trădări, nici de ură. Dimpotrivă, râd de ele cât pot. Altfel, aş muri de scârbă.

Mi-ar fi plăcut să fiu şi eu ca Nina. Dar dacă nu eram?

În seara aceea, pentru prima dată, Mihnea şi cu mine am dormit departe unul de altul, fără să fim îmbrățişați. Asta m-a durut atât de tare încât dimineața n-am mai

rezistat. L-am luat în braţe şi l-am rugat să mă ierte. Răspunsul lui m-a aruncat dincolo de marginea prăpastiei:
- Pentru ce?

16

„Şi era noapte…”

De la plecarea lui Iuda de la Cină, încoace, nicio trădare nu mai cutremură întreg universul. Dacă n-am murit atunci – de groază, de scârbă, de ruşine – sunt şanse maxime să supravieţuim oricărei trădări, oricât de mârşave. Dacă nu ne-am sinucis colectiv, deodată cu Iuda, atunci când am fi avut toate motivele s-o facem – căci, nu-i aşa, Iuda suntem noi – dacă Dumnezeu ne-a oferit salvarea, trecându-ne cu vederea că suntem o ceată de nesăbuiţi, ce motive am avea să practicăm sinuciderea din cauza unei trădări oarecare, fie ea şi cea mai josnică, fie ea venită din partea celui mai bun, celui mai drag, celui mai cel? Dacă nu ne-am zguduit atunci din temelii până la a nu mai fiinţa, să ne vedem mai departe de trădările noastre. Într-un anume mod, fiecare trădător este un sinucigaş. Atunci când trădezi, omori în tine ceva pentru totdeauna. Pe cel trădat îl răstigneşti, însă va reînvia, după o temporară moarte. Şi totuşi, de la plecarea lui Iuda de la Cină, încoace, nicio trădare nu mai cutermură întreg universul.
Dar explică asta unui copil!

Alexa a venit hohotind de la şcoală. Am auzit-o din camera mea, unde citeam caietele lui Mihnea, şi, evident, m-am speriat. Am crezut că i se întâmplase ceva îngrozitor, după felul nestăpânit în care plângea, după forța cu care trântea uşile. Fiind singurul adult din casă, m-am grăbit să urc scara până la ea, să aflu numaidecât ce se petrece. În drum spre camera ei, culeg ghiozdanul care fusese abandonat, cu furie, pe trepte. Am găsit-o aşezată pe jos, cu genunchii strânşi la gură, în poziția fetusului în uter. Mai mult decât hohotele ei, pe care, cu ruşine mărturisesc, după ce am constatat că era întregă, vie, că nu-i curgea sânge, eram tentată să le pun pe seama răsfățului, m-a impresionat poziția în care am găsit-o. Omul adoptă, instinctiv, această poziție ori de câte ori simte nevoia de o mare mângâiere, atunci când vrea să se simtă apărat, aşa cum, probabil, s-a simțit numai şi numai în pântecele mamei. Eu însămi mă strânsesem în felul acesta, încovoindu-mi spatele şi ținându-mi genunchii în brațe, ori de câte ori simțisem povara vieții, ori atunci când mă simțeam mânjită de vulgaritățile exterioare, sătulă, sleită, obosită, trădată. Pentru prima oară, am privit-o pe Alexa cu alți ochi, mai bine zis cu altă inimă. Chircită pe podea, într-o postură care parcă voia să spună „Vreau la mama!”, Alexa nu mai era deloc copilul răsfățat, pe care-l blamasem de câteva ori, pe care chiar încercasem să-l corijez. Şi am simțit, nu ştiu cum, prin ce fire nevăzute care leagă simțurile noastre la o cunoaştere universală, general valabilă, că în momentul acela, Alexa, de fapt, nu mai era un copil. Că ceea ce se întâmplase o determinase să crească dintr-odată, chiar

dacă, fizic, rămânea o copilă. O creştere înainte de vreme, cum altfel decât dureroasă.
Luând-o în braţe şi mângâind-o, am aflat, după încercări repetate, motivul acelei prăpăstii în care Alexa părea să fi fost aruncată de cineva. Se însurase domnul profesor de istorie. Mai întâi mi-am zis că, Doamne fereşte, fata suferă de vreo boală psihică ce o determină ca, la aflarea unei veşti oarecare, bucurându-se sau întristându-se, să nu se poată opri din plâns. Dar la scurtă vreme, Alexa mi-a infirmat teoria, lăsându-mă să înţeleg cât de îndrăgostită era de acel profesor. N-am vrut să par nici uimită, nici şocată, nici contrariată, străduindu-mă numai să-i explic cu argumente „de oameni mari" cât de greşită era atitudinea ei, cât de păguboasă această îndrăgosteală nefirească, aducătoare de neîmpliniri şi adânci nelinişti.

Totuşi, pe măsură ce argumentele mele avansau, părând că încep să prindă sens în mintea ei, se întâmpla contrariul cu mine: deveneam din ce în ce mai neconvinsă, mai puţin încrezătoare în demonstraţia mea. Căci, în timp ce eu vorbeam de lucruri palpabile şi cu sens, cum ar fi diferenţe de vârstă şi de statut, plânsul Alexei vorbea despre esenţa sentimentelor, care nu dă doi bani pe argumente raţionale. Indiferent de condiţiile exterioare, de contextul în care lucrurile se întâmplă, mai mult sau mai puţin firesc, trăirea este aceeaşi. O trădare este o trădare şi amărala ei o percepi la fel, indiferent dacă „trădătorul" e conştient sau nu de răul pe care ţi l-a făcut. Mi-am amintit că şi eu mă simţisem trădată adeseori, de cele mai multe ori fără ca cel „vinovat" să aibă habar de aceasta. Ori de câte ori ţesusem iluzii în jurul unei persoane, unui posibil

eveniment, depărtarea de rezultatul imaginat mă azvârlise în brațele disperării, uitând că, de fapt, încă din capul locului probabilitatea ca acel eveniment să se producă fusese zero. Ce păgubos fel de a fi, acela de a nu te putea bucura de clipa prezentă, fără să te gândeşti la „mâine", la ceea ce se va întâmpla cu iluziile tale! Am invidiat întotdeauna pe acele prietene sau colege ale mele care aveau o uşurință extraordinară în a se despărți: de oameni, de visuri, de iluzii. Eu, orice banală renunțare la vis, orice iluzie spulberată am resimțit-o ca pe o dezintegrare a ființei, ca pe o împrăştiere a eului în mii de bucăți. După orice pierdere sentimentală, încercam să mă refac din acele frânturi, să mă reconstruiesc, încercând să aflu eu, de fapt, cine sunt: cea de dinainte sau cea de după. De fiecare dată, nu mai regăseam o persoană cunoscută, de fiecare dată ceva se schimbase, ca-ntr-o transformare chimică ireversibilă.

M-am străduit s-o liniştesc pe Alexa aşa cum am putut, înțelegând-o, totodată, desigur neexagerând proporțiile micii ei drame. Mi-a aruncat aproape cu răutate:

- Ce-ți pasă ție? Tu îl ai pe Mihnea!

Apoi, dându-şi seama că a exagerat, a schimbat vorba:

- Să nu-i spui mamei! Te rog!

Mda. Drama părinților: aceea de a nu cunoaşte dramele copiilor.

M-am simțit neputincioasă în a gestiona criza Alexei, în ciuda anilor mei şi a unei oarecare experiențe. Cine spune că vârsta te face cunoscător în toate?

Seara, i-am povestit lui Mihnea şi l-am rugat să aibă grijă de Alexa după plecarea mea. I-am spus că bănuiesc că are o sensibilitate mult mai mare decât lasă să se vadă. Mihnea m-a dezamăgit şi de data aceasta. N-a înţeles nimic. A început s-o judece pe Alexa după aceleaşi criterii după care ar judeca-o orice om simplu, total necunoscător în ale sufletului. Ne-am certat şi din cauza asta. I-am spus că un om rănit, cu atât mai mult cu cât este un copil, nu are nevoie să fie judecat şi certat, ci înţeles şi ajutat cu multă răbdare şi infinită grijă. Parcă vorbeam la pereţi. Din ce în ce mai mult, Mihnea se îndepărta de imaginea pe care mi-o făcusem despre el la început. Şi parcă asistam la o dedublare între el, cel din faţa mea, şi acela care îi scria Lăcrămioarei. Oare să nu mă fi vindecat? Să fi fost şi aceasta o altă iluzie?

Am adormit târziu, cu genunchii la piept, cu spatele încovoiat şi cu sufletul chircit, asemenea unui prunc încă nenăscut. Şi era noapte…

17

Se apropia ziua în care trebuia să mă întorc în țară şi deja începusem, cu o apăsare crescândă, să număr zilele, când vestea a venit ca un trăznet într-o seară. Întorcându-se de la lucru, fără a saluta mai întâi, Mihnea mi-a spus direct:

- Mâine dimineață trebuie să pleci. Nae are mulți clienți de dus şi de adus şi abia ți-a făcut loc în maşină pentru mâine.

Nu mai ştiu ce făceam în clipa aceea, la ce mă gândisem cu câteva momente înainte sau în ce culori mi se arătase lumea până atunci. N-am scos un sunet, n-am mai putut nici să clipesc; căpătasem o înțepeneală de gheață, contrar tumultului interior pe care-l simțeam. Mi-am amintit de acel tsunami care devastase coasta Indoneziei cu câteva zile înainte. Mi-am zis că nici oamenii aceia nu fuseseră pregătiți pentru ce avea să se întâmple, că şi pe ei valul îi luase pe „nepusă masă", iar consecințele fuseseră mult, mult mai devastatoare. Că ceea ce mi se întâmplă mie e „floare la ureche" pe lângă tragedia unora care trecuseră prin aşa ceva: părinți despărțiți de copii, oameni rămaşi fără case, fără tot ce agonisiseră în lupta de zi cu zi. Pentru

a-mi îndulci situația în proprii mei ochi, am încercat să rememorez acele imagini cutremurătoare văzute la televizor, dar, în clipa aceea, n-au reuşit să mă mişte mai mult decât mişcă furnica o rădăcină de copac. „Tsunami”-ul meu era mult mai devastator şi mai aducător de nefericire. *Trebuie să pleci mâine… trebuie să pleci mâine…*

Ca să nu rămân stană de piatră pentru totdeauna, am început să mă mişc, haotic la început, apoi din ce în ce mai ordonat, cu scopul de a-mi face bagajul. Îmi simțeam mişcările greoaie şi lente, de parcă ar fi fost transmise în reluare. Umblam cu fiecare lucru aşa cum trebuie să umbli cu o operă de artă proaspăt restaurată. Mihnea îmi mai dădea câte ceva la mână. Devenisem sau eram pe cale de a deveni paranoică, privind strâmb chiar şi acest ajutor pe care se străduia, stângaci, să mi-l ofere. „Vrea să scape de mine mai repede.” „Vrea să fie sigur că nu-mi las vreun lucru, să n-am pretext să mă întorc după el.”

Nu vorbeam. Ce să-ți spui în câteva ore rămase? Cum mai disprețuim timpul! Îmi veneau în minte atâtea ore şi ore şi ore pierdute fără rost de-a lungul vremii. Aş fi dat orice să-mi pot aduna orele irosite, să le adaug scurtului timp care-mi mai rămăsese de petrecut cu Mihnea. Dar oare aş fi ştiut ce să fac cu ele? Timpul, când îl ai, ca şi dragostea, ca şi orice, nu-l prețuieşti la adevărata valoare.

A venit cu repeziciune dimineata. Nu putusem să dorm. Nici Mihnea. Doar ne-am foit, dar nu ne-am spus nimic. Auzisem şi cocoşul vecinilor, de care făcuserăm haz în nopțile anterioare când ne prindea ora 4 râzând,

povestind sau ținându-ne în brațe. Parcă şi cocoşul cânta astăzi altfel.

La 6, Mihnea s-a dat jos din pat, ca de obicei. Peste o oră a plecat la lucru. Nae urma să vină în jur de 9. Nu-mi puteam alunga din minte întrebarea de ce Mihnea n-a putut măcar astăzi să mai rămână două ore, până plecam. Dar nu l-am întrebat. Ar fi sunat ca un reproş. Cine are nevoie de reproşuri? În schimb, lipsa acestui gest din partea lui m-a durut mai tare decât despărțirea însăşi. Ne-am luat „La revedere" în grabă, l-am simțit preocupat să plece mai repede („Trebuie s-apară Battista să mă ia!"). Rămăsesem rezemată de tocul uşii, cu mâinile în buzunarele halatului portocaliu şi sufletul suspendat de o întrebare: „Când ne vom mai vedea?"

Înainte ca Mihnea să-mi întoarcă spatele, am prins glas şi am reuşit să i-o adresez, timid. Mi-a răspuns printr-o ridicare din umeri. Aş fi preferat ca răspunsul să fi fost „Niciodată". O ridicare din umeri înseamnă că nu ştii, dar nici nu te interesează.

Am rămas multă vreme privind în urmă. Aveam senzația ciudată că mă văd pe mine, de undeva de sus. Îmi devenisem exterioară mie însămi şi nu puteam scăpa de gândul straniu că n-o cunosc pe tipa care rezema uşa, cu mâinile în buzunare şi cu privirea „baleind" pe stradă în căutarea unui „ceva". M-am văzut apoi dată la o parte de Nina şi poftită la măsuța din curte pe care aşezase cafeaua.

E ciudat cum, în momentele de răscruce ale vieții, ne „lipim" mintea de lucruri fără absolut nicio însemnătate. Îmi amintesc că farfurioara de sub ceaşca de cafea era albă cu dungă verde, un pic ciobită într-o parte, cam în dreptul

locului în care venea codița ceştii. Încercam să trasez o dreaptă imaginară, între punctul cel mai de sus al cozii şi punctul acela minuscul de pe farfurie din care sărise materialul. Nu-mi reuşea deloc dreapta aia, tot aveam tendința să o curbez. Înnebunisem? Unele dureri par atât de greu suportabile, încât le-ai înlocui cu orice. Fie şi cu o dreaptă care nu e deloc dreaptă. Pe Nina am simțit-o privindu-mă cu milă. Vorbea, dar n-o ascultam. După ce-am dat pace farfurioarei şi ceştii de cafea, am făcut o pasiune pentru un punct de pe unghia inelarului mâinii drepte a Ninei, punct din care îi sărise oja lilá. *Chiar nimic nu-i perfect? Totul trebuie să fie ciobit, sărit, curb, frânt?* După ce mi-a dispărut pasiunea pentru oja sărită a Ninei, mi-am îndreptat toată atenția asupra pietricelelor cu care era pavată grădina. Erau pietre mici, albe şi gri, un tot pestriț, cum e şi viața. Când eram copil, priveam fix o anumită piatră şi aşteptam o minune. Construiam o lume imaginară în jurul unei pietre şi eram convinsă că, dacă o voi privi îndeajuns, se va deschide şi din ea vor răsări acele zâne şi acei feți-frumoşi despre care citisem. Alteori, dintr-o piatră, făceam un castel strălucitor. În care, bineînțeles, aş fi intrat dusă de Prințul-cel-frumos pe calul lui alb. „Şi au trăit fericiți împreună până la adânci bătrâneți”… *până la adânci bătrâneți*. Formula aceasta mă obsedase încă din copilărie, chiar dacă abia mai târziu am înțeles mirajul traiului împreună fericiți până la adânci bătrâneți. Abia mai târziu am înțeles, atunci când n-am mai ştiut sau n-am mai putut să fac dintr-o piatră castel şi dintr-un gând pe Prințul-cel-frumos.

Acum, nu ştiu ce aşteptam de la pietrele din grădină. Cert e că, la un moment dat, am zărit ceva sclipind. M-am ridicat să văd ce este şi am aflat un inel. Un inel cu piatră. L-am arătat Ninei, dar mi-a spus că nu ştie al cui este şi mi-a propus să-l păstrez. L-am aruncat la loc. Cine l-a pierdut, să-l găsească. În scurtul timp al şederii mele în Italia, primisem două inele: unul de la Lola, altul de la „pietre". Numai pe cel pe care mi l-am dorit nu-l primisem. *Mai lasă, mai lasă-mi inelul… ce nu mi l-ai dat niciodată!*

După ce am băut cafeaua şi am „conversat" cu Nina, am găsit energii nebănuite cu ajutorul cărora am reuşit să mă îmbrac. Nae trebuia să sosească. Până atunci, crezusem că nu sunt în stare să urăsc. Am aflat că da şi încă, în mod nedrept, pe cine nu trebuie. Toate frustrările, toate neîmplinirile mele legate de Mihnea le adunasem, le transformasem în ură pe care o revărsam, în gând, asupra lui Nae, vinovat, desigur, nu doar pentru că îndrăznise să se bage în viaţa mea, stricând, cinci zile mai devreme, ceea ce oricum avea să se strice, ci şi pentru faptul că lui Mihnea nici prin cap nu-i dăduse să îmi propună să-mi amân plecarea cu o săptămână, cu două, până când indispensabilul Nae ar fi avut iar maşina liberă.

Când mi-am luat bagajul, am mai aruncat o privire camerei. Văzusem, cândva, un film în care o femeie, împreună cu soţul ei, îşi câştigau traiul astfel: colindau lumea şi dădeau o reprezentaţie în care ea se aşeza ţintă, iar el arunca zeci de cuţite, trasând, astfel, conturul trupului ei. Pentru o clipă, m-am văzut ca fiind eu în locul aceleia. Doar că, pe mine, cuţitele mă nimereau.

Plecam. Şi nici măcar nu aflasem cine-i Lăcrămioara. Am aruncat o ultimă privire spre caiete şi o străfulgerare de gând m-a îndemnat să le iau. Aveam nevoie să termin lectura. Mai ales că Mihnea mă asigurase că, până la sfârşit, voi afla. Dar nu puteam face asta. Din păcate, buna-cuviinţă mi-e ca o haină, chiar şi în momentele de rătăcire a minţii.

Nu fusese rostită nicio vorbă, nici un definitiv „Adio!", dar am ştiut (chiar nu ştiu cum, de unde am ştiut) că se terminase. Fără să înţeleg de ce, fără să am măcar o bănuială. Un fel de cunoaştere ca un deja-vu; nu ştii cum, unde, când ai mai trăit o situaţie, dar îţi e clar că ai mai trăit-o. Eu cred că o trăisem doar în spaimele mele. Şi aş fi crezut că nu e de-adevăratelea, dacă Nae nu s-ar fi înfiinţat, vesel nevoie mare, să mă scoată din rătăciri:

- Da' ce sunteţi aşa supărată? Ştiu că v-am stricat planurile plecând mai devreme, şi-mi pare rău. Dar aveţi toată viaţa înainte. O să vă tot duc şi-o să vă tot aduc, pân-oţi hotărî să v-adunaţi într-un loc. Eu abia aştept să vă iau banii. He, he, he!, încercase Nae să glumească.

  Taci, să nu te trezeşti cu una peste ochi!

  „Stricat planurile"! Aşa se cheamă la Nae când despărţi doi oameni care se iubesc.

Încă mai credeam că între Mihnea şi mine fusese iubire. Şi nu înţelegeam că, dacă ar fi fost aşa, nimic şi nimeni nu ne-ar fi putut despărţi. Şi că bietul Nae nu „stricase" nimic, pe principiul de bun-simţ că nu poţi strica ceea ce e dinainte stricat.

Când mi-am luat „La revedere” de la Nina, cu lacrimi în ochi (cred că a înțeles că lacrimile nu-i fuseseră adresate), mi-am luat adio şi de la o parte din suflet – fărâme rătăcind printre pietrele din grădină, dansând în jurul strălucitorului inel misterios.

Plecam. Şi, chiar dacă nimeni nu-mi spusese, am *ştiut* că nu mă voi întoarce niciodată.

18

Drumul înapoi a fost un calvar. Nu neapărat datorită condițiilor exterioare - destul de proaste – cât, mai ales, stării în care mă aflam. Cel mai greu a fost că trebuia să mimez normalitatea. Aş fi plâns, aş fi zăcut… în schimb trebuia să răspund politicos lui Nae la vreo întrebare, să o suport pe tipa de-alături, una dintre cele trei persoane care stăteam în spate. Ba vorbea prea tare la telefon, ba avea chef să doarmă, timp în care îşi mai sprijinea capul de mine sau îşi arunca vreo mână la-ntâmplare. Era tot o “ragazza” care semna condica pe autostradă, însă mult mai vulgară şi lipsită de bun simț decât cea cu care venisem. Astfel că, la un moment dat, ajunsesem s-o regret pe Ligia. În plus, era şi de-o urâțenie rar întâlnită, amplificată de faptul că avea o impresie destul de bună despre sine. Îi tot spunea tipei de dincolo de ea tot soiul de poveşti grobiene. Încercase şi cu mine. I-am răspuns cu tăcere şi, la un moment dat, am închis ochii, prefăcându-mă că dorm. Motiv pentru ea să i se adreseze retoric celeilalte: “Da’ izmenita asta cine mai e? Nu-i şi ea tot o curvă ca noi? Doar că una cu mai puțină

căutare după cum văd, că nu prea are cu ce se lăuda.” Bine zis. În mod normal, ar fi trebuit să mă supăr, dar nu mă mai atingea nimic. Sufletu-mi era deja plin de săgeți, nu mai aveai unde să arunci un ac.

Odată ajunşi în BM, cum Nae îşi încasase deja banii, nu l-a mai interesat soarta mea. M-a lăsat cu bagajul în mână pe o străduță lăturalnică, lângă nişte tomberoane de gunoi, mi-a urat drum bun şi m-a sfătuit să iau un taxi până la gară, că el are altă treabă. Scăpase de „marfă”. Asta am ajuns unii pentru alții – marfă de schimb.

Aş fi putut să-l sun pe Andrei, sau pe Dalia, dar n-aveam niciun chef să-i văd. Tot ce era legat de Mihnea aducea a cuțit răsucit în rană.

Nae nici măcar nu-mi spusese unde-i stația de taxiuri, aşa că am luat-o pe jos, la-ntâmplare. Nu prea vedeam pe unde merg. La o vreme, traversând strada, am auzit nişte claxoane, frâne şi nelipsitele înjurături pentru astfel de ocazii. Probabil trecusem pe roşu. Nu ştiu cum ajunsesem la gară, cum mi-am luat bilet, cum m-am urcat în tren. Am avut doar un singur moment de „trezire” când m-am căutat după bani, pentru bilet. Vulgara – al cărei nume nu l-am reținut – mă „operase” la poşetă. Nici prin cap nu-mi trecuse c-aş putea s-o supraveghez. Avusese şi timp (că de tupeu nu mă mir) să-mi scrie un bilet: „Ziii mersii că nu team lăsat lefteră”. Zic. „Şi nu mai fi aşa prețiuasă că vezi bine tot io îs mai deşteaptă.” Mda… ce să zic? Tâmpiții ăia, la şcoală, nu ne-au învățat să furăm. Doar să scriem corect. Şi tare-mi e că, oricât de caligrafic şi de gramatical aveam scrisul, n-aş fi convins-o pe casieră să-mi dea bilet doar caligrafiindu-i o cerere pe ghişeu. Ce-i drept,

hoața fusese generoasă: îmi ajunseseră banii de bilet şi mi-au mai rămas chiar şi de-o sticlă cu apă. De cafea, nici vorbă. Tot drumul, adică 24 de ore, nu băusem cafea şi deja simțeam o durere cumplită în ceafă. Mai aveam de mers vreo 10 şi de aşteptat încă 3. Aşa că am hotărât să mă „distrez" cum nu mă mai distrasem niciodată.

N-am stat mult pe gânduri; am făcut ochii roată prin gară, apoi m-am dus la primul cerşetor şi m-am adresat direct:

- N-ai să-mi dai şi mie bani de-o cafea? Atâta costă.

Dac-aş fi pocnit din degete în fața lui şi aş fi făcut să coboare o navetă spațială cu tot cu ființe extraterestre-n ea, ar fi fost, bietul om, mai puțin contrariat. S-a uitat lung la mine, de parcă n-ar fi-nțeles mesajul. Insist:

- Cu tine vorbesc. Nu te uita la faptul că sunt bine-mbrăcată. Ştii, sunt o persoană destul de generoasă, de obicei împrăştii din mers bani celor ca tine. Acum… chiar nu mai am nici un leu. Vin de undeva, de departe, şi mi s-au furat toți banii…

Acela, deodată se luminează, părând că-nțelege. Zice:

- Hă, hă! Las' că vă ştiu eu! Am şi eu un prieten, iote-l colo, îl vezi ce-nțolit e? Ăla, tot aşa, să duce la lume, face pe omu' serios, le spune o poveste că vine de departe sau c-o are pă mă-sa-n spital şi i-a luat doctorii toți banii, sau că i s-a furat geanta cu tot ce-avea-n ea… Hă, hă! Da-i ține, ştii? Ce de-a fraieri! Dac-aş avea un rând de haine noi, aş

face şi eu ca el… scoate mai mult ca mine. Da' cu zdrenţele-astea, cin' să mă creadă? Auzi, bre, da' taman pă mine mă găsişi? Du-te şi matale la d-ăia mai pricopsiţi!

Sublim! Abia atunci am realizat că povestea mea, în faţa lui, nu diferea cu nimic de a prietenului său „profesionist". Mi-am amintit că, nu doar o dată, mă abordaseră şi pe mine diverşi indivizi, aparent prezentabili, serioşi, cu tot soiul de poveşti. Şi culmea! Îi crezusem. Numai pe mine nu s-a găsit cineva să mă creadă. Ăsta-mi mai ţine şi teorii!

- Lasă, mă, îi spun, să nu-ţi pară rău că n-ai haine mai acătării! Tu, spre deosebire de ăla, eşti un cerşetor cinstit. Orice-ai face-n viaţă şi orice-ai fi, trebuie să fii cinstit. Mă, cinstiiit, ai înţeleeees? Curvă de-ai fi, să fii una cinstită. Să nu-nşeli oamenii, să nu le spui că eşti una, şi tu alta să fii!
- Da' tu de ce spui?, mi-o trânteşte.

Ptiu! Fir-ai de rahat! Îmi bat gura degeaba cu tine. Ăsta mă făcea hoaţă, aia mă făcuse prostituată… dacă mai socializam mult, ajungeam să mă predau singură la Poliţie zicând că eu l-am împuşcat pe Kennedy.

Şi totuşi, cafeaua mea… Brusc, îmi vine o idee strălucită:

- Măi omule, cum te cheamă?
- Nu ştiu.
- Ceee? Cum adică nu ştii? Pe tine cum te strigă?

- Cine?
- Nu ştiu. Lumea, acela, prietenul tău…
- Mă strigă „băăă!”. Şi io tot aşa-l strig pe el.
- Bine, zic (că, dacă nu zic aşa, o iau razna). Deci n-ai nume.
- Nu.
- Foarte bine. Ştii de ce e foarte bine? Pentru că poți să-ți spui cum vrei. Cum ai vrea să te cheme?
- Andreea.
- Îhm… dar de ce Andreea şi nu Andrei?
- Fiindc-aşa vreau eu.

Logic. Bine, fie. N-am timp să negociez, că pierd trenul. Să te cheme Andrea, ca pe Andrea Boccelli.

- OK. Uite, Andrea, ce vreau să-ți propun. Tu ştii ce-i acela aur?
- Nu.

Beton! Şi-ncep să-i țin teorii… tehnologia extragerii şi prelucrării aurului, îl plimb prin zăcămintele aurifere ale patriei, dac-ai şti ce greu se extrage, uneori pentr-un gram, trebuie să înlături o tonă de steril… ce-i acela? Nu contează… ceva aşa, nefolositor. Aurul se mai numeşte şi metal nobil, ştii de ce? Păi habar n-ai. Pentru că-i atât de grozav că nu-l atacă nici un produs chimic, cu excepția apei regale, care va să zică un amestec de 3 la 1 de acid clorhidric cu azotic… aşa… apoi ca să faci din el o bijuterie, ştii ce-i aceea? Nu contează, ceva cam tot la fel de nefolositor, doar că mult mai scump… îți trebuie o adevărată artă. Aurul e cu atât mai scump cu cât are mai multe karate… nu, nu vorbim de tehnica asiatică de apărare, urmăreşte-mă!

Proaspătul meu „fin” se cam plictisise, ba încă începuse să dea semne de iritare („Dă-te, bre, de-aici, nu vezi că nu-mi mai dă nimeni nimic, de când mă ții de vorbă?”). Avea dreptate. Aşa că m-a convins să trec, în sfârşit, la subiect:

- Andrea, uite asta! Îi arăt, mândră foc, brățara mea. E aur de 18 karate, e foarte scumpă, are vreo 10 grame… îți propun să îți dau brățara mea în schimbul a doi lei amărâți, de-o cafea, ce zici? M-ai fraierit, dar asta e…

Brățara o aveam de la Mihnea, mi-o dăduse cadou de Crăciun. Îmi venise să leşin când am primit-o. Nu, nu de emoție. Bijuteriile nu m-au impresionat niciodată prin strălucirea lor, ci prin ceea ce reprezintă. Simțisem o stare de rău, în primul rând, pentru că eu aşteptam inelul. În al doilea, pentru că cineva îmi băgase în cap o superstiție, cum că „brățară înseamnă despărțire”. Acum chiar eram bucuroasă să dau brățara, căci nu, nu voiam să mă despart de Mihnea. Credeam, speram… nu mai ştiu exact ce simțeam.

Andrea n-a părut defel că pice pe spate în fața brățării, cum nu picase nici în fața înşiruirii fără rost pe care i-o făcusem mai-nainte. Îmi spun că trebuie să-mi adaptez limbajul la nivelul lui. Unul dintre profesorii de psihologie pe care i-am avut în facultate ne spusese că cea mai corectă definiție a inteligenței i se pare aceea că ar fi capacitatea de adaptare la mediu.

- Andrea, ce-ți place ție mai mult şi mai mult? Dacă acum, ți-aş da bani, ce ți-ai cumpăra cu ei?

- Țigări.
- Foarte bine. Adică nu e bine, dar mă rog… din cât câştigi într-o zi, câte pachete de țigări poți să-ți cumperi?
- Dacă am noroc, unul întreg.
- Bun. Cu această brățară, ți-ai putea cumpăra o sută de pachete. Ce zici?
- Dacă io pot să-mi cumpăr o sută de pachete de țigări, tu nu poți să-ți cumperi cu ea o cafea?

M-a învins. Matematica lui comparativă s-a dovedit fără cusur. N-am mai avut chef să-i explic, stai să vezi, că nu mă pot duce c-o brățară la cafenea, că aici, acum, n-am unde găsi o bijutierie să vând, etc… Brusc, n-am mai avut chef să explic nimănui nimic. Eu eram cea care avea nevoie de explicații. Şi nimeni nu se găsea să mi le dea.

De la călătoria aceea, am rămas cu un set de obiceiuri. Nu-mi mai pun niciodată toți banii într-un singur loc. Nu mai plec cu de-alde Nae la drum, riscând să împart bancheta din spate cu hoațe vulgare şi prostituate. Nu mai merg prin gări. Nu mai abordez cerşetori să le cer bani.

Un singur lucru n-am învățat: să mă feresc de escroci sentimentali. În continuare, dau bani celor bine îmbrăcați care mă abordează cu poveşti. Acum ştiu că aceia mint, că o fac cu scop precis de a stoarce bani de la fraieri. Dar am o strângere de inimă la gândul că unul dintre ei ar putea spune adevărul. Mă văd pe mine, într-o gară străină, fără un ban, cu o durere groaznică de cap, încercând să conving, fără succes, un cerşetor că sunt cinstită. Aşa cum mă văd într-o existență străină, azvârlită dintr-o viață în doi,

rămasă pe-afară, cu uşa zăvorâtă pe dinăuntru, încercând să aflu unde-am greşit.

19

Ninge. La sfârşit de aprilie. Ieri a fost ziua mea. N-am stat în casă, n-am aşteptat să sune telefonul, n-am ciulit urechea să aud o bătaie în uşă. Căci n-ar fi sunat cine trebuie, n-ar fi bătut cine trebuie… Am fost la Biserică. Am aprins o lumânare şi pentru Mihnea. La vii. Chiar dacă n-am garanția că mai trăieşte. Pot numai să presupun. Căci, altfel, n-am mai aflat un semn de la el de când am plecat din Italia.

La întoarcere, am mers mult, m-am plimbat pe străzi, golită de gânduri. Zăpada spală totul. M-am jucat cu doi câini. M-am alergat cu ei prin zăpadă. Şi, bineînțeles, n-am mai putut scăpa de ei. Acasă, n-am avut puterea să le închid poarta-n nas. I-am poftit în curte. Omul nu trebuie să fie singur. Apoi, eu am învățat mereu de la câini. Şi tot n-am învățat de ajuns. Doctorul Paulescu, într-una dintre lucrările sale, citează pe Brehm cu exemplul unui câine care, separat de stăpânul său, soldat al lui Napoleon I, - la trecerea Berezinei – traversează singur mai mult de jumătatea Europei, pentru a-l găsi în Italia. Iată, eu n-aş fi în stare să traversez măcar jumătate din jumătate, spre a-l căuta pe Mihnea.

Când am trecut pe lângă cutia poştală, am încercat să-mi înving impulsul de-a o deschide. N-am reuşit. Când aştepți, o cutie goală ți se arată în toată sărăcia şi inutilitatea ei. Şi-ți vine să-nfigi toporul în ea. Noroc că n-am topor. Dar cred c-aş rezolva şi cu un ciocan mai mare. Mi-a venit degeaba pe cutie. Pe fundul ei, stătea, stingher, un plic galben. L-am luat cu sfială, încercând să mă conving că nu e cel aşteptat, că poate vreunul dintre prietenii mei îşi adusese, întâmplător, aminte. Cu toate că m-aş fi ruşinat față de acel prieten, având în vedere că nu mă mai interesase nimeni de când cu Mihnea. Lumea mea se reducea la el şi mă îndepărtasem, fără urmă de remuşcări, de tot restul.

I-am recunoscut scrisul. Apoi, am văzut ştampila de Italia. Inima îmi bătea atât de tare, astfel că, pentru prima dată, am înțeles ce vrea să zică expresia „gata să iasă". Sângele năvălind îmi făcea tâmplele să zvâcnească, ochii mi se împăienjeniseră, iar mâinile tremurau. N-am avut răbdare să ajung până în casă. Am deschis plicul acolo, lângă cutie. Am găsit o felicitare cu un buchet superb de lăcrămioare. Am deschis-o. "La mulți ani… Lăcrămioară! Ce păcat că n-ai înțeles la timp!" Atât. Totul se învârtea. Mi-am adunat forțele să intru în casă căci, dintr-odată, mă cuprinsese un frig cumplit.

Eu eram! Eu eram Lăcrămioara! Cum de nu-mi dădusem seama? Dintr-un adânc de memorie, mi-am amintit acea discuție de la masa de după Congresul la care-l cunoscusem. Sala era ornată cu flori care mai de care mai exotice. M-a întrebat dacă-mi plac. Am răspuns: "Sigur. Îmi plac toate florile." "Şi totuşi, imposibil să n-aveți o

floare preferată. Care este?" Fără să stau o clipă pe gânduri, i-am spus florile mele preferate – lăcrămioarele. "Aş fi jurat!", zice. M-am arătat mirată, şi atunci s-a explicat: "Dacă ar fi să vă asociez unei flori, atunci aceea n-ar putea fi decât lăcrămioara. Gingăşie, fragilitate, "parfum" discret, dar care nu se uită… Mai vreți?" L-am oprit, jenată, şi am trecut la alt subiect. Discuția aceea, dată fiind probabil şi starea de tensiune în care mă aflam ca urmare a concentrării maxime pe timpul translației, îmi ieşise din cap cu desăvârşire. Nici măcar de nenumăratele dăți în care citisem în caiete "dragă Lăcrămioară" nu mi-o amintisem.

Dar asta fusese? Pentru asta se îndepărtase Mihnea? Nu poți pedepsi astfel un om pentru că e uituc. Şi-apoi, între acea conversație şi momentul revederii noastre trecuseră trei ani. Iar acum se împlinesc alți doi de când îl văzusem dispărând, cu o ridicare din umeri.

De ce lăsase să treacă doi ani până să mi-o spună? Poate a aşteptat de la mine un semn în tot acest timp? Dar el? Nu, nu mai vreau să mă gândesc! Am întors problema pe toate părțile, dar, oricâte posibile explicații am găsit, niciuna dintre ele nu justifică această înstrăinare. Doar dacă acceptăm inexplicabilul în viața noastră, ca pe un musafir nepoftit, căruia nu-ți vine să-i trânteşti uşa-n nas, cum nu mi-a venit mie să închid poarta celor doi câini. Şi, bineînțeles, dacă acceptăm – deşi e greu – că n-a fost iubire. Iubirea apropie, nu înstrăinează.

Studenții mi-au oferit un bonsai. E superb. Dar în clipa asta, realizez toată grozăvia artei bonsaiului şi mi se face rău. Pentru a face din el acest arbore frumos, minuscul şi la îndemână, omul acționează cu cruzime, chinuindu-l, contorsionându-i tulpina, tăindu-i ramurile, sufocându-l. Pentru ce? Copacul este el însuşi numai în pădure. Acolo unde se poate înălța, nestingherit, la cer. La fel şi omul. Prins într-o iluzie, doar pare a fi asemeni lui, da-i totuşi altfel. Mult micşorat, chinuit, cu simțirea contorsionată, cu aripile tăiate, sufocat. Pentru a reveni la statura sa, pentru a fi el însuşi, ar trebui, în primul rând, să se elibereze. De angoase, de ură, de gelozie, de frustrări, de iluzii, de… ne-iubire. Doar astfel se poate şi el înălța, precum copacul, la Cer.

Ninge. Primăvara asta cam şuie mi-a amintit că am o datorie față de mine. Să uit, să iert şi să merg mai departe. Mâine voi planta bonsaiul în grădină. Şi, cine ştie? Poate, odată cu el, voi creşte şi eu…

Spicuiri din opinii critice la cărțile anterioare

ACEEAŞI LUNĂ PESTE SAT, proză scurtă, 2010

*Rareori mi s-a întâmplat să trăiesc clipe de profundă reflecție şi în acelaşi timp de tonică bucurie, ca în cazul talentatei scriitoare Florentina Loredana Dalian şi minunatei sale scrieri „**Aceeaşi lună peste sat**”.*

De multe ori, parcurgând schițele şi povestirile domniei sale, am fost nevoit să reiau o pagină, o frază, un gând, o potrivire a ficțiunii cu o realitate uneori crudă, alteori romantică, dar mustind de curată limbă românească.

O mică bijuterie stilistică găsim în „Gară prea mică”. Citez: „În visul lui, mama era frumoasă precum acele femei pe care le văzuse în filme, avea mâinile îngrijite şi purta rochii strălucitoare. Tata nu murise în război, fraților mai mici nu le era foame, iar el purta haine noi şi mergea la şcoală.” Nu este un tablou idilic, este o fotogramă reală, care m-a încântat atât ca lectură, cât şi ca o simplă dorință regăsită ca o binecuvântare.

Consider că doamna Florentina Loredana Dalian mi-a oferit nu o carte, ci o imensă bucurie şi, cu o mână grijulie, am să-i fac loc în mica mea bibliotecă, în rândul întâi, ca o onoare şi o meritată considerație. Va fi vecină cu Rebreanu, Shakespeare, Caragiale, Sadoveanu, Labiş, Călinescu şi va purta un dialog imaginar peste timp cu Eminescu şi Arghezi. Fiind găzduită în primul rând, această carte mă va îndemna să o recitesc odată şi încă odată, iar micul meu semn de carte se va opri ca la o comandă de suflet la litera D, de la Dalian ca un simbol al speranței şi al încrederii că litera tipărită este un balsam etern şi de neînlocuit...

Eugeniu Kuhartz

„Aceeaşi lună peste sat” *este un volum de proză scurtă scris cu eleganță, inteligență, subtilitate şi, pe ici pe acolo, ironie de bună calitate. Realizat suficient de bine pentru a da colici hepatice şi celui mai înrăit misogin. Felicitări!*

Mihai Batog-Bujeniță

(Revista *Booklook*, Iaşi – august 2010)

Scurtele narațiuni trădează un exercițiu al scrisului într-o gamă stilistică de invidiat; se află, astfel, comprimate drame puternice omeneşti, neîmpliniri sub forma eşecurilor sau a ratărilor, evocări de locuri, timpuri şi oameni cu trăsături ce le sunt proprii, toate purtând amprenta unei sensibilități ce le ocroteşte percepția. Plăcerea de a povesti, de a ridica vălul, pe nesimțite, de pe acele destine, convinsă de înseşi personajele implicate,

surprinzându-le etapele şi vârstele caracteristice, definitorii este mai mult decât evidentă.
Ciclul secvențial „Azilul" sau povestirea de o rară pătrundere a psihologiei personajelor „Îmbrățișări pentru Florentina" sunt pariuri câştigate. Mă întreb numai dacă şi cum s-ar putea transforma/ extinde unele dintre aceste proze într-unul sau mai multe romane, exploatând cantitatea inepuizabilă de viață, fatalmente redusă la micile dimensiuni de până acum.

George Corbu

*Volumul „**Aceeaşi lună peste sat**", mult mai clar şi ordonat ca volumul de debut, se încheie inspirat, cu parabola poştaşului: „Poştaşul azvârlea scrisorile în cutie, indiferent, ca toți postaşii din lume, la dramele, nădejdile ori bucuriile pe care le-ar putea conține acele plicuri, mereu altele, dar semănând între ele, indiferent de mărime, culoare, locul expedierii sau al destinației. (...) Atâtea plicuri îi trecuseră prin mâini însă, ca o ironie a soartei, pe numele său nu sosise niciunul... "*

Cu neajunsurile şi avantajele sale, proza Florentinei Loredana Dănilă reuşeşte să trezească interesul. Într-o societate demolată de modernism şi vulgaritate excesivă, o astfel de lectură ne mai poate smulge un zâmbet.

Ionuț Caragea
(Revista *PORT@LEU*, nr. 7, 2010
Revista *Conexiuni*, nr. 66, septembrie, 2010)

Într-o epocă sufocată de hiperintelectualism, prozele ei (curios!) pot fi citite fără caznă. Florentina Loredana

Dalian e un nume pe care mizăm dincolo de bursa zvonurilor ori a clasamentelor de cafenea, „de azi pe mâine”...

Adrian Dinu Rachieru
(Din prefața la „Aceeaşi lună peste sat”)

ŞI COPIII SE ÎNDRĂGOSTESC, proză scurtă, 2008

*Semnalăm cu bucurie apariția volumului de proză scurtă „*Și copiii se îndrăgostesc*”, semnat de colaboratoarea noastră Loredana-Florentina Dănilă. Apărut în condiții grafice excelente la „Clubul Saeculum”, din Beclean, cartea reuneşte proze de o factură literară care denotă o autoare cu reale valențe scriitoriceşti. Având un titlu provocator, scrierile Loredanei Dănilă evidențiază o scriitoare care stăpâneşte foarte bine arta narațiunii. Chiar dacă subiecte abordate sunt inspirate de realitatea de zi cu zi, frivole în mare parte, tehnica în care ele sunt prezentate, uşoara ironie, fac din această carte o scriitură captivantă care te îndemnă să parcurgi întregul volum.*

Mircea Popescu
(*Cafeneaua Politica si literara, Drobeta Turnu Severin, sept. 2008*)

Florentina-Loredana Dănilă are ceea ce se numeşte condei şi, aceasta am remarcat deja, autoarea deține dexteritatea unui bun povestitor care ştie să-şi utilizeze gradat ingredientele unei proze accesibile. De altfel, aşteptam de mult timp ca acest eveniment al tiparului să se materializeze, convinsă fiind intuitiv ca este un pas bun, o direcție unde, cu dezinvoltură, va excela.

Marina Nicolaev

*Cu echilibru, suplețe şi umor, disponibilitate reflexivă şi discurs retroactiv, într-o manieră natural-ironică şi autoironică, „**Şi copiii se îndrăgostesc**” trece prin vama liricului în spațiul larg al vieții, spre regăsirea copilăriei, retrărirea ei, sub impuls proustian actual. Doar în aparență fragil, autonom sufleteşte, stilul auctorial se adaptează unor parabole /povețe/ filosofii surprinzătoare, unui bun simț rar astăzi, al percepției obiective, intense şi egale. Jocul sugestiilor, al dublului sens nerostit, uimesc, firescul spunerii captivează.*

Daniel Bratu

Acest volum de proză scurtă pare a se scrie sub ochii lectorului avizat, menit să înțeleagă, dincolo de lectura de suprafață, un sens adânc. Scriindu-şi istorisirile, autoarea îşi scrie opera iar scriind opera îşi scrie, de fapt, viața. Impresia de autencitate ce domină narațiunea nu este datorată doar povestirii la persoana I, ci şi felului de a povesti, deoarece povestirea devine o experiență de viață, un refugiu modern, un mod de a fi, de

a te sustrage temporalului. Nu lipseşte nici naratorul-confesor, care în seria de povestiri „Destăinuiri" (conte à tiroir), nu are doar rolul de a asculta experienţele de viaţă ale celuilalt (care i se destăinuie), ci devine el însuşi narator auctorial, pentru că pe măsură ce ascultă povestirile celuilalt, le şi scrie. Confesiunile sunt de natură filosofică, lăsând impresia unor sfaturi de viaţă de care ceilalţi, lectori mai mult sau mai puţin avizaţi, ar trebui să ţină cont.

*Creaţie a vieţii este şi acest volum de proză scurtă. Naraţiune subiectivă, homodiegetică, din care nu lipseşte o inteligenţă lucidă a scriiturii, deoarece aşa cum spunea Roland Barthes „**cartea face sensul, sensul face viaţa**", volumul Florentinei Dănilă poate fi catalogat drept un „jurnal al vieţii", nu al autoarei, ci al oricărui lector ce şi-ar dori să dea sens vieţii şi să-şi înţeleagă sensul fiinţării, dar poate fi tratat şi ca un valoros model de introspecţie şi autoanaliză. Şi aceasta deoarece „povestirea este prin excelenţă amintire retrăită şi celebrată, având să exprime ideea unei memorii ancestrale, originare a unei comunităţi decise să-şi retrăiască şi să-şi re-vadă, sub semnul povestirii, amintirile esenţiale ale vârstei şi ale miturilor genezei şi ale forţelor tutelare ale existenţei."*

Maria-Daniela Pănăzan

(*Bucovina Literară*, Suceava; *Helis*, Slobozia, octombrie 2008)

Volumul reprezintă, deci, o izbândă literară certă şi confirmă o structură epică originală. Formula narativă, structura compoziţională, vocea „interioară" a

naratorului, cu semnificaţii şi conotaţii diverse, simbioza procedeelor cu care se realizează scriitura, toate acestea confirmă calităţile autoarei în ceea ce priveşte virtuţile prozei scurte.

Într-o vreme când mulţi suntem „răstigniţi" pe gânduri, angoasă, întrebări şi îndoieli, cuvintele şi ceea ce există dincolo de ele din acest volum, original şi „zemos" de idei, ne determină să ne amintim de nişte întrebări chinuitoare şi deloc retorice ale pictorului francez Paul Gauguin: „Cine suntem? De unde venim? Încotro mergem?"

Cartea aceasta, însă, merită salutată şi pentru cultul nuanţei şi detaliului pe care-l oficiază. Iar numele autoarei trebuie reţinut pentru că e unul de care vom mai auzi în continuare.

Aurel Podaru

(*Mişcarea Literară*, Bistriţa, octombrie 2008)